

NEDJELJNI

GLAS

LIST SOCIJALISTICKOG SAVEZA RADNOG NARODA

IZLAZI SVAKOG DANA OSIM NEDJELJE

RATNIK O RATNIKU

Taj hrabri Petar Drapšin

● Drugog novembra 1945. godine preminuo je narodni heroj general-potpukovnik Petar Drapšin

● Drapšin je kao komandant 8. korpusa i 4. armije postao jedan od najslavnijih komandanata, pa ga je vrhovni komandant, drug Tito, izuzetno cijenio

Strana 6.

HUMANIZACIJA
ODNOSA MEĐU LJUDIMA

Jednakost bez privilegija

Strana 8.

BANJALUČKI ISTRAŽIVAČ
STVORIO STROJ PROTIV
EKSPLOZIJA I POŽARA

Mičo protiv Talesa

Strana 7.

KRAJ ZIDINA
DREVNOG VRNOGRAČA

Ima li pomoći starom gradu?

Strana 7.

PUT U NEIZVJESNOST
ZA TRAVNIČKE OVČARE

Daleko je Duga Resa

Strana 6.

LIJEPA VIJEST
ZA METALURGE
U JUGOSLAVIJI

Otvoren rudnik Omarska

OMARSKA, 1. novembra - Danas je u Omarskoj na svečan način otvoren Rudnik gvozdene rude „Omarska“. Ovo zajedničko djelo metalurga iz Zenice, Smedereva, Slaka i Slovenačkih Željezara donijelo je zemlji uštede od oko 75 miliona dolara. Automatizovani rudnik osposobljen je za godišnju proizvodnju od oko milion i sedam stotina hiljada tona rudnog koncentrata, od kojeg će se dobijati ruda sa 52 odsto gvožđa. To je, kako rudari kažu, ruda velikih kvaliteta.

Za dvadeset i pet milijardi dinara, koliko je do danas koštala izgradnja, završeno je sedamdeset odsto cjelokupnog projekta ovog rudnika.

U njemu trenutno radi oko 700 mladih ljudi, stručnjaka svih profila, koje je za vrijeme izgradnje školovao Centar za ob-

razovanje kadrova pri rudniku Ljubija. Iskusni metalurzi iz Ljubije pripremili su stručnjake za najsavremenije automatske mašine, koje rade same - prema kompjuterskim komandama.

Na snimku je veliki rotacioni bager, čije svrdlo prečnika preko sedam metara kopa rudu prema zamislima kompjutera koji je

„nahrannjen podacima“ iz kasete, a koje je, opet, čovjek ispisao.

Čovjek, u ovom slučaju, samo nadgleda da li kompjuter izdaje ispravne komande ovoj grdosiji koja je u stanju sa dvanaest korpi da za minut zagradi 1300 kubika rude ili jalovine.

D. KECMAN

KRAJEM NEDJELJE

Svijet pred Ženevu

U protekle nešto više od tri godine, na čelu sovjetske države, po nekim neumitnim prirodnim zakonima, izmijenile su se četiri ličnosti. Promjene kakve sovjetska historija ne pamti. Uostalom, nakon osnivača sovjetske države Lenjina, jedino je Hruščov smijenjen sa čelne pozicije u partiji i državi, ostale lidere smrt je uklonila sa te scene, otvarajući prostor za nove ličnosti, (jer, bez obzira na sistem vladavine, prvi čovjek u svakoj zemlji, ovisno o njegovoj snazi, daje pečat ukupnoj politici) i njihove ideje. A te ideje i njihovo pretakanje u praksu itekako zavise od stepena razvijenosti proizvodnih snaga i s njima usklađenih produkcionih odnosa. Ove marksove maksime, jedne od temeljnih za njegovu klasnu teoriju, pridržavaju se čak i okorjeli kapitalistički sistemi. Zbog čega, onda ne bili sovjetski socijalistički, koji i počiva bar deklarativno, na marksovoj teoriji.

Dolazak Gorbačova na čelo sovjetske države donio je sasvim nove ideje u svakodnevnu sovjetsku politiku. Nije riječ o strategijskim opredjeljenjima, pogotovo ne na međunarodnom planu, ali je toliko novog unijeto u unutrašnju organizaciju društva, u njegovo opredjeljenje za prioritetne taktičke ciljeve, kako bi se ostvarili i oni dugoročni, strategijski. Da to, za sovjetsko društvo, koje se decenijama razvijalo na dogmatskim pravilima ponašanja, izgleda u najmanju ruku iznenađujuće. No, ako se prave neka poredjenja u opštim međunarodnim okvirima, pojedinačnih socijalističkih revolucija (možda i evolucija?) i država koje su iz njih proistekle, očito je da raskorak između organizovanosti društva, stepena razvijenosti proizvodnih snaga i odnosa, mora biti prevladan i usklađen. Trenutak kada će se jedno društvo opredjeliti za socijalističke odnose, a oni su u krajnjoj liniji neminovnost ukupnog sklada proizvodnih snaga i produkcionih odnosa, na čemu se, uostalom, zasniva i ukupni prosperitet i razvoj čovječanstva, povezan je sa čitavim nizom specifičnosti svake zemlje, da je, praktično, nepredvidivo kada će se nužne promjene oko tog usklađivanja dogoditi i na koji način. Primjeri dviju najvećih socijalističkih država, Sovjetskog Saveza i Kine, to najbolje potvrđuju.

Očito, vrijeme sazrijevanja promjena u Sovjetskom Savezu je došlo, onih promjena koje omogućavaju dalji razvoj, ali u svakom pogledu sovjetska nauka otišla je veoma daleko, u nekim sferama čak ispred američke. Sovjetska ekonomika, međutim, zaostaje i iza ekonomika nekih zemalja koje se ubrajaju u red nerazvijenih. Nije riječ samo o robi široke potrošnje ili poljoprivredi, riječ je o globalnoj proizvodnji u kojoj nema podsticaja za veću produktivnost, pasamim tim ni efikasnosti koja bi omogućila konkurentski odnos s drugim rivalom, na čemu se i zasniva osnovna politička koncepcija.

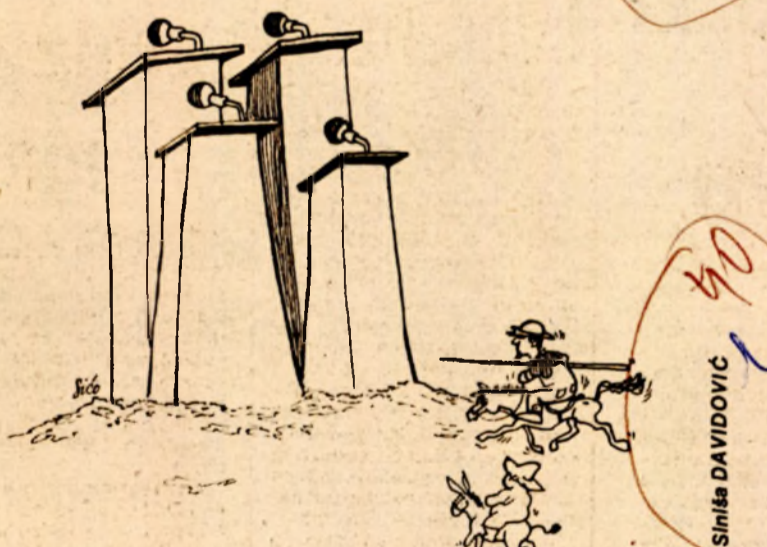
● **Susret Gorbačova i Regana treba gledati u svojoj kompleksnosti situacije kao odmjerenje snaga u vremenu koje nije sasvim određeno po svojim krajnjim ishodištima, koja ni Ženeva neće, ni u kom slučaju, odrediti, ali će svakako ubrzo moguća rješenja**

Novo sovjetsko rukovodstvo shvatilo je ovaj svoj hendikep u odnosu na Sjedinjene države. Možda se vrijeme između ovog poimanja stvarnosti na neki način poklopilo sa sličnim promjenama u kineskoj globalnoj politici, ali je činjenica da se to zbiva baš nekako u isto vrijeme. Opredjeljujući se za unutrašnje reforme, ne samo površinske na kakve se odlučivao u prijašnje vrijeme, današnja Moskva želi da dobije neophodni trenutak predaha u trci ka označenom cilju.

Na drugoj strani, očito, Sjedinjene Države i njihova politika začuđavanja nalaze se na silaznoj liniji, ne smao s istekom Reganovog mandata, nego, što je mnogo značajnije, s kriznim pojavama koje su prevaziđene, na trenutak, ali koje nisu dugoročno otklonjene. Reganova antidepresivna politika poželjna je uspjeh, jer je lansirana u trenucima kada nijedan od rivala na svjetskoj sceni, bez obzira na to da li je riječ o tehnologiji, ekonomici, vojnoj industriji ili finansijama, nije bio u stanju da je prihvati. Danas je situacija sasvim drugačija. Američki zapadni saveznici prevazišli su svoj krizni period, sovjeti personalne smjene koje nose korijentne promjene i u strateškim opredjeljenjima, mada nedovršene. Kinezi sa svojim i ogromnim potencijalima konačno su odbacili samar tradicionalizma i s njim okačenim despotizmom, svijet u razvoju je toliko pritisnut dugovima da je lansirana ideja o njihovom jednostranom brisanju.

A prednosti u vojno-tehnološko-strategijskom pogledu više nema. Nije točak ni „rat zvijezda“, jer na drugoj strani postoje lakmusi koji će upiti i odrediti taj prvi nalet. Stoga i predstojeći ženevski susret Regana i Gorbačova ne može se posmatrati kao temporativni sastanak lidera dviju nacija, nego on u suštini označava vrijeme u kojem, u sjenci nadmetanja dviju supersila, rastu i druge snage, ali i vrijeme koje označava kritične tačke dviju koncepcija, političkih i strategijskih. Stoga i predstojeći ženevski susret Gorbačova i Regana treba gledati u svojoj kompleksnosti situacije kao odmjerenje snaga u vremenu koje nije sasvim određeno po svojim krajnjim ishodištima, koja ni Ženeva neće, ni u kom slučaju, odrediti, ali će svakako ukazati moguća rješenja.

A. OTOVIĆ

O NESPORAZUMU „ŽITOPRODUKT“ — PR-
NJAVORSKA INSPEKCIJA RADA

Pogrešan podatak kamen spoticanja

Nedavno pišući o efektu rada inspekcije u smislu preventivnog i represivnog djelovanja za primjer smo uzeli banjalučki OOUR „Žitoprodukt“, koji u zakonskom roku nije dostavio godišnji izvještaj o zaštiti na radu prnjavorskoj inspekciji rada. Međutim, po objavljivanju teksta „KO OVJERAVA NEISTINU“, reagovala su odgovorna lica iz ovoga banjalučkog kolektiva osporavajući njegovu istinitost. Da bi javnost imala potpuniju sliku, potražili smo nove detalje u vezi s ovim nesporazumom na relaciji „Žitoprodukt“ - prnjavorska inspekcija rada. Čitaoce prvo podsjećamo na hronologiju događaja.

Dana 5.3.1985. godine inspektor rada u Prnjavoru uputio je na adresu „Žitoprodukta“ obavijest da nisu dostavili godišnji izvještaj o zaštiti na radu za 1984. godinu, te da ova osnovna organizacija udruženog rada pokrene sama disciplinski ili prekršajni postupak, kako ne bi došlo do nepotrebnog odliva dohotka u slučaju da inspektor podnese prijavu. Nije prošlo mnogo vremena, a u prnjavorsku inspekciju dolazi obavijest i kopija prijave Opštinskog suda za prekršaje u Banjaluci protiv odgovornih radnika Božidara Pejića i Stevana Kovića. S obzirom na to da radna organizacija nema pravo da podnosi takve prijave sudu, inspektor se obratio Opštinskom sudu za prekršaje u Banjaluci s pitanjem dali su stvarno podnesene prijave protiv pomenutih radnika. Dana 14.06.1985. godine iz pomenutog Suda stiže odgovor da u toku 1985. godine protiv ovih radnika nisu podnesene nikakve prijave.

Međutim, u „Žitoproduktu“ su ponudili dokaze da se protiv njihovih radnika stvarno vodio postupak, te da su odgovorna lica po odluci Suda oslobođena odgovornosti.

Da bismo saznali pravu istinu otišli smo u Opštinski sud za prekršaje gdje smo razgo-

● **Povodom reagovanja odgovornih iz „Žitoprodukta“ na objavljeni tekst pod naslovom „Ko ovjerava neistinu“ novi podaci objašnjavaju nesporazum ovog kolektiva i prnjavorske inspekcije rada**

varali sa sudijom, a ujedno i zamjenikom predsjednika Opštinskog suda za prekršaje u Banjaluci, Čedomirom Čivčićem.

— Slučaj je htio da sam ja potpisao ova ova dokumenta. Istina je da su podnesene prijave „Žitoprodukta“ protiv pomenutih radnika, dok je u dopisu prnjavorskom inspektor u pučen pogrešan podatak, koji je nastao omaškom ljudi koji rade u arhivu - kaže sudija Čivčić, dodajući pri tome da ovaj Sud nije donio nikakvu presudu već da jetuzbu ovoga banjalučkog kolektiva odbacio.

Zašto?
— Radna organizacija ima pravo da podnese prijavu protiv lica koja joj nanose štetu. Kako se u ovoj prijavi, koja nije punovažna, to ne navodi sud je Pejića i Kovića oslobodio odgovornosti. Međutim, daje istu takvu prijavu podnio inspektor, ona ne bi bila odbačena nego bi „Žitoprodukt“ stigla odgovarajuća kazna. Mi smo u obrazloženju odluke suda i naveli daje tostar inspektora, pa je prema tome jasno ko je mogao podnijeti prijavu - rekao je sudija Čivčić, koji je uzgred napomenuo da u toku svog osamnaestogodišnjeg rada još nije imao ovakav slučaj.

Ipak da je inspektor jednostavno podnio prijavu iz kase „Žitoprodukta“ vjerovatno bi otišlo nekoliko miliona za kaznu. Kome bise onda žalili ljudi od zakona u „Žitoproduktu“?

D. ČOLIĆ

REKLI SU...

Klackalice

Za kritičare sadašnjeg stanja u političkom i ekonomskom sistemu uzroci su u odnosima samoupravnog federalizma. Ne zanemarujući značaj uticajaja političke samostalnosti republika i pokrajina kao samoupravnih subjekata na ekonomske i političke procese, dezintegracioni i drugi negativni procesi u prirodi i u drugim oblastima društvenog rada ne zaustavljaju se na republičkim i pokrajinskim granicama. Svakodnevno se prekidaju poslovne i druge radne obaveze među proizvođačima koji pripadaju istoj reproduktivnoj cjelini, često unutar republičkih i pokrajinskih granica. Dezintegracioni procesi se odvijaju i unutar opštinskih granica, pa i unutar složenih i radnih organizacija. Zato je očigledno da oni nisu isključivo ni pretežno rezultat suprotstavljenosti „nacionalnih interesa“ ili uspostavljenih institucionalnih odnosa u jugoslovenskoj federaciji. U pitanju su dublji korijeni tih procesa. Oni su u odgovarajućoj realnoj socijalno-klasnoj osnovi interesnih diferencijacija i odnosa. Upravo zato što se nije dublje prodrlo u njihovu dijalektiku, najčešće se krećemo unutar sistema klackalice, dajući prednost čas jednom čas drugom momentu, tj. naciji ili federaciji - već prema ispoljenim suprotnostima. Ne uspijevamo uvijek prevazići taj odnos i prodrjeti dublje u stvaranje novih odnosa slobodnog udruženog rada. U tome su glavni razlozi što nema, ili nema dovoljno udruživanja rada i sredstava na jugoslovenskom prostoru i što integracije zastaju u republičkim i pokrajinskim granicama.

(Hamdija Pozderac na 21. sjednici CK SKJ)

PRENOSIMO

Politika ekspres

Benzin i ćutanje

Dugo iščekivana uvozna nafta konačno pristiže u rafinerije i prerada je već počela. Prve količine motornog benzina očekuju se već danas, pa s tim u vezi valja očekivati i vedrije stanje, na pumpama širom zemlje.

Međutim, zaista je neshvatljivo da od 19. oktobra do sada kada je snabijevanje benzinom i dizelom u pojedinim delovima zemlje bilo potpuno prekidano, a nestašica svuda sasvim uočljiva, niko od nadležnih nije dao nikakvu zvaničnu informaciju. Šta više, postojao je i nekakav dogovor da se sredstva informisanja pošto-poto drže po strani - bez ikakvih objašnjenja.

Iz drugih resora, štampa je upućivana na Savezni komitet za energetiku i industriju, a tamo, po pravilu, nije mogao dase nađe niko ko bi mogao da pruži bilo kakvo zvanično objašnjenje. Da li je razlog bila bojazan da sredstva informisanja ne stvore veću gužvu nego što je stvorena? Onaj ko tako misli po svemu sudeći je ubeđenja da novinari pisanjem žele da stvore haos na pumpama.

Sledeći najjednostavniju logiku, jasno je da nepisanje o nestašici goriva može dati određene efekte samo dotle dok ga koliko-toliko ima na pumpama. A, kada se prebaci crevo preko aparata i na njemu napiše „nema“, onda je elementarno pravilo ponašanja u jednom društvu kakvo je naše da se radnim ljudima objasni zašto goriva nema i šta će dalje da se zbiva. To, onda, više nije „državna tajna“.

D. OBRADOVIĆ

„GLAS“ List Socijalističkog saveza radnog naroda

Opštine osnivači: Banjaluka, Bosanska Gradiska, Čelinac, Kotor-Varoš, Laktaši, Prnjavor, Skender-Vakuf, i Srbac.

Izdaje i štampa NIGRO „Glas“ Banjaluka, Ulica AVNOJ-a 93.

Predsjednik Poslovnog odbora NIGRO „Glas“ Edhem Čizmić

Direktor i odgovorni urednik Nebojša Radmanović

Uređuje Redakcijski kolegij: Mirko Kljajn, (banjalučka hronika) Emin Krkić, (popodnevni desk) Tema Marić, (sport), Milica Milivoić (Bosanska krajina), Arif Štaka (tehnička redakcija), Sabira Piragić (desk), Nada Pivačić (kultura), Nebojša Radmanović (direktor i odgovorni urednik), Fadil Smajić (hronika), Dragiša Spremo (Nedjeljni Glas).

Novinski savjet lista „Glas“ Ivan Andrić, Nusreta Berković (predsjednik) Edhem Čizmić, Milenko Čerčeta, Jovo Kerkez, Radojka Kuzmanović, Predrag Lazarević, Oto Marušić, Islam Mehić, Branka Pivačević, Nebojša Radmanović, Gordan Rogošić, Nenad Trifunović, Frajso Vardić.

Prvi broj „Glasa“ izašao je kao organ NOP-a za Bosansku krajinu u Župici kraj Drvara, 31. jula 1943. godine. Poslije oslobođenja „Glas“ izlazi u Banjaluci kao organ Oblasnog narodnog fronta do juna 1951. Od IX 1953. izlazi kao organ SSSR pod imenom „Banjalučke novine“, a od 29. novembra 1955. pod imenom „Krajiške novine“. Od 13. maja 1963. list ponovo izlazi pod imenom „Glas“. Ukazom Predsjedništva SFRJ od 19. jula 1968. „Glas“ je odlikovan Ordenom zasluga za narod sa srebrnim zracima. Od 8. februara 1983. „Glas“ izlazi kao dnevni list.

● **Na današnjoj svečanosti govorio Gojko Ubiparip, predsjednik Izvršnog vijeća Skupštine SR BiH**
 ● **Omarska je najveći rudnik gvozdene rude u zemlji u kome će se godišnje proizvoditi milion i 700 hiljada tona koncentrata čelme će jugoslovenske željezare uštedjeti oko 70 miliona dolara godišnje, koliko se do sada davalo za uvoznu rudu**

OMARSKA, 1. novembra - Svečanim činom presjecanja vrpce, koji je obavio Miloš Panić, predsjednik Radničkog savjeta Rudnika željezne rude „Ljubija“, danas je u probnu proizvodnju pušten rudnik „Omarska“. Poslije 17 godina od prvih geoloških i tehnoloških ispitivanja, zatim projektantskih, građevinskih i montažerskih radova, počela je rad automatska tehnologija proizvodnje koncentrata gvozdene rude u rudniku u kome je urađeno više od 65 kilometara geoloških bušotina, zatim, oko 15 hiljada tona konstrukcija i opreme, 30 kilometara tehnoloških cijevovoda i oko 320 kilometara elektrakablova.

Rudnik Omarska, kad dostigne programirani milion i 700 hiljada tona koncentrata i proizvodnju dva miliona i 300 hiljada tona na dva postojeća rudnika, trebalo bi da podigne proizvodnju željezne rude u Rudnicima Ljubija na četiri miliona tona, što sa proizvodnjom ostalih rudnika RMK Zenica predstavlja više od 90 posto cjelokupne jugoslovenske proizvodnje. Time se, praktično, eliminiše potreba uvoza željezne rude za proizvodnju bijelog gvožđa.

Današnjim svečanostima povodom puštanja rudnika „Omarska“ u probnu proizvodnju prisustvovali su delegacije i predstavnici organa i institucija iz Federacije i socijalističkih republika Hrvatske, Slovenije, Srbije i Bosne i Hercegovine, kao i delegacije i predstavnici inostranih firmi i domaćih organizacija koje su učestvovali u ovom velikom jugoslovenskom poduhvatu.

Ovom prilikom pred mnogobrojnim gostima, mještanima Omarske, Prijedora i susjednih krajskih komunata govorio je Gojko Ubiparip, predsjednik Izvršnog vijeća Skupštine SR Bosne i Hercegovine. Pozdravljajući ovu veliku radnu pobjedu - puštanje u rad najvećeg i najmodernijeg rudnika u našoj zemlji čija će proizvodnja od danas biti supstitucija za uvoznu rudu, a time i godišnja ušteda Jugoslaviji od oko 70 miliona dolara - Ubiparip je rekao:

„Puštanje u redovnu proizvodnju rudnika željezne rude „Omarska“ u godini jubileja - četrdesetogodišnjici pobjede nad lažnom i življenja i razvoja

OTVOREN RUDNIK GVOZDENE RUDE U OMARSKOJ

Ruda za jugoslovenske željezare

u slobodi, veliki je doprinos radnih ljudi Rudnika Ljublje, RMK Zenica, radnih ljudi SR BiH i svih drugih učesnika u realizaciji ovog značajnog projekta kojim se stvaraju opredjeljena Dugoročnog programa ekonomske stabilizacije. Ova radna pobjeda je tim značajnija što je dijelom realizovana i udruženim sredstvima Metalurškog kombinata Smederevo, Željezare Sisak i Željezara - Jesenice, Ravne i Štore. Ona potvrđuje da je samoupravnim udruživanjem sredstava moguće realizovati krupne zajedničke programe u cilju obezbjeđenja potrebnih sirovina i energije, stvaranja zajedničkog dohotka i većeg zapošljavanja radnika, većeg oslonca na vlastite prirodne resurse i oslobađanje od uvozne zavisnosti. Puštanje u redovnu proizvodnju rudnika željezne rude „Omarska“ istovremeno predstavlja značajnu prekretnicu u snabdjevanju crne metalurgije Jugoslavije potrebnim visokokvalitetnim koncentratom željezne rude i omogućuje normalnu proizvodnju i snabdjevanje metaloprerađivačke industrije čelikom iz domaće proizvodnje.

Govoreći o idejno-političkoj aktivnosti u pripremama kongresa Saveza komunista, predizbornim pripremama i drugim aktivnostima i mjerama koje se upravo odvijaju u ovom trenutku u društvu, Ubiparip je naglasio da bi trebalo da se osigura da sve institucije sistema ispolje maksimalnu odgovornost za poslove koji su im Ustavom i Zakonom povjereni. Ubiparip je zatim nastavio:

„Imamo dosta analiza i informacija koje jasno ukazuju na pro-

Svečani trenutak: Miloš Panić, predsjednik Radničkog savjeta Rudnika željezne rude Ljublja, presijeca vrpce

puste i nedostatke, imamo dosta stavova i zaključaka o tome šta treba uraditi. Sada su na redu konkretne akcije i mjere nadležnih državnih organa, kojima se mora prekinuti stanje bespomoćnosti u svim društveno-političkim zajednicama, prilazeći odgovorno sprovođenju dogovorene politike i preduzimajući zakonske mjere prema onima koji su nosioci negativnih pojava. Moram reći da opravdanje za sporu dogradnju i promjene sistemskih rješenja nema, niti ga treba tražiti, već se mora tražiti puna odgovornost svakog organa i svakog čovjeka za izvršenje zadatka koji su im povjereni.

Ističući da naše samoupravno socijalističko društvo ima snage i sposobnosti, da, kao i uvijek do sada sa optimizmom krene u bitku za dalji razvoj socijalističkih samoupravnih odnosa, Ubiparip je na kraju, između ostalog, rekao:

„Narod Kozare i žrtve koje je dao, obavezuju nas da sa ovog mjesta poručimo svima onima koji atakuju na naš ustavni poredak i tekovine naše revolucije, bratstvo, jedinstvo i ravnopravnost naroda i narodnosti, da će biti osuđeni u svakoj namjeri uperenoj protiv ovih tekovina. Narod Kozare i Potkozarja i danas, slavići ovu radnu pobjedu rudara Ljublje i Omarske, stvara potrebne pretpostavke za dalji razvoj rudnika i cijelog područja prijedorske i susjednih opština.“

PREDSJEDNIŠTVO OPŠTINSKOG VIJEĆA SAVEZA SINDIKATA BANJALUKA O AKTIVNOSTIMA OKO PREDSTOJEĆEG UPISA ZAJMA ZA ZAPOSŁJAVANJE

Period intenzivnih priprema

BANJALUKA, 1. novembra - Aktivnosti organa i organizacija Sindikata vezane za upis i uplatu zajma za brže zapošljavanje trebalo bi usmjeriti u dva osnovna pravca. Prvi podrazumijeva vođenje akcije na tumačenju i sagledavanju suštine i značaja solidarnosti članovstva Sindikata sa nezaposlenima, a drugi bi se realizovao kroz aktivno učesće Sindikata u podsticanju izrade programa razvoja odnosno dopune postojećih kako bi se, uz dugoročne i ekonomski opravdane rezultate, obezbijedila što veća zaposlenost racionalnim ulaganjem dodatnih sredstava za zapošljavanje.

Ovo je sinoć zaključeno na sjednici Predsjedništva OVSS Banjaluka prilikom usvajanja operativnog programa društveno-političke aktivnosti opštinske organizacije Saveza sindikata na upisu i uplati zajma, te obezbjeđivanju i usmjeravanju drugih sredstava za brže zapošljavanje. Operativni program, koji se upućuje svim osnovnim organizacijama Sindikata u banja-lučkom udruženom radu, konkretizuje opredjeljenja koja je u ovoj oblasti utvrdilo Vijeće Saveza sindikata Bosne i Hercegovine, a prema kojima bi uslove za brže zap-

ošljavanje prije svih trebalo dastvaraju već zaposleni radnici - članovi Sindikata.

U periodu intenzivnih priprema, do početka upisa zajma koji je predviđen 1. decembra, organizacije i organi Sindikata, zajedno sa ostalim subjektima, staraće se da se na ovaj način dobijena sredstva ulože u sigurne programe. Istovremeno, u svim fazama oko donošenja programa treba obezbijediti da se to realizuje na najširim samoupravnim i demokratskim osnovama.

Ovaj veoma ozbiljan zadatak organizacija i organa Sindikata iziskivaće dodatne napore, jer se u ovom periodu odvija izborna aktivnost i pripreme za predstojeće kongrese.

Kad je riječ o izbornim aktivnostima, na sinoćnoj sjednici podnesen je izvještaj o njihovom toku, u kome se konstatuje da je većina osnovnih organizacija održala predizborne sastanke, a u nekima se već održavaju i izborni. Ipak u jednom broju sredina sa ovim aktivnostima se kasni, pa će biti potrebno ubrzati cjelokupnu proceduru, kako bi se izborni sastanci održali do 10. novembra, što je to predviđeno planom i programom izborne aktivnosti.

M.S.F.

NA AUTO-PUTU KLAŠNICE - BANJALUKA

Neopreznost plaćena životom

BANJALUKA, 1. novembra - U teškoj saobraćajnoj nesreći, koja se dogodila sinoć oko 20.45 sati u Glamočanima na auto-putu Klašnice - Banjaluka, život je izgubio pješak Marko Milinković (54) iz Malog Blaška kod Laktaša.

Prema riječima sudije Okružnog suda u Banjaluci Nenada Balabana do nesreće je došlo kada je na nesretnog Milinkovića, koji je neoprezno prelazio kolovoza na mjestu gdje to zabranjeno, naletelo „mercedes 200 D“ JC 12-91 kojim je upravljao Boris Boškčić (26) iz Jalca. Inače vidljivost je zbog guste magle bila osjetno smanjena a automobil se kretao neprilagođenom brzinom u takvim vremenskim prilikama.

„Ovakve nesreće morale bi da budu opomena pješacima koji često prelaze preko auto-puta, iako je označeno da je to zabranjeno. Na ovom mjestu je sa obje strane kolovoza presječen zaštitna ograda, a da nesreća bude još veća, na daljnjem istaknuti dio od 100 metara nalazi se nadvožnjak preko koga se auto-put može bezbjedno preći istakao je sudija Balaban.“

M.D.

U POVODU 43-GODIŠNJICE OSLOBOĐENJA BIHAĆA

Velike svečanosti

BIHAĆ, 1. novembra - U povodu 43. novembra, dana prvog oslobođenja Bihaća, radni ljudi i građani ove komunite uveliko se pripremaju za obilježavanje 43-godišnjice slobode grada. Svečanosti počinju u nedjelju, 3. novembra, otvaranjem Pošte u Ripču nedaleko od Bihaća i velikim brojem sportskih i kulturnih priredbi. Sutradan, 4. novembra, održaće se svečana sjednica Skupštine opštine Bihać i društveno-političkih organa Bihaća. Na ovoj sjednici, uz prigodan referat o 43-godišnjici oslobođenja Bihaća, zaslužnim pojedincima i kolektivima biće uručena novembarska priznanja. U OOUR-u „4. novembar“ otvoriće se pogon ambalaže, a svečano će u rad biti puštena i Tvornica rashladnih aparata „Gorenje-bira“. U okviru ovih svečanosti u nedjelju uveče u Sportskoj dvorani Luke održaće se kulturno-umjetnički program uz nastup društava iz Titovog Velenja i Kikinde. Ujedno će biti promovisana knjiga „Bihać i likovni život“ poznatog bihačkog kritičara i hroničara Krešimira Ižakovića, a u Domu pilota biće otvorena izložba u saradnji Regionalnog muzeja Pounja i Muzeja „25. maj“ iz Beograda a u „BIRI Gorenje“ izložba akademskog slikara iz Sarajeva i Bihaća Alečkovića. F.P.

IZ RO „ŠIPAD - SANA“

Rekordna proizvodnja

Sanski Most, 1. novembra - Radnici OOUR-a „Tvornica iverastih ploča“ RO „Šipad“ Sana u prošlom mjesecu ostvarili su rekordnu proizvodnju. U oktobru radnici „Iverice“ proizveli su 5.352 kubika iverastih ploča. Ovo je najveća mjesečna proizvodnja u historiji postojanja ove tvornice od kada je u decembru 1977. godine proizvedeno 5.050 kubika iverastih ploča.

Za deset mjeseci ove godine radnici OOUR-a Tvornica iverastih ploča proizveli su blizu 40 hiljada kubika. Po svemu sudeći, ovogodišnji plan od 45 hiljada kubika biće znatno premašen prije roka.

Dobra proizvodnja u ovom mjesecu ostvarena je, po riječima radnika „Iverice“, zahvaljujući najvišeg njihovom zalaganju i dobrom održavanju strojeva jer gotovo da i nije bilo većih zastoja u proizvodnji izazvanih kvarovima. Pored dobre proizvodnje u ovom kolektivu mogu se pohvaliti i dobrom realizacijom svojih proizvoda. U prvih devet mjeseci ove godine tržištu je isporučeno 34.330 kubika, a u ovom mjesecu očekuje se da će realizacija iznositi oko 5 hiljada kubika, što znači da će i plan realizacije biti premašen.

V. HARAMBAŠIĆ

OK SK SKENDER-VAKUF O NAREDNOM SREDNJOROČJU I RAZVOJU KOMUNE

Realna ocjena planova

● **U radu sjednice OK SK Skender-Vakuf učestvovao je i Mihajlo Donović, izvršni sekretar Predsjedništva CK SK BiH**

SKENDER-VAKUF, 1. novembra - Danas je u Skender-Vakufu održana sjednica OK SK na kojoj su razmatrane idejno-političke osnovne za izradu plana društveno-ekonomskog razvoja ove izrazito nerazvijene komunite u periodu od 1986. do 1990. godine. Sadržajno uvodno izlaganje, koje je podnio Đorđe Popović, sekretar Predsjedništva OK SK Skender-Vakuf, iniciralo je široku raspravu o ovom

značajnom dokumentu. Istaknuto je da bi prije donošenja planova razvoja u narednom periodu trebalo sačiniti realnu ocjenu ostvarenja plana razvoja u srednjoročju koje je na izmaku. Ponuđene idejno-političke osnovne su u potpunosti prihvaćene, međutim, istaknuto je da su one samo globalni pogled Saveza komunista za razvoj u narednom srednjoročju. Najveći broj diskutana na današnjoj sjed-

nici OK SK osvrnuo se na trenutne teškoće skendervakufske privrede. Dosta riječi je bilo o iskorištenosti postojećih proizvodnih kapaciteta u ovoj komuniti. Čuli su se i neki statistički podaci o razvoju Skender-Vakufa koji više nego zabrinjavaju. Prema podacima, 1971. Skender-Vakuf je imao 35,8 odsto od republičkog prosječnog društvenog proizvoda, 1982. godine 32,9 odsto a 1985. godine 26,5 odsto. Podaci ozbiljno upozoravaju da razvoj ove izrazito nerazvijene komunite i dalje sve više zaostaje za razvojem naše republike. Otvoreno je zamjereno složenim privrednim sistemima zbog nerazumijevanja kad je u pitanju disperzija njihovih proizvodnih kapaciteta na skendervakufskom području. Sve ovo, uz još neke druge nepovoljne okolnosti uticalo je, kako je rečeno, da plan razvoja u srednjoročju koje je naizmaku bude ostvaren sa 50 odsto. U radu današnje sjednice OK SK u Skender-Vakufu učestvovali su i Mihajlo Donović, izvršni sekretar Predsjedništva CK SK BiH, Aleksandar Krivinski, član CK SK BiH, i Milenko Hrnjazi, zamjenik predsjednika Privredne komore Banjaluka Ž. KOPANJA

AEROZAGADENJE

Prema podacima dobijenim od banja-lučkog Instituta zaštite za 31. oktobar i 1. novembar 1985. godine, koncentracija sumpor-dioksida po kubnom metru izmjerena je u Centru 56, Boriku 66, Mejdanu 79, Vrbanji 107 i Delibašinom selu 133 miligrama. Dozvoljena gornja granica kratkotrajne koncentracije iznosi 500, a dugotrajne 150 mikrograma.

Koncentracija čadi po kubnom metru izmjerena je u Centru 37, Boriku 46, Mejdanu 79, Vrbanji 68, Delibašinom selu 7, a dozvoljena gornja granica i kratkotrajne i dugotrajne koncentracije iznosi 150 mikrograma.

SIV O OSTVARIVANJU PRVE ETAPE DUGOROČNOG PROGRAMA EKONOMSKE STABILIZACIJE

Propise zamijeniti mobilnošću

● Ni zakoni, ni kriterijumi, ni propisi, makar bili i najsavršeniji, nisu garancija da će se ciljevi i zadaci stabilizacionog programa ostvariti u praksi ● Stalna i puna motivacija i mobilizacija radnika vodi uspješnom ostvarenju dogovorenih ciljeva

BEOGRAD, 1. novembra (Tanjug) — Savezno izvršno vijeće je na sjednici, kojoj je predsjedavala Milka Planinc, utvrdilo izvještaj o ostvarivanju prve etape Dugoročnog programa ekonomske stabilizacije. Konstatovano je da su u proteklom periodu postignuti rezultati u normalizaciji privredne aktivnosti, postizanju suficita u platnom bilansu, urednoj otplati dugova, normalnom snabdijevanju privrede i stanovništva i dovođenju potrošnje u realne okvire. Privreda je u veoma otežanim uslovima ispoljila izuzetnu vitalnost, što je doprinijelo da se očuva kontinuitet proizvodnje i otvore procesi većeg uvažavanja ekonomskih kriterijuma u poslovnoj. Određeni pozitivni rezultati, međutim, praćeni su i veoma negativnim posljedicama, prije svega padom standarda i visokom inflacijom. To umanjuje motivaciju za veći rad i produktivnost, otežava realizaciju ciljeva

Dugoročnog programa ekonomske stabilizacije i ugrožava stabilizaciju početnih pozitivnih tokova.

Savezno izvršno vijeće, kako je saopšteno, ukazuje da se istovremeno sa preduzimanjem mjera koje su bile pretežno interventne i kratkoročne, mada se nastojalo da i one budu na liniji Dugoročnih ciljeva, pristupilo neophodnim promjenama u privrednom sistemu u skladu sa opredjeljenjima u Dugoročnom programu ekonomske stabilizacije. Uz zaokretanja, otpore, znatne teškoće u usaglašavanju različitih stavova i interesa do sada je donesena ili je u proceduri većina mjera iz plana ostvarivanja dugoročnog programa ekonomske stabilizacije.

Vijeće naglašava da ni ekonomski kriterijumi, ni zakoni, ni propisi, makar najsavršenije bili koncipirani u prilog daljem razvoju samoupra-

vljanja, sami po sebi nisu garancija da će se ciljevi i zadaci stabilizacionog programa ostvariti u praksi. Tek stalna i puna motivacija i mobilizacija radnika i organizacija udruženog rada i svih drugih radnih ljudi i građana treba da budu aktivni nosioci svojih prava i obaveza za uspješno ostvarivanje Dugoročnog programa ekonomske stabilizacije. U tome presudnu ulogu imaju svi socijalistički samoupravni subjektivni činovioci sa Savezom komunista na čelu. Bez njihovog maksimalnog angažovanja u samoupravnom i delegatskom sistemu — od osnovne organizacije udruženog rada do Federacije, kvalitativne promjene kakve zahtijeva stabilizacioni program nisu moguće.

Izvještaj o ostvarivanju prve etape Dugoročnog programa ekonomske stabilizacije Savezno izvršno vijeće uputiće Skupštini Jugoslavije na razmatranje.

REPUBLIČKA
KONFERENCIJA
SSO BIH O
ZAPOŠLJAVANJU

BRŽE DO INFORMACIJA

● Zapošljavanju prilaziti kao tendenciji društva za brzim ekonomskim razvojem ● Mladima obezbijediti blagovremeno informaciju o novim radnim mjestima

SARAJEVO, 1. novembra (Tanjug) — Problemu nezaposlenosti omladinska organizacija ne bi trebalo da prilazi samo i isključivo kao socijalnom problemu, već prvenstveno kao nastojanju i tendenciji društva za brzim društveno-ekonomskim razvojem. To je naglašeno na današnjoj sjednici Republičke konferencije Saveza socijalističke omladine Bosne i Hercegovine na kojoj su u Sarajevu razmatrani i usvojeni zadaci mladih na realizaciji programa mjera i aktivnosti na ostvarivanju politike zapošljavanja u narednom srednjoročju.

U okviru zadataka mladih neophodno je, kako je rečeno, afirmisati one akcije koje će neposredno doprinijeti upoznavanju što većeg broja mladih u radnim organizacijama, mjesnim zajednicama, školama i fakultetima sa mogućnostima bržeg i produktivnijeg zapošljavanja u BiH putem narodnog zajma, samodoprinosu i doprinosu iz dohotka. U narednih pet godina, na osnovu izvršenih procjena, po osnovu narodnog zajma, samodoprinosu i doprinosu iz dohotka trebalo bi da se obezbijedi 166 milijardi dinara, kojim bi se stvorili uslovi za dodatno zapošljavanje oko 100 hiljada radnika.

DENG HSJAOPING I
INTERVJU AMERIČKOM
„TAJMU“ PRED ŽENEVSKI
SAMIT

Bez mnogo nade

● Suvviše mnogo bi bilo očekivati da bi čitav problem bio riješen smanjenjem naoružanja za polovinu pa stoga nije dovoljno sve nade za mir polagati u Ženevski samit

NJUJORK, 1. novembra - Kina pozdravlja predstojeći susret američkog predsjednika Ronald Regana i sovjetskog lidera Mihaila Gorbačova u Ženevi, ali ne očekuje mnogo od samita.

Takav stav iznio je vodeći lider Kine, predsjednik Centralne savjetodavne komisije Deng Hsjaoping u nedavnom razgovoru sa urednicima američkog nedjeljnika „Tajm“ i američkim poslovnim ljudima.

U tom razgovoru koji „Tajm“ objavljuje u najnovijem broju u vidu intervjua, Deng je rekao da se danas ne može donositi sud o tome mogu li SAD i SSSR postići sporazum o najnovijem sovjetskom prijedlogu za smanjenje nuklearnog naoružanja za 50 odsto. Čak i ako se takav sporazum postigne, Deng ne misli da će to pomoći rješavanju postojećih problema. Jer, sadašnjim nuklearnim arsenalima dviju supersila svijet se može uništiti deset puta, a smanjenjem za polovinu tog oružja, mogao bi se uništiti pet puta. Ipak smatra Deng smanjenje naoružanja bi bilo dobro jer bi moglo odigrati izvjesnu ulogu u popuštanju zategnutosti i stvaranju povoljnije atmosfere. Deng je, međutim, upozorio da bi bilo suviše naivno vjerovati da bi čitav problem bio riješen smanjenjem naoružanja za polovinu, pa stoga - prema njemu - nije dovoljno da sve svoje nade za mir polazemo u Ženevski samit.

VIJENCI NA GROBNICI HEROJA — Povodom tradicionalnog praznika — Dana mrtvih, vijence na Grobnicu narodnih heroja u Ljubljani položile su delegacije Republike, Ljubljane i rudarskih revira.

VLAJKOVIĆ — STAROV — Predsjednik Predsjedništva SFRJ Radovan Vlajković primio je novoimenovanog izvanrednog i opunomoćenog ambasadora SFRJ u Republici Tunis Luana Starova pred njegov odlazak za ovu dužnost.

BOJANIĆ PRIMIO SKOTA — Član SIV-a i savezni sekretar za spoljnu trgovinu dr Milenko Bojanić primio je danas, u oproštajnu posjetu, ambasadora Velike Britanije u Jugoslaviji Kenana Skota.

Bojanić je zahvalio Skotu za lični doprinos i zalaganje na unapređenju ekonomske saradnje dviju zemalja.

DODIĆ — DENARO — Predsjednik Vijeća SSJ Lazar Đodić primio je danas delegaciju argentinskih sindikata koju predvodi generalni sekretar udruženja državnih radnika (ATE) i član rukovodstva Generalne konferencije rada Argentine Viktor de Denaro.

U razgovorima je posebno bilo riječi o unapređivanju i jačanju saradnje između sindikalnih pokreta dviju zemalja.

STVARANJE „LIGE DRŽAVA CRNE AFRIKE“

Nigerija protiv

DAKAR, 1. novembra (Tanjug) - Nigerija je protiv stvaranja „Lige država crne Afrike“ - ideje koju je lansirao zairski predsjednik Mobutu Sese Seko. To je danas izjavio ministar inostranih poslova Ni-

rije Bolaji Akiniemi. Nigerija je najveća i veoma uticajna afrička zemlja i jedan od osnivača Organizacije afričkog jedinstva. Ministar je naglasio da Nigerija i dalje podržava tu organizaciju.

NEVRIJEME

Uragan hara Kubom

HAVANA, 31. oktobra (Tanjug) - Uragan „Huan“ koji je zahvatio južnu obalu Sjedinjenih Američkih Država, uzburkao je more na kubanskoj sjevernoj obali i prouzrokovao proboj visokih talasa u priobalnoj dijelove Havane.

Voda je preplavila tri stotine metara obale, ulice i kuće iz kojih je evakuisano oko dvije hiljade osoba.

Jedna osoba je izgubila život, a više je povrijeđenih, u poznatom havanskom hotelu „Riviera“ gdje je voda srušila zid.

INTERVENCIJA
KINESKOG VRHA

U korist seljaka

PEKING, 1. novembra (Tanjug) - Kineski seljaci dobili su danas uvjerenja da će partija i vlada preduzeti energične mjere da ih zaštite od nameta kojima su opterećeni odlukama lokalnih političkih i upravnih faktora.

Poruka o tome sadržana je u zajedničkom proglasu CK KP Kine i Državnog savjeta koji je objavljen danas u svim većim listovima u zemlji. Izričito se zahtijeva da se „zaustavi“ neodgovorno oprezi-vanje seoskog proizvođača, a da se nameti koji su već ustanovljeni - bitno skreću. Ne samo da se sada utvrđuje, uz određene mjere i preporuke lokalnim faktorima, već se jasno vidi da rukovodstvo zemlje pristupa opštoj akciji na toj liniji, da pokrene sve činioce - partiju i upravni aparat, da se osigura uspjeh sadašnjih inicijativa.

Vrlo je otvoreno, pred cijelom javnošću, rečeno da će „štetite biti još mnogo veće“ ako se ne stane nakraj sadašnjem toku stvari, to jest, ako se seljaku ne skine teret s leđa. „Ne samo da bi nasto odvojilo od seljaka proizvođača i naroda uopšte, već bi nas dovelo u poziciju da nam se oni otvoreno suprotstave“ stoji u proglasu.

PAKISTAN

Interpol u Islamabadu

ISLAMABAD 1. novembra (Tanjug) - U glavnom gradu Pakistana uskoro će biti otvoren ured Interpola. U prilično enigmatički sročenom saopštenju govori se da će stručnjaci „svjetske policije“ pomagati pakistanskoj policiji u „praćenju aktivnosti nepoželjnih elemenata“ u ovom dijelu svijeta. Jasno je, međutim, da je cilj ove saradnje - borba protiv proizvodnje i trgovine drogama, prije svega heroinom. Pakistan uživa neugodnu reputaciju zemlje koja može da proizvede dovoljno heroina da se „drogira cio svijet“.

ŠMITOVO UPOZORENJE

Kad uspjeh postaje opasnost

BON, 1. novembra (Tanjug) - Kad bi se sve razvijene industrijske države svijeta ponašale kao SR Njemačka, tada bi ekonomske i socijalne nevolje prezađenih zemalja u razvoju morale politički eksplodirati, zaključio je bivši bonksi kancelar Helmut Smit.

U najnovijem broju hamburškog „Čajta“ za koji je napisao uvodnik pod naslovom „Kad uspjeh postaje opasnost“, Smit je ukazao na rizike koji proističu iz rapidnog porasta izvoza i sve veće zavisnosti SR Njemačke od njega. On se, u stvari, pridružio debati o upravo objavljenim procjenama po kojima će zapadnonjemački spoljnotrgovinski suficit ove godine dostići 75, a iduće možda i svih 100 milijardi maraka.

NAKON TEŠKE SAOBRAĆAJNE NESREĆE U ZENIČKOJ ŽELJEZARI

Umro još jedan radnik

Bilans teške nesreće povećan na šest žrtava ● Teško povrijeđeni još uvijek u životnoj opasnosti ● Osnovan Fond solidarnosti

ZENICA, 1. novembra (Tanjug) — Bilans teške saobraćajne nesreće, koja se juče poslije podne dogodila u Željezari Zenica, povećan je na šest mrtvih, jer je rano jutros, od zadobijenih povreda, u zeničkoj bolnici preminuo i Zijad Pojskić (29). Na mjestu nesreće život su izgubili Besim Softić (35) i Ramo Ahmetspahić (22), a na putu za bolnicu izdahnuli su: Jozo Mravak (29), Mujo Šanta (31) i Sulejman Ibrahimagić (27). Sulejske povrede zadobili su Tomislav Savić (27), Salim Bašić (31) i Veselko Bilić (29). Oni se nalaze na hirurškom odjeljenju zeničke bolnice i prema riječima šefa ovog odjeljenja hirurga Zlatana Čurića, njihovi životi su još u opasnosti. Preostala trojica povrijeđenih: Ismet Palja (46), Mirko Ilić (46) i Sulejman Milović

(37) liječe se na traumatološkom odjeljenju u Zenici i za sada nema opasnosti za njihove žvete. Prema riječima istražnog sudije Okružnog suda u Zenici Tihomira

SAUČEŠĆE SINDIKATA BIH

Povodom teške saobraćajne nesreće u Željezari Zenica, u kojoj je dosad život izgubilo šest radnika, predsjednik Vijeća Saveza sindikata Bosne i Hercegovine Anđelko Vasić uputio je telegram sa izrazima saučešća kolektivu ove željezare.

Babovića, nesreća se dogodila na putu između krečnih peći i seljakovog dvora čeličana. Kamion marke „fap-kiper“, vlasništvo željezarinog OOUR-a Drumski saob-

račaj, kojim je upravljao teško povrijeđeni Tomislav Savić, iz za sada neutvrđenih razloga, na nadvožnjaku iznad industrijskog željezničkog kolosijeka naglo je skrenuo na lijevu stranu, prešao preko trotora, a udario u čeličnu ogradu, koju je probio u dužini od deset metara i sa visine od deset i po metara stropošta se na željezničke šine.

Za sutra je u Željezari zakazana komemorativna sjednica, a već je osnovan Fond solidarnosti za pomoć porodicama nastradalih radnika.

Pogledi i mišljenja

OMLADINA
I DRUŠTVO

Mladi

u društvenom procjepu

Ilustracija: Midhat Ajanović

● „Obavezna zastupljenost” mladih u društvenim organima više je potvrda klasične političke participacije nego ilustracija njene osposobljenosti za nosioca revolucije ● Politička strategija društva, koja nedovoljno uvažava društvenu i istorijsku ulogu mlade generacije u revoluciji, ravna je politici organizacije udruženog rada koja svoju budućnost ne veže za akumulaciju

Složena ekonomska situacija u privredi, pad životnog standarda, nezaposlenost, visoka stopa inflacije i prezaduženost prema inostranstvu problemi su sa kojima se najčešće sukobljava Savez komunista. Slika je nešto tamnija kada se ovaj „kolaž” dopuni sa najnovijim manifestacijama na idejno-političkom planu, kao što je eskalacija arhajske nacionalističke svijesti, posebno među mladom generacijom, grupno-svojinsko odnošenje prema društvenom kapitalu, zatvaranje u uske ekonomske, političke i kulturne atare, pa i izvjesna nesprenost i neodlučnost subjektivnih snaga društva da se suoče sa ovim najkrupnijim problemima naše zajednice. To su otprilike pitanja koja će biti prisutna u svim referatima i raspravama na predstojećem 13. kongresu SKJ. Uostalom, to je najavila i Platforma za pripremu Kongresa.

vanost u rješavanju ključnih društvenih problema.

Ne može se govoriti o paternalističkoj podređenosti omladine Savezu komunista, kako se u nekim krugovima pokušava da tumači, ali se u svakom slučaju može reći da SKJ nije posvetio dovoljno prostora osposobljavanju omladine u okviru njene legitime političke organizacije i šire, zaistinsko društveno-političko angažovanje. Tako ima mjesta i pitanju na kakvoj i kojoj omladini ostaje sudbina revolucije. Jer, „obavezna zastupljenost” mladih u društvenim organima više je potvrda klasične političke participacije, nego ilustracija njene osposobljenosti za nosioca revolucije.

Bezbroj savjetovanja i rasprava, organizovanih u cilju rješavanja „problema mladih”, najčešće završava inventarisanjem nekih utilitarnih zahtjeva i mogućnosti njihovom udovoljavanju, što se sve skupa od strane „dežurnih omladinologa”, koji ponekad uzurpiraju pravo na javnu riječ, neopravdano imputira mladog generaciji. Osnovano se može ustvrditi da sve teškoće, vezane za društveno angažovanje mlade generacije ne potiču od teških ekonomskih prilika u kojima se našla zemlja, već prvenstveno od nedovoljne uključenosti ove društvene kategorije u rješavanje ukupnih, pa i ekonomskih problema. Da je tako, govore nam i poslijeratne godine siromaštva i oskudice, kada je istinsko učešće mlade generacije u društvenom životu rezultiralo krupnim podvizima i privrednim usponom.

društva i ove generacije? Zamislimo li se dublje dolazimo do pitanja: ima li i jednog egzistencijalnog problema mlade generacije koji nije istovremeno i problem ukupnog društva? I obrnuto: postoji li problem društva koji nema direktne uticaje na društveni i ekonomski položaj ove društvene kategorije? Naravno, ne treba reći da mlada generacija nema svoju posebnost, ali u borbi protiv zajedničkog zla (nezaposlenost, narušavanje životne egzistencije, ali i pojava arhajske svijesti) bitku dobija jedinstvo zdravih snaga. Konačno, zar je nezaposlenost problem samo mladih? Čini se da je tu ipak riječ o problemu ukupne društvene zajednice na čijem rješavanju treba angažovati cjelovit sistem subjektivnih snaga. Nezaposlenost (koja se često smatra najvećim „problemom mladih”) problem je koji, nema sumnje najteže pogađa mladu generaciju, a rješava se tamo gdje je i nastao - u sferi proizvodnje. Tu znatno više mogu učiniti zaposleni, povećanjem akumulativnosti i iskorištenosti postojećih kapaciteta, nego oni koji se nalaze na listama čekanja za posao.

Idejno i akciono jedinstvo SKJ, izvjesno je, treba širiti na jedinstvo cijelog socijalističkog fronta i jačanje interakcije njegovih sastavnih segmenata. Tako se odnos SKJ naspram omladine pojavljuje dijelom i kao odnos SKJ prema budućnosti, jer politička strategija društva koja nedovoljno uvažava društvenu i istorijsku ulogu mlade generacije u revoluciji ravna je politici organizacije udruženog rada koja svoju budućnost ne veže za akumulaciju. Socijalistički kontinuitet subjektivnih snaga upravo je proporcionalan komunikaciji SKJ i omladine kao baštinske revolucije, a svako kidanje komunikacijskih kanala između ovih snaga prekida reprodukciju socijalističke revolucije i pušta točak istorije niz stranputicu bez ljudske navigacije.

Nosioci promjena

Uvođenje mlade generacije u istinske procese društvenog odlučivanja, koje je do sada bilo uglavnom na principu „ključa” („obavezna zastupljenost”) put je ka širenju idejnog i revolucionarnog fronta, ali i njegovom reprodukcivanju. Sve „omladinološke” spekulacije oko društvene kategorije „sui generis” i njenih „problema” padaju pod pritiskom konkretnosti intencija zaključaka posljednjih sjednica CK SKJ i Dugoročnog programa ekonomske stabilizacije, koje u mladima, uz ostale zdrave snage, nalaze nosioca revolucionarnih promjena. To je razlog više da se poradi na realizaciji ovih zaključaka i zadataka, koji implicitno rješavaju i ovaj, možda najkrupniji društveni problem. Trinaesti kongres SKJ ne može riješiti sve probleme koji su se godinama gomilali, ali se s pravom očekuje da će ovaj Kongres ostvariti pomak ka afirmaciji jedinstva subjektivnih snaga društva, a i zajedništva u rješavanju nagomilanih problema društva.

Za istinsku revoluciju

Naša novija istorija pokazala je, a i savremeno iskustvo, pokazuje, da je ključ za rješavanje postojećih teškoća, prvenstveno u idejnom i akcionom jedinstvu ljudi opredijeljenih za socijalistički samoupravni razvoj. I pored toga što Savez komunista insistira na ostvarenju ove bitne pretpostavke društvenog razvoja, još uvijek se ne možemo pohvaliti da smo kroz odlučnu idejno-političku diferencijaciju i akciono osposobljavanje stvorili jedinstven front za uspješnu borbu protiv tendencija koje sve oštrije atakuju na samoupravljanje. Savez socijalističke omladine kao organizovana snaga socijalističkog razvoja, još se nije u cjelosti uključio u ovaj front, za šta je Savez komunista možda i najodgovorniji. Jer, od odnosa Saveza komunista prema najmlađoj društveno-političkoj snazi dobrim dijelom ovisi i njena angažo-

Bitka se dobija jedinstvom

Kako bi se moglo odgovoriti onima koji, govoreći o marginalnosti i perifernosti djelovanja mlade generacije, konstruišu „problem mladih” i time još više produbljuju jaz između

Seljak je prepušten sebi

SUSRET NA BRAZDI

Suša nije iznenadila Franca Šubića, zemljoradnika iz Malog Blaškog, sela koje se više priklonilo Slatini nego Laktašima. Puna kukuruzna klipova pokazuje da rod nije omanuo i da je godina bila berićetnija nego što se očekivalo.

- Manje od sedam tona kukuruza po hektaru nije bilo - kaže Franc. - Nije to malo ni za normalnu, a kamo li za ovu godinu koja je bila i hladna, i kišna, i sušna, sve u vrijeme kada je to usjevima najmanje odgovaralo. Zemlja neće iznevjeriti ako se obradi kako valja i ako usjevi dobiju što im je potrebno. Još ima zemljoradnika koji tako ne misle. Štede na svemu, a najviše na mineralnim gnojivima. Kad na kraju sve saberu, ispadne da su time izgubili, a ne dobili. Od gladne zemlje dobar rod ne treba očekivati i zato se agrotehnika mora primjenjivati.

Francova stabilizacija

Iako je poljske radove uspješno priveo kraju Franc još nije „zaključio” ovogodišnju proizvodnju. U zadružni magazin je, istina, smjestio 25 tona krompira i sedam „metara” pšenice, a predao je tri tone mesa. Ostalo je da ostvari plan proizvodnje mlijeka i preda više od 18.000 litara banjalučkoj „Mljekarskoj industriji”.

- Ta proizvodnja je, mislim, moj doprinos stabilizaciji. Kažem to zbog toga jer je u litri mlijeka i kilogramu mesa malo učešće skupe fabričke hrane. Skoro svu stočnu hranu proizvedem na vlastitom imanju, od silaže do soje - dodaje Franc i nastavlja: - Proizvodnja se još može pojeftiniti ako se nabavi zajednička mehanizacija. Mora li svako domaćinstvo da ima cisternu, samoutovarnu prikolicu ili silokombajn?

- Ovi zemljoradnici više će da leže pod nadstrešnicom nego što će se koristiti. Sa nekoliko zemljoradnika sam udružio društva za nabavku zajedničke mehanizacije. Računica je jasna: s manje para dobili smo više mašina bez kojih se na njivu ne može ići.

Za 28 godina, koliko radi na svom imanju Franc Šubić je mnogo stvorio. Standard gradskih domaćinstava, i to onih s prosječnim prima-

njima, nije dostigao. Ulagao je u kupovinu zemlje (jer je posjed valjalo proširiti i za savremenu proizvodnju osposobiti), nabavljao mašine, gradio objekte. Sve što bi zaradio odmah je ulagao jer se bez toga nije moglo ići naprijed. Zato je standard ostao „po strani”, dok se riješe drugi, proizvodni problemi.

- Seljak je često prepušten sam sebi. Sudim to po mnogo čemu, pa i po mlijeku. Ko je zainteresovan za tu proizvodnju? Mljekara ima svoju računicu, a u zadruzi kažu da im otkup stvara gubitak. Niko neće da kaže da je zemljoradnik najviše pogođen. Sa cijenom koju smo doskora imali, ni troškove ishrane nismo mogli da pokrijemo. Izgradio sam savremenu štalu, popunio stado, pa se na drugu proizvodnju ne mogu lako preorijentisati. Moram, znači, mlijeko proizvoditi makar mi se to malo isplatilo - ne krije svoja razmišljanja Franc.

Mladima okrenuli leđa

I u Malom Blaškom, kao i u drugim selima, sve je manje mladih poljoprivrednika.

- Mi smo ih sa sela otjerali - priznaje Franc. - Djecu smo školovali, a na njihov povratak u selo nismo računali. Kao da selo ne treba mlade i školovane ljude! Moj sin je poljoprivrednu školu završio i kod kuće ostao. Od kako vodi proizvodnju, mnogo se, moram priznati, unapredovalo. Ni zakon ne ide na ruku mladima, koji bi željeli da ostanu na se-

● Kad sam ono nogu povrijedio, da ne bi ukućana, imanje bi propalo ● Misliš da mi je neko pomogao, iako sam se udružio i penziono-invalidski osigurao - kaže Franc Šubić, zemljoradnik iz Malog Blaškog

lu. Svako ima pravo da naslijedi imanje ili njegov dio, ravnopravni su u tome svi, oni koji su na zemlji ostali i oni koji su joj leđa okrenuli i u preduzeća otišli.

Zaokupljene vlastitim problemima zadruge ne mogu pružiti pomoć zemljoradnicima. Stručnjaci u zadružnim organizacijama su slabo plaćeni, pa sve više okreću leđa selu, mada je njihova pomoć neophodna.

- Da sam od udruživanja više očekivao nego što sam dobio, ne treba kriti. Prihvatio sam penziono-invalidsko osiguranje, čak sam i sina osigurao. Imao sam, mislim, mnogo povrijeđenih udruživanja od kojeg zemljoradnici nemaju ništa koristiti. Kad sam ono nogu povrijedio, da ne bi ukućana, imanje bi propalo! Misliš da je neko bio spreman da mi pomogne...

M. OSMANČEVIĆ

F. Šubić: Od udruživanja sam više očekivao

Taj hrabri Petar Drapšin

● Drugog novembra 1945. godine preminuo je narodni heroj general-potpukovnik Petar Drapšin

● Drapšin je kao komandant 8. korpusa i 4. armije postao jedan od najslavnijih komandanata, pa ga je Vrhovni komandant drug Tito izuzetno cijenio

General Veljko Kovačević je sa Petrom Drapšinom drugovao u najdramatičnijim periodima njegovog života, od 1938. do kraja 1945. godine. Zajedno su se borili u španskom ratu, drugovali dvije godine u logorima Francuske, zajedno se prebacivali preko Njemačke u Jugoslaviju. Po dolasku u zemlju, ratni zadaci odveli su Kovačevića u Gorski kotar, a Drapšina u Hercegovinu.

Šta nam, duže Kovačeviću, možete reći o vašem prvom susretu sa Drapšinom?

— Drapšina sam upoznao krajem 1938. godine u Valensiji, poslije povlačenja interbrigadista sa fronta. Tu smo zajedno boravili i družili se nekoliko nedjelja. On je bio artiljerac, a ja pješadinac, pa nismo mogli uvijek bitiskupa. Poslije sloma španske republikanske vojske i povlačenja sa frontova otpočelo je naše svakodnevno druženje kroz rad, čitanje i usavršavanje. Drapšin je spadao među najaktivnije i najvrednije drugove. Očito mu je bilo stalo do znanja, pa nikad nije prestajao da uči.

— Od prvog dana boravka u logoru radili ste na pripremama za povratak u zemlju. Aprila 1941. godine u logoru Kamp de Mil saznali ste o napadu na Jugoslaviju. Odlučili ste se po svaku cijenu da probijete u zemlju. Kako je teкао povratak u domovinu?

— Aprilski dani u logoru najviše su nam odgovarali za bjekstvo. Uspostavili smo vezu sa punktom za prebacivanje španskih dobrovoljaca u Marselju. Ovim punktom rukovodio je naš drug takode „Španac“ Laza Latinović iz Banjaluke. Poslije organizovanog bjekstva, vršena je priprema za dalji put ka Parizu. Od naše grupe načinjene su dvije nove grupe kako bi se lakše vršilo prebacivanje. Jednu grupu vodio je Drapšin a drugu ja. Putovanje do Pariza bilo je dosta naporno i opasno. Obe grupe u Parizu prihvatilo je Laza Udovički takode „Španac“ koji je rukovodio upućivanjem drugova prema Jugoslaviji. U njegovom stanu boravili smo nekoliko dana i donijeli zaključak da je najsigurniji put ako se prijavimo za rad u Njemačkoj. Tako smo i učinili.

NA ČELU DIVIZIJE

— Poslije povratka iz Njemačke, prema odluci CK KPJ, vi ste upućeni u Gorski kotar, a Petar Drapšin u Hercegovinu. Kada ste se ponovo sreli?

— Poslije Pariza nismo se više vidjeli. Znao sam da je upućen u Hercegovinu. O njegovim herojstvima slušao sam peko „Slobodne Jugoslavije“. Naš ponovan susret bio je 1943. godine u Glavnom štabu Hrvatske, na Plitvičkim jezerima. Možete zamisliti kakav je to susret bio. On je tada radio u Slavoniji. Tamo je komandovao 3. zonom, divizionom, a kasnije i korpusom. Nakon godinu dana postao je zamjenik komandanta GŠ Hrvatske, a ja sam nakon izvjesnog vremena primio njegov 6. korpus u Slavoniji.

— Drapšin je poslije pogibije general-majora Vlade Četkovića postao komandant 8. korpusa, a u proljeće 1945. godine i komandant 4. armije. Šta nam o tom periodu možete kazati?

— Drapšin je bio sjajan komandant, veoma je dobro komandovao 8. korpusom, a kasnije i 4. armijom. Tu se proslavio. Njegova armija oslobodila je cjelokupnu Dalmaciju, Liku, Gorski kotar, Hrvatsko primorje, Istru i Trst, praveći pri tome darmar u neprijateljskim redovima... Poslije velikih uspjeha Drapšin je postao jedan od najslavnijih Titovih komandanata. Vrhovni komandant ga je zbog toga izuzetno cijenio.

ZALJUBLJEN U TENKOVE

— Nakon završetka rata formirana je 1. tenkovska armija. Drapšin je postao njen komandant, vi zamjenik komandanta, a Dušan Korać politički komesar.

— Odmah po završetku rata formirana je 1. tenkovska armija. Drapšin je zbog ispoljene ljubavi prema tenkovima i tenkistima postavljen za komandanta. Ja sam bio ranjen još u aprilu i nakon oporavka postao sam njegov zamjenik... Veoma smo često časkali o borbama u Španiji, radu u logorima Francuske i pobjedama u toku NOR-a. Poznao sam njegovu porodicu i često smo automobilom zajedno putovali u rodnu Turiju, gdje smo sa mještanima razgovarali do kasno u noć.

— Za vrijeme ranjavanja i smrti generala Drapšina vi ste kao kandidat za narodnog poslanika za Gorski kotar držali govore na predizbornim manifestacijama širom Gorskog kotara. Kako ste doživjeli njegovu iznenađnu smrt?

Zasluzio je da mu ime vječno živi: Petar Drapšin, maja 1945.

— Mi smo izašli iz rata u kome smo upotrebljavali razna oružja i nismo se ničeg plašili. Kad se rat završio, često smo se bespotrebno igrali i nepravilno sa njim rukovali. Drapšin se ranio u stomak, što očito govori o nehotičnom ranjavanju. Ja znam taj njegov pištolj. On je poklon od Moše Pijade. Pištolj je bio lijep i zajedno smo često čistili pištolje... Danas postoje mnoge verzije njegove smrti. Sve su to nagađanja i neistine koje treba energično odbaciti. Nekad se o tome nije pričalo, a sada odjednom sasvim nešto drugo. Da bi čovjek poput Drapšina htio da sebi oduzme život, on bi znao kako to treba uraditi, a ne pucati sebi u stomak. Česti su slučajevi samoranjanja u stomak, što potvrđuje da se radi o nepravilnom rukovanju oružjem... Danas taj metak ne bi bio smrtonosan, ali tada je bio. Pričali su mi da je u bolnici stalno pitao za mene, šta je sa mnom, zašto ne dolazim. Nikad neću prežaliti što mi nije pravovremeno javljeno o njegovoj tragediji.

ZA UGLED I DIVLJENJE

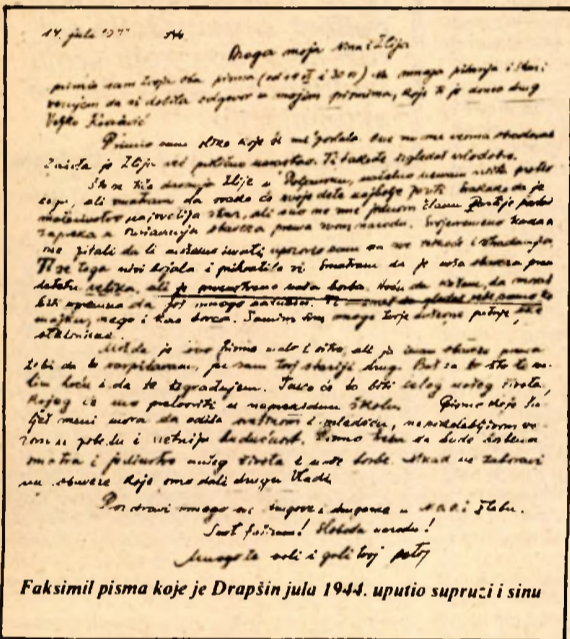
— Kakav je po vama zapravo bio general Drapšin?

— Ono što je mene posebno kod Drapšina fasciniralo, pored njegove čvrste ljudske ličnosti, je njegov stalno obrazovanje i usavršavanje. Pedantnost u radu plijenila je sve saradnike. Bio je izuzetno sistematičan, metodičan u pristupu svim pitanjima. O svemu je uvijek vodio računa. Bio je drug, borac, komandant i heroj, za ugled i divljenje. Postao je priznata i omiljena ličnost ne samo u armiji, već i u narodu gdje je komandovao jedinicama. O njegovim ratnim sposobnostima suviše je govoriti. One su svima danas dobro poznate. To ime danas živi u cjeloj našoj zemlji. Zasluzio je da mu ime vječno živi.

Cijeli svoj život posvetio je Partiji i borbi svog naroda. Borio se za slobodu naroda, sreću i njegov bolji život. Za doprinos u ratu i revoluciji odlikovan je Ordenom narodnih heroja, Ordenom za hrabrost, sa dva ordena partizanske zvezde sa zlatnim vijencem i sovjetskim Ordenom Kutuzova.

Petar Drapšin bio je i ostao velikan o kojemu će govoriti sadašnje i buduće generacije. Svijetao primjer čovjeka, komuniste, revolucionara i komandanta, koji je duboko vjerovao u čovjeka i koji je cijeli svoj život od najranije mladosti posvetio ciljevima borbe za slobodu, progres, socijalizam ljudsku sreću.

Milovan MILUTINOVIĆ

Faksimil pisma koje je Drapšin jula 1944. uputio supruzi i sinu

ČOVJEK ŠIROKOG VIDOKRUGA

— Poslije sloma Španske republike, dvije godine proveli ste sa Drapšinom u logorima San Saprigen, Girs, Verne i Kamp de Mil u Francuskoj. Drapšin je u logoru bio član Komiteta KP za jugoslovensku grupu i jedan od vrsnih predavača na mnogim tribinama.

— Mi smo imali logorski partijski komitet na čelu sa Ivanom Gošnjakom. U komitetu je bio i Drapšin, zasigurno jedan od najaktivnijih komunista u logoru. Pedantnost je bila njegova osnovna odlika. Uredno je vodio sve pribilježke koje su nama kasnije služile za učenje. Držao je mnogobrojna predavanja iz raznih oblasti. Bio je pravi intelektualac, koji je sa posebnim smislom prenosio znanja na sve slušaoce.

Šta ih čeka u ravnic?

PUT U NEIZVJESNOST ZA TRAVNIČKE OVČARE

Daleko je Duga Resa

U vrijeme kad lišće i drveće dobija žiloviti jesenji kolorit, iz travničkog sela Paklarevo kreću beskrajna bijela stada. Kreću u ravnici, u potrazi za hranom. Obidu travnički ovčari mnoge krajeve, da bi prvih proljetnih mjeseci ponovo bili u svom mjestu. I tako se to ponavlja godinama.

Ilija Valjen, njegov sin Vlado i Niko Kepić krenuli su love jeseni ka udaljenim pašnjacima. Njihovo stado ove godine broji 350 ovaca i svakim danom je sve veće. Medullim, raste i neizvjesnost Ističu oni. Propisi su im „stall na put“, pa se Irazmišljati mora drugačije. Mnogo je teško — kažu u glas Ilija, Vlado i Niko. Dovedeni smo u situaciju da, jednostavno, ne znamo šta da radimo i kud da idemo. A živjeti se mora Štas

tolikim ovacima? Sad bi prodali polastada, ali nemamo kome. I to nije problem samo nas trojice. Isto je i sa ostalima u našem selu, gdje dvadesetak domaćinstava ima i po četiri stotine ovaca.

— Ove godine smo krenuli preko Ključa Mrkonjić-Grada i Bihaća prema Karlovcu i Dugoj Resi, pa šta bude? Zima je sve bliže, temperature se spuštaju...

Na koji način će naši gorštaci, koje smo ovih oktobarskih dana sreli u okolini Velike Kladuše, prehraniti ovce — teško je reći.

Niko, Ilija i Vlado iz Paklareva kod Travnika, pod pritiskom hladnoće i obaveze da se nadvladaju teškoće putuju u neizvjesnost. Šta ih čeka u ravnicima — pitanje je s kojim neizbježno druguju već danima.

M. P.

50+20

**BANJALUČKI
ISTRAŽIVAČ
STVORIO STROJ
PROTIV EKSPLOZIJA
I POŽARA**

Mičo

protiv Talesa

● **Eliminator statičkog elektriciteta bdlje nad opasnošću od požara** ● **Veliko interesovanje Amerikanaca**

Sila je godina proteklo od davne 2714. prije naše ere, kada je Tales od Mileta pronašao statički elektricitet, protrljavši prethodno parčetom krpe ebonitni štap. Koliko to sve izgleda bezazleno kada se na prvim časovima fizike daci počestljaju pa, potom, istim češljom „privlače“ papiriće.

No, stvar je potpuno ozbiljna. Statički elektricitet je najčešći i najopasniji uzročnik mnogih požara i eksplozija u svakoj procesnoj industriji, silosima, cjevovodima, brodovima. Nbrojeni su poznati i neobjelodanjeni požari koje je uzrokovao statički naboj. Jedanput izgori stroj u fabrici namještaja, drugi put štamparija, silos za livački pijesak, postrojenje za proizvodnju lijekova. Od statičkog elektriciteta može da se uzegne žito, ali i da eksplodira brod-gigant kakav je bio „Berge-Istra“ (što je ustanovila i posebna komisija Udruženjenih nacija). Moguće je i opasno gomilanje naelektrizirane prašine, pa i uticaj na psihofizičko stanje radnika.

Inženjer Mičo Gačanović, koji je toliko vijekova nakon Talesovog otkrića, uspio da ukroti nevidljivo zlo elektriciteta kaže:

— O eliminatoru statičkog elektriciteta se malo zna, malo piše...

Skrupoznost Miče Gačanovića, inženjera elektrotehnike, magistra, istraživača u Unicepovom institutu, nikako nije u srazmjeri sa njegovom upornošću naučnika i istraživača. Jer, punih deset godina je uložio u istraživanje tog fenomenalnog kretanja materija da bi tek sada imao uređaj koji uspješno odvodi naboj veličine i 300.000 volti.

Statički elektricitet — veliko zlo

— Statički elektricitet je veliko zlo savremene procesne industrije — govori Gačanović. — Javlja se skoro svuda. Pristome nije bitno da li je u pitanju trenje čvrstog „medija“ o čvrstu materijale ili neka druga kombinacija sa gasovitim ili tečnim „medijem“. Veoma opasan naboj nastaje, na primjer, u brodovima koji prevoze naftu. Pošto

se nikad ne može iz spremišta iscrpiti sva nafta, komore sen napune isparenjima, a dok brod plovi, stvara se statički elektricitet — nakon potrebnog napona dolazi do pražnjenja i eto eksplozije!

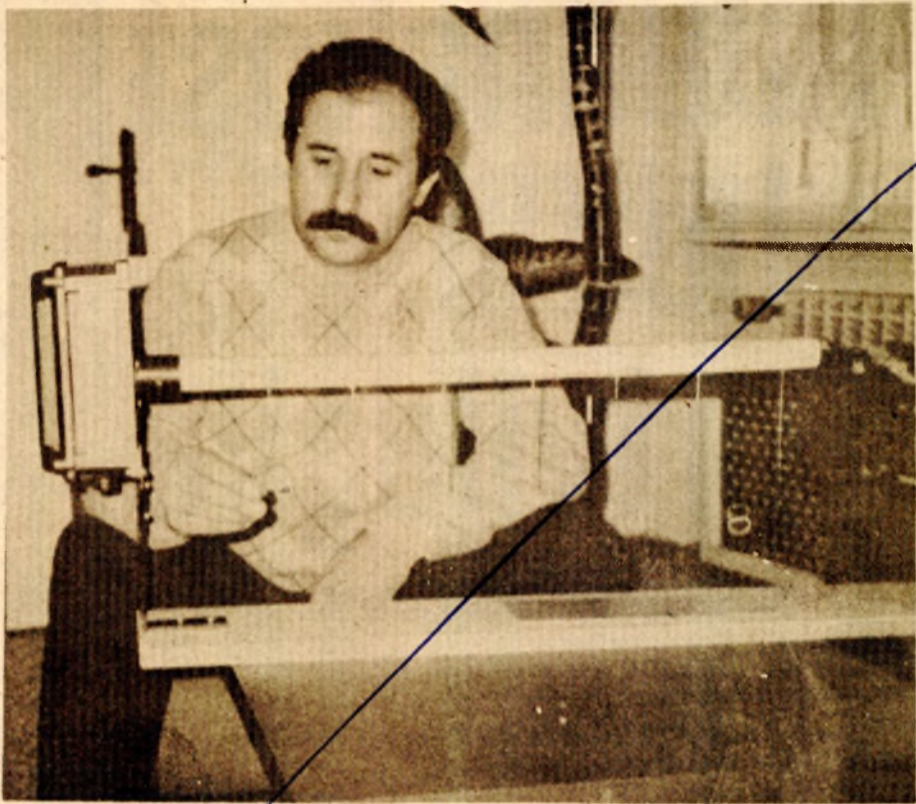
— Slično se događa i sa papir-mašinama u celuloznoj industriji, lakirnicama automobila, velikim štamparijama, proizvodnji folija i ljepljivih traka. Ali, to nije čudno, ponekad je čudnije to što se ljudi godinama pitaju šta je to što ometa njihov rad ili dovodi do požara a daniko ne posumnja u statički elektricitet — kaže Mičo Gačanović.

Srećom, nije tako u cijeloj našoj industriji. Kada je pred sarajevsku Olimpijadu trebalo da krene nova štamparija „Oslobođenja“ ustanovljena je velika opasnost od statičkih pražnjenja, u izgledu su bile teške havarije, a i bez njih štete bi donijele mnogo škarta u štampi (poznate greške kod izbljedjelih fotografija).

Ne pretjerujemo kad kažemo: tridesetogodišnji Banjalučanin u zadnji čas je omogućio normalan rad štampariji.

— Jasam stvorio uređaj kojim se može primjenjivati svuda. Sušina leži u dvije činjenice. Najprije sam se držao onog što je odavno poznato: energija se ne može uništiti već samo prevesti iz jednog oblika u drugi, a zatim sam istraživanjima otkrio da se statički elektricitet ne dijeli na jednu „plus“ i drugu „minus“ stranu, kako se oduvijek smatralo, već da se negativna i pozitivna polja miješaju, kao grupice ljudi. Na osnovu toga konstruisao sam sonde koje „kupi“ te naboje i potom svu tu energiju pretvaraju u termičku, u tzv. Džulove gubitke. U štampariji „Oslobođenja“ uradio sam to tako da na osnovu te energije stalno svijetle neonske sijalice.

Mičo Gačanović je praktično pustio u proizvodnju pogone novog „golfa“ u sarajevskom TAS-u, jer tamošnja lakirnicarica mogla besprijekorno da radi bez odvođenja statičkog naboja. Doista je podugačak spisak naših velikih sistema i tvornica gdje je ugrađen eliminator statičkog elektriciteta. Banjalučki INCEL i maglajski „Natron“ već primjenjuju taj uređaj. Na spisku su i dva Pli-vina OOUR-a, zatim banjalučka, prnjavor-ska, bugojanska i bosanskohercegovačka tvornica namještaja. To su još i Energo-petrol, „Slavko Rodić“, „Kombiteks“, „Knežopoljka“, Livnica banjalučkog „Ješingrada“.

Mičo Gačanović: Statički elektricitet je veliko zlo procesne industrije

Privreda je listom prihvatila

— To je ono što me najviše raduje. Jugoslovenska privreda je listom prihvatila moj uređaj, ne zbog toga što je zabranjen uvoz ili što nema deviza, već stoga što je eliminator četiri-pet puta jeftiniji od uvoznih i mnogo pouzdaniji. Svi uvoznici uređaja su tu energiju odvodili u zemlju, što nije bilo dovoljno djelotvorno. Ja sam samo pokušao sve uskladiti sa prirodom i njenim zakonima i u tome sam uspio, kaže Mičo.

Inženjer Gačanović posve liči tipu pronalazača koji je, i trenutno i dugoročno, najpotrebniji jugoslovenskoj privredi. U ovaj rad uložio je, prije svega, mnogo teoretskih istraživanja i nalaza da bi zatim uspješno riješio praktični problem. Naša nauka i praksa još uvijek idu udvojenim kolosijecima. Tone magistarskih i doktorskih disertacija sa svih stepenika teorije završavaju u fakultetskim podrumima a praksa je prepuštena inovatorima u proizvodnji koji, uz sve želje, imaju svoje granice. Novinari i komisije za vrednovanje inovacija to najbolje znaju jer ih često u pogonima vuku za rukav zbog pomicanja dva valjka i četiri zavrtanja a što bi trebalo da bude inovacija ili pronalazak.

Mičo Gačanović je pošao mukotrpnim putem kakvim mnogi stručnjaci ne žele poći. Tu je i dio objašnjenja zašto niko dosad nije stvorio ovakav uređaj: lakše je bilo kupiti uvoznici i ne ulagati u istraživanje onoga što u ovim vremenima nije na estradnoj listi vrijednosti kao što su čipovi, roboti i slično.

— Prije mog projektovanja eliminatora — veli Gačanović — ja sam bio drugi čovjek naučnog projekta pod nazivom „Proučavanje fenomenona statičkog elektriciteta koji se javlja pri relativnom kretanju čvrste i tečne faze u fizikalnim procesnim sistemima“. Istraživanje je vodio profesor doktor Ejup Hot sa sarajevskog Elektrotehničkog fakulteta, koji je poslije meni bio koautor pri stvaranju ovog uređaja.

Zajedno sa sarajevskim fakultetom istraživanje je upriličio Unicepov Institut a mnogije onih koji su sredstvima sve omogućili i kojih su se rezultati ticali. Sada isti nosioci rade projekt otklanjanja opasnosti elektrostatičkih pražnjenja u naftnoj industriji. Energoinvest u to istraživanje ulaže 60 miliona dinara.

Ne dam Amerikancima

Dosad se eliminator statičkog elektriciteta ugrađivao pod paskom Elektrotehničkog fakulteta u Sarajevu jer u ovoj fazi, dok izum nije patentiran, samo jamstvo jednog fakulteta omogućuje ugradnju i primjenu. Sve to, ovisno od slučaja, košta bagatelnih 300 ili 400 hiljada dinara. U zemlji još nema kandidata koji bi taj Gačanovićev uređaj proizvodili a do sada je sam autor bio i istraživač konkretnog stanja, konstruktor uređaja za svaku priliku i fizički radnik na montaži gubeći tako dragocjeno vrijeme naučnika. Sve to upućuje na već otrcani apel da bi neka naša velika organizacija, ili barem mala ali probitačna, morala preuzeti uređaj uz odgovarajuću naknadu i početi proizvodnju (po sistemu inženjeringa jer nije moguća serijska proizvodnja). Dabome, potom bi se sa tim uspješno išlo u svijet.

Ali, dok traje domaće mrtvilo Amerikanci već salijeću Gačanovića i nude mu mnogo za otkup, pa čak i prava na patentiranje.

— Da li bi dali 10.000 dolara?

— Koliko su uporni bili na nekim međunarodnim skupovima i simpozijima, mislim da bi.

— I vi ćete sve to prodati?

— Teško. Ne bih htio na taj način raditi protiv svoje zemlje koja mi je omogućila da sve stvorim.

— Dobili ste nagradu na nedavnoj izložbi RAST YU u Rijeci.

— Da, 80.000 dinara od osiguravajućeg zavoda Croatia, ali u udruženju inovatora još ne znaju kako da mi to isplate.

— Stvarate li još nešto?

— Konstruisam statometar koji nije tako originalan kao eliminator, ali mi ga uvozimo.

— Pomoći će vam dobri honorari koje sad dobijate?

— Neće. Ja od svega ne dobijem ni desetinu. I doista, ispračam diplomiranog inženjera elektrotehnike, magistra nauka, skorašnjeg doktora Miču Gačanovića, a on prilazi poluturinom renoju i time sve objašnjava.

Tačno je da točak mercedesa nije točak istorije, ali ni zardali točak „četvorke“ nije točak nauke.

— Anton Kesepović
— Ratko Vasić

**KRAJ
ZIDINA DREVNOG
VRNOGRAČA**

Ima li pomoći starom gradu?

1547. godine stavili pod zaštitu hana Nikole Zrinjskog, da bi se lakše suprotstavili turskim napadima.

Turci su ovaj grad prvi put zauzeli 1562. godine. Ubrzo su ga izgubili, a potom ponovo osvojili 15 godina kasnije. Međutim, i drugo „držanje“ grada trajalo je kratko, oko godinu dana. Grad je protela austrijska vojska za vrijeme Kevenhilerove vojne. Pošto su Turci tada držali Gvozdansko, Zrin i Bojnu, i pred njihovim naletima bilo je teško braniti Vrnograč i Podvizd, ratno vijeće u Graču je odlučilo da se ti gradovi poruše. Podvizd je ubrzo opustio, a Vrnograč su zadržali Turci. Ali ne dugo.

Nakon izgradnje grada Kladuše, godine 1636. Turci su opet zaposjeli Vrnograč. Potkraj XVII vijeka su ga izgubili, da bi 1684. ponovo dospio u njihove ruke, što je priznato i Karlovačkim mirom 1699. godine.

Zub vremena učinio svoje

Vrnogračka utvrda je karakteristično građena, podignuta kao gospodarski dvorac sa dosta komfora. Raspolagala je velikim dvoranama, balkonima, kapelom i kulom. Grad je imao oblik pravilnog četvorougla na čije tri strane su bile postavljene okrugle kule, a na četvrtom kvadratu, Trostruki bedemi, ponegdje visoki i po 12 metara,

● **Vrnograč je danas u veoma lošem stanju. Veći dio njegovih objekata nije odolio „zubu vremena“. Za njegovo novo „osvajanje“ potrebno je mnogo truda i sredstava**

davali su gradu čvrstinu i pojačavali njegovu odbrambenu moć. U Vrnograču se ulazilo sa istočne i zapadne strane. U unutrašnjosti, u malom dvorištu, nalazila se čatrnja. Okolne prostorije za stanovanje građene su na dva sprata. U okviru utvrđenja postojala je i drevna džamija.

Vrnograč je danas u prilično lošem stanju. Veći dio njegovih objekata nije odolio „zubu vremena“. Za njegovo novo „osvajanje“ potrebno je mnogo truda i sredstava.

U Samoupravnoj interesnoj zajednici za kulturu u Velikoj Kladuši ističu da su na tom planu učinjeni određeni koraci. Međutim, zbog velikog broja takvih utvrđenja na području opštine, ovi poslovi, se odvijaju sporijom dinamikom. I pored toga, sasvim je sigurno, da će ovaj grad uskoro početi opet „živjeti“. Spremnost za njegovo obnavljanje izrazile su i neke privredne organizacije Kladuše i Vrnograča.

M. Pilipović

„Zub vremena“ učinio je svoje

U nizu srednjovjekovnih utvrđenja na području velikokladuške opštine, stari grad Vrnograč, uz Veliku Kladušu, najznamenitija je utvrda u ovom kraju.

Smješten na litici sa koje se proteže divan pogled na današnje naselje Vrnograč i okolinu, ostaci negdašnje moći kao da tuguju i opominju

kako je sve prolazno — razlike su samo u dužini trajanja.

Grad burne prošlosti

Dokumenti govore da je Vrnograč, zajedno s Podvizdom, pripadao plemenu Krešćića koji su se

Jednakost bez privilegija

HUMANIZACIJA ODNOSA MEĐU LJUDIMA

Sadržaji iz oblasti humanizacije odnosa treba da su stalno zastupljeni u programima mladih

● Iako su formalno ravnopravni, muškarcima pripadaju još uvijek mnoge privilegije, što usporava prevazilaženje tradicionalnih shvatanja među polovima

● Socijalističko samoupravno društvo mora otklanjati sve one nejednakosti koje ograničavaju njegove mogućnosti da se organizuje kao zajednica u kojoj će svi ljudi imati jednake šanse i uslove da pojedinac postane - čovjek

ZNAČAJ INFORMISANJA

Angažovanje sredstava informisanja u realizaciji Projekta mogu značajno odgovarajućim sadržajem emisija ili napisa - doprinijeti ostvarenju jedinstvenog vaspitanja mladih. Njihovu značajnu

stalno zastupljeni u programima za mlade. Informacije moraju biti istinite, pravovremene i potpune, zasnovane na naučnim saznanjima, a nikako senzacionalističke. Iz dosadašnjeg iskustva u radu na projektima iz ove oblasti, veliki uspjeh imale su stalne rubrike u novinama i kontakt-emisije radija. Značajni rezultati postignuti su takođe i kroz saradnju sa školama.

Zbog toga je kod nas stalno istican značaj ravnopravnosti između žene i muškarca, kao jedno od strateških pitanja naše borbe za samoupravni socijalizam - riječi su dr Nevenke Petrić, pomenute, između ostalog, u uođnim napomenama na simpozijumu.

Veoma zapaženo saopštenje bilo je prof. dr Riste Tubića. Između ostalog on navodi - da u jugoslovenskoj socijalističkoj teoriji i praksi, problem jednakosti se danas postavlja kao problem dosljedne primjene socijalističkog principa nagrađivanja prema radu.

Od uspjehnosti izgradnje novih humanističkih odnosa među ljudima, zavisiće između ostalog, i dalji prosperitet našeg samoupravnog društva i njegov ugled u svijetu.

odgovornom roditeljstvu". Organizator ovog naučnog skupa (prisustvuje mu blizu 50 naučnih radnika), koji je počeo u četvrtak, a s radom završava dana je, Univerzitet „Đuro Pucar Stari“ odnosno Pedagoška akademija u Banjaluci.

S preobražajem naše zemlje u proteklih nekoliko decenija postepeno je rušena tradicionalna osnovna odnosa u društvu, porodici - odnosno među polovima, stvarana vijekovima unutar ranijih sistema. Velike promjene u kulturnom i obrazovnom nivou stanovništva uzrokovale su i nove potrebe čovjeka. Ispoljavalo se to sve više i na planu međuljudskih odnosa. Napuštaju se patrijarhalni odnosi u porodici, ustupajući mjesto borbi za ravnopravnost žene i muškarca u društvu, koja postaje sastavni dio svakodnevnog društveno-političke aktivnosti.

PORNOGRAFIJA

Od šezdesetih godina - svijet, pa i naša zemlja sve više su zapljusnuti valom pornografije navodi Emir Bosnić u svom saopštenju „Pornografija i masovni mediji“. Autor ukazuje da je pornografija predstavljanje (film, revije, slike...) seksualnog ponašanja, tako da se ljudsko biće određuje kao predmet upotrebe i manipulacije. Suština je u sramotnom i ponižavajućem prikazu uloge i prirode čovjeka, koji je kao stvar sveden na izvor zadovoljstva. Pri tome su uklonjene sve njegove ljudske dimenzije. Ovakvim odnosom - ljudsko je u čovjeku uništeno - dehumanizacija je potpuna.

ZNAČAJ RAVNOPRavnOSTI

Humanizacija odnosa među polovima - prema riječima prof. Čire Rakića - je mnogostrano dimenzionirana strategija socijalističkog društva. Ona čovjeku prilazi etički, antropološki, sociološki... U svijetu otuđenja raznih vidova, odnos muškaraca i žene nosi teške balaste ekonomske, političke, ideološke i klasne podjelenosti. Za nauku, ova sfera intime, tek je ozbiljnije otkrivala svoja tajnovita vrata za istraživanje.

-Na osnovu marksističkog naučnog pogleda na humane odnose među ljudima, kao važnu komponentu čovjekovog života,

TRADICIJA

Nove medijske tehnike (tv, film, radio...) kaže, između ostalog, u svom saopštenju prof. dr Toma Đorđević, pretežno prenose i one poruke sa sadržajima tradicionalnog duhovnog opusa, te utiču da se i dalje reprodukuje svijet tradicionalnih ideologija o statusu žene u društvu. Zbog toga je neophodno u okviru jednog opšteg pokreta svjetskih razmjera, takozvano žensko pitanje postaviti na pravi način - primjerno epohi socijalističke civilizacije.

TELEVIZIJA

Autor Esma Hadžagić u saopštenju „Televizijska stereotipija u prikazivanju odnosa među polovima“ posebno se kritički osvrnula na „lake“ serije iz uvoza, kao i ekonomsko-propagandni program U EPP-u naročito dolazi do izražaja neodgovarajući tretman žene, koja se svodi na objekat komercijalne propagande, koji je u suprotnosti s idejno-političkim opredjeljenjima našeg socijalističkog samoupravnog društva. U završnom razmatranju - Esma Hadžagić ističe da je televizija u našem društvu sredstvo radničke klase, radnih ljudi i građana, pa se očekuje da izražava radničko-klasnu suštinu našeg društva.

PRIVILEGIJE MUŠKARACA

Dalje razvijanje i unapređenje humanih odnosa među ljudima u udruženom radu, porodičnom i ličnom životu, trebalo bi da doprinese stvaranju uslova za rađanje željenog djeteta i za njegovo sretno djetinjstvo. Zbog toga se i čine određeni napori na podrštvljavaju brojnih funkcija porodice, kako bi ona prestala da bude zatvorena zajednice.

U oblasti odnosa među ljudima, odnosno među polovima, najoštrije se manifestuje stara, tradicionalna i prevaziđena shvatanja. Ona danas predstavljaju kočnicu punijem uspostavljanju humanih i ravnopravnih odnosa među ljudima (polovima). Najviše protivječnosti među polovima ljudima, ističe dr Slobodan Jakšić, izvire iz sfere rada. Nezaposlenost, na primjer, više pogađa žene nego muškarce. Kvalifikovani, visokokvalifikovani i intelektualni rad još uvijek je pretežno privilegija muškaraca. I u oblasti raspodjele žene prolaze slabije, jer po pravilu rade u niskoakumulativnim privrednim granama (tekstilna industrija...).

Brojne privilegije koje proističu iz udruženog rada su još uvijek u korist muškaraca. Oni supopravili nosioci stanarskog prava, vlasnici sredstava višeg životnog standarda - automobil, vikendica, motorni čamac, telefon... Već na osnovu ovih podataka može se zaključiti da se „usko grlo“ za razvoj humanističkih odnosa među polovima - ljudima pretežno nalazi u sferi udruženog rada. Promjenom ovog stanja - unaprijediće se i svi ostali oblici humanizacije među polovima.

Simpozij o humanizaciji odnosa među polovima okupilo je mnoge naše eminentne naučnike

ulogu, naglasila je i Danica Šašić, posebno u mijenjanju shvatanja i pogleda na život i način življenja.

-Čovjek danas živi u potpuno novim uslovima, suočavajući se svakodnevno s novim zahtjevima vremena. Da bi mogao da opstane, potrebna su mu znanja iz raznih oblasti, koja će ga motivisati da mijenjajući svoje dosadašnje navike - mijenja sebe i svijet u kome živi. U procesu preobražaja društva - značajno mjesto ulogu i zadatke imaju radio, televizija, novine... S obzirom na široke mogućnosti koje daje napredak tehnike, sredstva javnog informisanja imaju veliki uticaj na mijenjanje društvene i individualne svijesti. Zbog toga, ona svojom programskom orijentacijom i zastupljenošću odgovarajućih sadržaja u okviru obrazovnih programa - treba da doprinesu socijalističkom vaspitanju i obrazovanju djece i omladine, kao i odgovarajućem vaspitanju roditelja i odraslih, - rekla je Danica Šašić u raspravi na simpozijumu.

Sadržaji iz oblasti humanizacije odnosa među polovima treba da su

koja doprinosi formiranju svestrane ličnosti, proizilazi - da je humanizacija tih odnosa, istovremeno i lična i društvena sfera oslobađanja ličnosti i društva u cjelini, od otuđenosti čovjeka, spada u osnovne vrijednosti našeg socijalističkog samoupravnog društva.

Mirko KISJAN

UREĐIVAČKA POLITIKA

Borba za oslobođenje žene - Istakao je prof. dr Mate Oreč, istovremeno je i borba za unapređenje položaja čovjeka u društvu uopšte. Zbog toga ovakav pristup mora biti i kod osmišljavanja uređivačke politike javnih glasila.

S obzirom na to da se ona ne mogu isparčelirano posmatrati, potrebna je šira društvena akcija u okviru vođenja opštilh akcija od kojih zavisi i ravnopravnost žene. Tu je nezamjenjiva uloga subjektivnih snaga društva, društveno-političkih organizacija u prvom redu, da osmisle i vođe takve akcije. Ipak, najznačajnija je konkretna uloga uređivačkih timova u javnim glasilima, a posebno novinara da svakoj od tih akcija daju životnu sadržinu. Jer, svi dobro osmišljeni planovi, neće se realizovati, ukoliko novinari ne znaju dobro svoj posao i ne rade ga valjano. Zbog toga je obrazovanje ovih kadrova uopšte, a u okviru njega i za ove aktivnosti (oblast humanizacije odnosa među ljudima-polovima), od prvorazrednog značaja.

Za bezbrilno i sretno djetinjstvo

Sa puta po Mađarskoj

Uvijek privlačni grad na Dunavu - Budimpešta

Dok se svijet i Evropa suočavaju sa sve žešćom privrednom krizom, Mađarska doživljava pravi ekonomski bum. Na međunarodnom monetarnom tržištu njena moneta, forinta, smatra se istočnim dolarom i ubraja se među konvertibilne, a mađarska banka u Londonu važi kao jedna od jačih banaka u Engleskoj. Toliko je taj naš susjed interesantan za svjetski biznis da čuveni „Hilton“ u Budimpešti gradi desetak hotela de luks kategorije u kojima će spavati koštati 25 američkih dolara. Znači, Jugoslaveni bi trebalo da plaćaju 7.500 novih dinara! Ne plaše se Mađari ko će u njima spavati i tolike cehove plaćati, jer ih interesuju samo bogati turisti.

Kad je već riječ o turizmu, mađarski stručnjaci tvrde da ih godišnje posjeti 14 miliona gostiju i da im je zarada od turizma veća od dvije milijarde dolara. A isama Mađari vole da putuju po bijelom svijetu, pa su u prošloj godini u tu svrhu potrošili ni manje ni više već 22 milijarde forinti. Na zvaničnoj berzi forinta vrijedi 6,74 dinara. Tako je turizam Mađarske značajno podupire privredni uspon.

AGRAR OSNOVA RAZVOJA

Svoj privredni bum Mađari su ostvarili sveobuhvatnim razvojem agrara, pa se sada konstatuje da je zemlja, koja je iz rata izašla kao izrazito zaostala, danas srednje razvijena industrijsko-agrarna zemlja.

Za posljednjih 36 godina industrijska proizvodnja je porasla za više od deset puta. Baziranje razvoja na proizvodnji jeftine hrane, koja na svjetskom tržištu dominira, pokazalo se ispravnim. Jer, javna je tajna da hrana iz ove zemlje putuje u 150 zemalja svijeta.

Mađarska leži u srcu karpatskog bazena, prostire se na 93.000 kvadratnih kilometara u njoj žive 10,7 miliona stanovnika. Uglavnom je ravna, ima tek poneko brdo, a najviši vrh je Kekeš, na planini Mátré i dostiže 1.015 metara. U Budimpešti, modernoj metropoli, koja je politički, privredni, trgovački i kulturni centar zemlje, živi 2,1 milion stanovnika, odnosno petina Mađara. Dunav protiče kroz Mađarsku u dužini od 417 kilometara. Mađari nemaju more, ali imaju jezero Balaton, koje se prostire na 600 kvadratnih kilometara, gdje turistička sezona traje cijelu godinu, a špica sezone čak šest mjeseci.

Motivi sa Balatona

Ekonomski bum našeg susjeda

● Šta je uticalo da Mađarska, dok se Evropa i svijet susreću sa privrednom krizom, napravi ekonomski bum? ● Godišnje 14 miliona turista potroši oko dvije milijarde dolara, a Mađari u svijetu potroše 22 milijarde forinti ● Kako žive i čime se bave naši sjeverni susjedi?

ali upravo ta njihova odora ni jednog trenutka posmatraču ne dozvoljava da ih identifikuje sa čuvenim jahačima sa Divljeg zapada. Ali, šta sve ti ljudi mogu da urade dok je konje u trku kako ih te divne životinje slušaju - posjetiocu dah stane. U stanju su da u niz poredaju desetak konja, to je vrsta koju čovjek može samo da zamisli, i dok se oni kreću najvećom brzinom, čikoš ustane pa hoda po njihovim leđima, prelazi sa konja na konja, kao da je na korzu. Eto, to je samo detalj sa čuvene predstave u jednom u desetak brojnih nacionalnih parkova u pustama.

Svi kažu - dobro. A to dobro znači da se znaju i oni snači, jer plate nisu velike, kreću se od 4.000 do 6.000 forinti, ali ima bezbroj mogućnosti da se zaradi i više. I to mnogo više. Naravno, ko hoće, a oni vole da rade.

Na svakom koraku mogu se u dvorištu sresti male farme zečeva, jer se oni izvoze. Tu su i farme za tov svinja. A cvijeće se gaji isključivo za tržište. Može se ostati i u preduzeću i raditi prekovremeno, privatno za svoj groš. Za takav rad i korišćenje društvenog stroja plaća se određena dažbina. Može se baviti i drugim dopunskim djelatnostima, ali sve je pod kontrolom. Jedino, teško se dobija dozvola za otvaranje kafana. I njih ima malo, po našem gledanju, ali domaćini kažu i previše. Kafici tek ulaze u među.

Susretljivi domaćini tvrde da se od rata naovamo oko pet miliona stanovnika uselilo u nove stanove. Onaj ko hoće može sebi i kuću da zida. Država će mu obilato pomoći kreditom. Za izgradnju porodične kuće može se dobiti kredit od milion forinti. Međutim, jedna porodica može da ima samo jednu kuću. Dvije nikako. Pa su se Mađari dosjetili da ovaj paragraf izvrduju. Razvedu se zvanično, pa je jedna kuća na ženi, a druga na mužu. Međutim, oni žive pod istim krovom, dijele istu postelju i jedu za istom soforom.

Ima bezbroj zanimljivosti, koje se kod nas ne mogu sresti. Kod njih prodavnice svakog dana imaju drugo radno vrijeme. Sve prodavnice su u stilu samoposluge, pa se često uhvati red pred dućanima. Nije u pitanju nestašica, već koliko ima korpi, toliko može biti mušterija. Pitamo zašto: „Zato što se ovako najlakše može kontrolisati svaki kupac“. A samoposluga je i prodavnica eksera i knjižara.

Ratko MARIĆ

PONOSNI NA ŽENE, VINO, ČARDAŠ...

Mađari za svoju domovinu otprilike kažu: „Mala smo zemlja, ali sa mnogo zanimljivosti. Kod nas čovjek neće naići na same superlative, jer nemamo planinske vrhove koji se mogu takmičiti sa Himalajima; nemamo oblakodera koji strše u nebo, niti nekih arhitektonskih i tehničkih čuda koji će zadiviti svijet. Onima koji se oduševljavaju spomenicima prošlih stoljeća, umjetničkim blagom, živom umjetnošću naroda, tišinom, dobrim vinom, ciganskom muzikom i veseljem kod nas je lijepo.“

Naši susjedi su ponosni na žene, vino, čardaš, konje i svoje brkove. Na svakom koraku može se sresti spomenik neznanoj ženi novijeg i starijeg datuma. To je u stvari spomenik Mađarici, ženi neobičnog temperamenta i čudne neke vrijednoće. Mađar često zna da kaže: „Moja kuća moja žena. Bez nje ja ne postojim.“ I dan danas u stepama postoje čikoši, ti umjetnici jahanja, koji idu za stadom konja. Dom im je tamo gdje se konji zaustave da prenoće. Oni mustange krote. Odjeveni su u poznate mađarske pelerine, a na glavi imaju crne šešire. Ali, tipične mađarske šešire. Čovjek bi u prvom trenutku pomislio da liče na kauboje,

NE MOŽE BEZ ČARDAŠA!

Čardaš se igra na svakom koraku, na ulazu svakog poznatijeg hotela spomenik je ovoj čuvenoj igri. Igra ga i staro i mlado. Ali, ne može se plesati čardaš bez dobrog vina. Svaka pokrajina ima svoje vino, svoj ponos. Vilani pokrajina poznata je po kabernetu i burguncu, ali najkvalitetnija i najpoznatija su „vino kraljeva“, tokajac, iz pokrajine Tokaj, zatim balatonska vina sekešardska i egerska vina. Domaćini kažu da se svaka kap pretvara u krv. Vina su jeftina, alisu zato žestoka pića izrazito skupa. Za ono forinta koliko bi se u prodavnici platila litra konjaka, može se kupiti pet do šest kilograma mesa, trideset kilograma bijelog luka ili dobre cipele.

Uz vino ide i čuvena mađarska kuhinja. Oni koriste iskustva, ili kako sami kažu „nauku“, francuske, engleske, slavenske i njemačke kuhinje. Međutim, na stolove redovito dopijevaju mađarski specijaliteti, priređeni na mađarskim načinima. Nije to samo riblja čorba, riblji paprikaš, teleći paprikaš ili savijača, nego nekoliko stotina različitih jela.

ZEMLJA VRIJEDNIH RUKU

Mađarska ima samo pet gradova: Budimpeštu, Miškolc, Debrecin, Segedin i Pečuh. U njima živi više od polovine stanovništva zemlje. A kako žive?

UZ JEDNU IZLOŽBU IZUZETNOG KULTURNOG ZNAČENJA

Trezori Kremlja u Beogradu

● Neprocjenjivo umjetničko blago Kremlja dolaskom u beogradski Narodni muzej prvi put izloženo izvan granica Sovjetskog Saveza ● Neke od izloženih eksponata nisu još vidjeli ni sovjetski građani

Da muzeji mogu biti veoma kreativni pokretači izuzetnih kulturnih događaja primjeri zagrebačkog Muzejskog prostora i beogradskog Narodnog muzeja to, na našu sreću, najbolje potvrđuju. Očigledno, sposobnim ljudima samo treba dopustiti da budu sposobni. Tek što smo se malo „odmorili“ od poznatog „kineskog čuda“ na zagrebačkom Jezuitskom trgu, evo, od 24. septembra pred beogradskim Narodnim muzejom svaki dan je nepregledna gužva.

DIO SVJETSKJE BAŠTINE

Riječ je o glasovitoj izložbi „Trezori muzeja moskovskog Kremlja“, ili, u beogradskom slučaju, o izuzetno reprezentativnom odabiru djela likovne i primijenjene umjetnosti jedne od najbogatijih nacionalnih riznica u svijetu. Sama izložba došla je kao rezultat dugogodišnje plodne saradnje Državnih muzeja sa beogradskim Narodnim muzejom i kao takva je prvi put izložena izvan granica Sovjetskog

Saveza. Izložena djela zadivljujuće vještine realizacije obuhvataju vremensko razdoblje od VI stoljeća prije naše ere, pa sve do početka ovog našeg kontroverznog i čudljivog vijeka, koji se starački polako približava svojoj posljednjoj i veoma neizvjesnoj deceniji. Eksponati su sa raznih strana, ali u svom najvećem dijelu iz svjetski čuvenih majstorskih radionica Kremlja.

Kada se govori o majstorskim radionicama Kremlja, onda se prije svega misli na vrhunske demete ikonopisa slavni likovnih čudotvoraca Andreja Rubljova i Teofana Grka. Sa vladavinom Ivana Groznog, posebno kada je 1547. godine postao car, u Moskvi su se počeli skupljati majstori sa raznih strana. Podignuta je i prva štamparija, tako da dolazi do novih tonova i stvaranja novih umjetničkih izraza. To se posebno zapaža kod ikona, a istovremeno i primijenjenoj umjetnosti. Vrijeme Petra Velikog biće označeno sa potpunim otvaranjem Rusije. Petar Veliki je čak stigao da kontaktira i sa gigantom ta-

dašnje, a i sadašnje, nauke, velikim i briljantnim umom ser Isakom Njutnom.

NAŠA DJELA U TREZORIMA KREMLJA

Neobična svjedocanstva o saradnji naših naroda sa Rusijom pokazuju na ovoj izložbi srebrno kandilo sa pozlatom i čaša majstora iz Ciprova (Srbija XVII vijeka), zatim predmeti iz Makedonije, Crne Gore i Hercegovine.

Uz eksponate izuzetnog veza i veoma visokog umijeća ruskih vezilja, posjetioci koji su u neprekidnim redovima ulazili u Narodni muzej, najviše su se zadržavali oko kolekcija oružja i paradne opreme. Naročito su poznata imena čuvenih majstora - oružara iz XVII vijeka Davidova, Vjatkina i Timofejeva. Oni su izradivali specijalno oružje za cara i bogato ga ukrašavali dekorativnim motivima, fantastičnim životinjama i pticama. Tako, na primjer, arkebuzi prikazuje zadivljujuću vještini u kombinovanju metala i kosti kao i izloženi pištolji, tobolac i futrola za luk izrađeni su od

zeleno kožu sa izvjesnim motivima dvoglavog orla, jednoroga lava sa zmijom, neobičnih ptica i grifona. Pripadao je caru Alekseju Mihajloviču. Izradili su ga majstori Andrejev i Astatije 1667. godine.

Malo je nedilaktno bilo izdvajati pojedine eksponate jer svi pokazuju nesvakidašnju originalnost i gotovo neshvatljivu vještinu izrade. Trezori muzeja moskovskog Kremlja ostaju u Beogradu otvoreni sve do 30. novembra i već sada su se pokazali kao prvorazredni kulturni događaj u nas. Poslije toga „trezori“ se sele za Skoplje.

Marko RUČNOV

Panagija iz Hercegovine, sredina XVII vijeka

Čaša cara Mihaila Fiodoroviča, 1618. godina

MUKE SA JEZIKOM U KENIJI

Svahili u cijeloj Africi

Akra: I ovdje, u Gani, težnja je da se dođe do zajedničkog jezika

NAJROBI, 1. novembra — U regionu, gdje se prema sve pouzdanijim arheološkim nalazima prije milion i šest stotina hiljada godina prvi put uspravio takozvani homo erectus, i postao razumno biće, njegovi potomci još uvijek usaglašavaju zajedničku jezičku varijantu.

Problem međusobnog sporazumijevanja Kenijaca, a to vlada javno priznaje — spada u jedno od najkontraverznijih pitanja postkolonijalne ere. Prije toga nije figuriralo kao problem iz prostog razloga što je Britancima upravo odgovarala izdijeljenost i nemogućnost sporazumijevanja, a time i zajedničke političke akcije domaćeg stanovništva.

Društvena klima je danas, svakako, drugačija, ali nasljeđa i navike teško se mijenjaju. Na upravo održanom seminaru o jeziku u Nacionalnom muzeju u Najrobiju, na temu „Upoznajmo Keniju“, iznijeli su neki podaci o tome.

Različitosti

U Keniji se danas koristi 70 potpuno različitih i priznatih narječja. Postoji zvanični jezik, to je engleski, ali njime vlada samo 14 odsto stanovništva. Kao nacionalni jezik usvojen je svahili, a kako je saopštila profesorka dr Lucia Omondi,

● **Više od 70 različitih jezika govori se u Keniji, zemlji u kojoj je engleski oznaka elite, a svahili kompromis**

oko 40 odsto Kenijaca uspijeva da se sporazumije na tom jeziku.

Pitanje jezika u Keniji, naročito onog zajedničkog, daleko je više od problema sporazumijevanja. Kenijci su, bolje rečeno rukovodstvo zemlje, već u samom startu odbacili mogućnost da se za zvanični i nacionalni proglasi onaj jezik kojim govori najbrojnije pleme. Kako su nam objasnili (neki učesnici seminara) ono što je logično i pretežno primjenjeno u evropskim razmjerama u domenu jezika, ne mora da bude i politički racionalno, recimo u Africi.

Čiji je zajednički jezik

Sve do ovog savjetovanja vladalo je uvjerenje da je kisvahili, ili kako je rečeno „kuhinjski svahili“, u osnovi inostrani, trgovački rječnik, formiran u obalskom dijelu miješanjem Bantu i arapskih riječi. Pri tome je arapski prevladao.

Sada je ta teza oborena, uz podatak da je ki-

svahili u stvari bantu narječje jednog vrlo malog plemena zvanog Kingosi, i da je ovaj jezik, danas najrasprostranjeniji u Keniji, dopunjen otprilike sa oko 20 do 30 odsto arapskih riječi. Zaista, riječi kao što su kafa, čaj, makaze, sanduk i druge, koje su razumljive onima koji govore srpskohrvatski, čak i bez naročite upućenosti svjedoče o arabizmima u nacionalnom jeziku Kenijaca.

Vlada predsjednika Moia nastoji da obavezanim učenjem kisvahilija u školama ovaj jezik zaista učini nacionalnim i da ga u budućnosti prihvati (odlaskom starih generacija) i onih preostalih 60 odsto Kenijaca.

Važan je balans

Okolnost da to nije jezik dominirajuće nacije, Kikuja, koji su tek sa dolaskom predsjednika Moia potisnuti iz vrhova kenijske politike, gdje je, kako to tvrde, u vladi postignut međuplemenski (medunacionalni) balans, umnogome olakšava navikavanje na zajednički jezik. Povoljna okolnost je da se kisvahili govori i u susjednoj Tanzaniji, dijelom u Ugandi i Zairu i u Mozambiku, tako da su i OUN preporučile sveafričku upotrebu ovog jezika, koji treba da postane svačiji samo zbog prednosti što nije izrazito nečiji.

D. Milosavljević

SKUPOĆA OPTERETILA
PORODIČNI BUDŽET
U GRČKOJ

Grci stežu kaiš

● **Pogodeni besparicom Grci mijenjaju navike. Zarade u skladu s produktivnošću**

ATINA, 1. novembra — Atinski provladin list „Etnos“ propratio je najnovija poskupljenja u Grčkoj — struje, benzina ulja za loženje, hljeba, mesa i mesnih preradevina, gradskog saobraćaja i drugih usluga — konstatacijom da će prosječni Grk sada dobro da se zamisli prije nego što se odluči za neku kupovinu. Skupoća je znatno opteretila porodični budžet, tako da su Grci, pogodeni besparicom, primorani da mijenjaju mnoge navike. Umjesto četiri vrste sireva, sada se kupuje samo jedan, znatno manje mesa i slatkiša. Skromniji su i izdaci za razonodu, godišnje odmoro, putovanja...

Grci su dobro stegli kaiš zbog čestih povećanja cijena i naglo nezavisno od stalnih upozorenja vlade na potrebu štednje ograničili potrošnju, životnih namirnica i drugih proizvoda. Prosječna povećanja cijena domaćih i uvoznih proizvoda i usluga bila je ovog ljeta preko 25 odsto, tako da četvoročlana grčka porodica za hranu, stanarinu, grijanje, saobraćaj, struju i razne kućne potrebe troši mjesečno, gotovo 70 procenata ukupnih novčanih primanja.

Troškovi i zarade

Prosječna stanarina u grčim gradovima gdje živi oko 80 odsto ukupnog stanovništva zemlje iznosi oko 9.000 drahmi (oko 23.000 dinara) mjesečno-bez struje, vode, grijanja, i zajedničkih troškova za platu, nastojnika i održavanje zgrade. Izdaci porodice za odjeću i obuću iznose u prosjeku oko 10.000, a za zdravstvene usluge oko 4.000 drahmi.

Na štednju Grci sada mogu da ostave najviše 15 odsto ukupnih mjesečnih primanja. U te prihode nisu uključena sredstva koja, kako se tvrdi, svaki treći Grk zarađuje van redovnog radnog odnosa — prekovremenim ili honorarnim radom. Stvarni lični dohodak i zarade Grka slobodnih profesija i oko pola miliona nakupaca, kojima je to priznato zanimanje, nisu dostupne ni poreskim organima ni statističkim službama.

Oko deset miliona stanovnika, koliko ih sada, prema procjenama, ima Grčka „potrošilo je u prvoj polovini ove godine, oko 2.000 milijardi drahmi (oko 7.500 milijardi dinara) za sve troškove života-hranu, stanarinu, struju odjeću i obuću, godišnji odmor, saobraćaj školovanje djece, zdravstvene usluge i drugo. Pregled kod ljekara opšte prakse zdravstveno neosigurano Grka, koji su u većini, staje 2.500 drahmi (oko 7.000 dinara).

Niža stopa inflacije

Od ukupno potrošnje sume u prvih šest mjeseci ove godine, kako se procjenjuje, oko 800 milijardi drahmi odlazi na porez, socijalno osiguranje i na štednju, a 1.200 milijardi na svakodnevne potrebe: 42 posto na hranu i najnužnije kućne potrebe, oko 15 odsto na stanarinu.

Kupovna moć Grka smanjena je u 1984 godini za tri odsto, mada je ova godina ocijenjena kao najuspješnija otkako su socijalisti došli na vlast. Nasljedna inflacija od 24,5 odsto u 1981 snižena je prošle godine na 18,5 a do kraja avgusta ove godine na oko 17 procenata. Bruto nacionalni proizvod zemlje povećan je za 2,4 poljoprivredna proizvodnja za sedam odsto. Nezavisno od tih pozitivnih rezultata, koji su neosporno imali značajan uticaj i na ovogodišnja izbora opredjeljenja Grka da Pasok-u ponovo obezbijede apsolutnu većinu u parlamentu, životni standard grčkog stanovništva konstantno opada. To priznaju i socijalisti, nastoje da se ekonomski položaj svih slojeva stanovništva poboljša, ali uz zahtjev za strpljivost i razumijevanje teškoća kroz koje prolazi Grčka, poput svih drugih zemalja u razvoju.

S. Lukić

ILUZIJE I REALNOSTI SAVREMENOG ŽIVOTA

Kako protiv terorizma

VAŠINGTON, 1. novembra — Kada se otmičari juna ove godine oteli američki putnički avion kampanije „TVA“, predsjednik Regan je u jednom trenutku rekao novinarima, pokušavajući da se našali, da je protekle noći gledao film „Rembo“ sa Silvesterom Steloneom u glavnoj ulozi i da sada ima odgovor na pitanje kako da se taoci spasi iz ruku terorista.

Regan se, ipak, samo „našalio“ i taoci su spašeni u zamjenu za oslobodenje jednog broja palestinskih zarobljenika iz izraelskih logora, a ne akcijom u stilu „Rembo“, koji se inače, kako je na filmu ispričano, vraća u Vijetnam da tamo uradi ono što nije mogla američka armija: da oslobodi zarobljene drugove i pobije sve one koji mu se ispriječe na putu.

„Remboova doktrina“

Predsjednik Regan, političar koji uprkos svojoj oštroj i ratobornoj retorici, nije lišen osjećanja pragmatizma, nije očito htio da bilo šta rizikuje preduzimanjem akcije komandosa iz specijalno obučene jedinice „Delta“. Ali, ta „Remboova doktrina“, kako su je nazvali pojedini novinari, nije daleko od njegovog viđenja borbe protiv terorizma, jednog od najdelikatnijih i najozbiljnijih problema današnje Amerike.

On je još prije dvije godine — kada se za vrijeme masakra marinaca u Bejrutu, našao razapet između pragmatičnog osjećanja „otrpjeti“ i goruće želje da uzvрати, izjavio da Amerika ne može više sjediti skrštenih ruku. Dodao je da će ona „hitro i efikasno uzvratiti“ na akcije terorista bilo gdje da se nalaze i uz upotrebu američke vojne sile. To je kasnije maltene postala Reganova „doktrina“ borbe protiv terorizma.

Ali, ta „doktrina“, sa primjesama sfile „Rembo“, nije u praksi isprobavana niti primjenjivana do prije dvadesetak dana, kada su borbeni avioni sa američkog nosača aviona „Saratoga“ presreli i prinudno spustili u bazu na Siciliji egipatski avion sa četvoricom otmičara italijanskog broda „Akile lauro“.

Gotovo je nevjerojatno na kakav je odjek ta „otmica“ egipatskog aviona naišla ovdje, kako je Amerika euforično na to reagovala. Isto tako je teško shvatiti kako je mogla toliko da se raduje i da veliča tu akciju jedna moćna zemlja kao što je Amerika. To samo zbog toga što su borebeni avioni njeje moćne šeste flote „savlitali“ egipatski putnički avion.

Osjećanje nemoći

To, ipak, govori i o nečem drugom. Amerika još nije zacijelila rane od poraza u Vijetnamu, od poniženja u Iranu, od učestalih i praktično nerješivih terorističkih udara. Te godine krize, koja se nije ispoljavala samo u vojnim porazima kao što je bio u Vijetnamu, već i u moralnim porazima, kakav je bio skandalu „Votergeit“, skoro da su nametnule današnjim generacijama osjećanja ranjenog ponosa, nemoći, frustracije, pa čak i određenog stepena izolacije. Otuda su Amerikanci tako pompezno slavili svoju „pobjedu“ izvojevanu invazijom malene Grenade prije dvije godine, ili su od „otmice“ egipatskog aviona napravili takvu pompu i proglasili je za prvu i pravu „pobjedu“ protiv terorizma.

Sada, kada se prašina slegla, na površinu izbijaju i neka druga pitanja, koja se proteklih dana od galame skoro nisu mogla ni čuti. Jedno od njih je, reklo bi se, suštinsko: da li je to šta su uradili Amerikanci nad Mediteranom pravi put borbe protiv terorizma? I to ne samo zbog toga što je veliko pitanje hoće li to teroriste zastrašiti ili ih samo podstaći na nove akcije, nego prije svega zbog toga što to, gledano sa pravne tačke gledišta, ne bi mogao niti smio biti put borbe protiv terorizma. To se i kaže u jednom napisu „Vašington posta“, čiji autor, ne bez sarkazma, postavlja ovakvo pitanje: „Znači li to da otmica nije zločin kada to mi uradimo, a jeste uvijek kada to drugi učine?“

B. Lalić

ČIME SVE
RASPOLAŽE
EGIPATSKO
VAZDUHOPLOVSTVO

KAIRO, 1. novembra — Do kraja prvog tromjesečja sljedeće godine egipatsko vazduhoplovstvo će dobiti od Francuske 40 aviona tipa „miraž-2.000“. To je, povodom dana egipatskog vazduhoplovstva, izjavio na konferenciji za štampu komandant Mohamed Abdel Hamid. On je, inače, nedavno boravio u prednevnoj posjeti Francuskoj. Egipat je sa Francuskom sklopio posao oko „miraža“ još 1982. godine i

vjeruje se da je Hamidova posjeta Francuskoj definitivno utvrdila rokove isporuka.

Sa 40 „miraža-2.000“ egipatsko vazduhoplovstvo iskače u sam vrh na Bliskom Istoku, odmah iza Iraka i Izraela. Egipatsko nebo danas već čuva 16 američkih lovaca „f-16“, a do kraja sljedeće godine SAD će isporučiti još 20 istih tipova aviona.

Osim toga, egipatsko vazduhoplovstvo ima u svom sastavu i 50 „miraža-5“, zatim nekoliko starijih američkih „fantoma“, kao i kineske lovce „f-6“, koji su u stvari modificirana verzija sovjetskih „mig-19“. Izgleda da su, ipak, najbrojniji sovjetski „mig 21“, koji su kupljeni početkom sedamdesetih godina.

Francuski „miraži“ za Egipat

PRIČA GLASA „NIKICA PAVLIĆ“

Stevka KOZIĆ—PRERADOVIĆ

Dva crtača

(Otkupljeno na konkursu „Glas“ i Odbora Kočićevog zbora)

Prije nego što se spusti u široku fotelju presvučenu jeftinim skajem, crtačica Mirna kratkim i njegovanim prstima dotaknu dva ljupka leptira izvezena na već ispravnoj navlaki pernatog jastučića. Uobičajenim tapšanjem uzburka prašinu iznad nepomičnih stvorenja sazdanih očigledno davno živopisnim koncem spretne vezilje. Zahvaljujući samo svježini ukomponovanih boja duž prstenastih tijela i po krilima koja su se međusobno dodirivala, leptiri su se činili stvarni poput onih u letu po vjetrovitim proplancima, samo mnogo, mnogo veći. Što sam ih duže gledao ili razmišljao o njima, sve više mi je smetalo što ne mogu da ih pustim kroz prozor da nestanu u cvijetu lipa, duž ulice...

Nagnuvši se nad krajičkom platnenog pustopolja da izravna nabore na jastučiću, ona iznenada prosu miris čaira ili nečeg još ljepšeg i izazovnijeg, prosu iz nje-dara, čega li? Nesvjesna šta čini ni koliko mi znači u sivili tjeskobne sobe, trenutak kasnije, svali se zadovoljna na perje i debelim mesom ispuni pozamašni prostor davno rasklimane stolice.

Pod tolikom težinom, misliosam, koliko je ona imala, vjerovatno bi pristižalo i mlado drvo a kamoli ne bi krhka leptirova krila... Pri tom sam nervozno zgnječio prvijutarnji opušak uz lim riblje konzerve čiji je poklopac, dopola zavrnut, još mirisao na ulje. Od kad sam razbio staklenu pepeljaru, nisam, sve do ovog časa, dolazio u iskušenje da i ovo bacim. Da se smirim, latio sam se druge cigarete i neko vrijeme je mekšao među prstima. Onda sam, po običaju, namjestio noge ispod stola na stari poklopac pisace mašine. Tek tada sam izvadio iz džepa upaljač. Pod grčevitim pritiskom prsta, mnogo jačim od normalnog, tanani plamen sknuo je visoko i preko cigarete zahvatio jedan pramen kose, baš onaj što me je posljednjih dana prosto izludio: uzalud sam ga sklanjao, nad svakim crtežom letio je pravo u oči. Ta sitnica skoro me obradova ali vrlo kratko dok mu se nesuprotstaviti pitanje: „Zar ga spaljivanjem treba potkraćivati, idiote?“. Istodobno sam udahnuo neprijatni miris paljevine osjetio jaganu drhtavicu kroz ruke i noge. Razdražljivost je rušila kapije mira i spokoja. Pre-napet, bježeći od sebe, ponovo potražih Mirnu.

Sva u nekom prozračnom treperenju, počev od plavetnila iz očiju pa do istobojne bluze prot-

kane tu i tamo bjelinom cvjetova, blizu mi i daleko — ja! — prebirala je po ladicama olovke ili možda skice koje je trebala završiti. Pod niskim stropom svojim prisustvom lišavala je monotonije zakrčeni prostor i ja sam se često, gledajući je, spašavao od nepodnošljivog grča. U sličnom stanju, okurao sam se jedared i bojažljivo je upitao da mi proda ona dva leptira, a ona se osmijehnula sočnotrešnjastim usnama uvlačeći još više svoj kratki vrat u široka ramena. Ne znam da li je prošaputala i jednu riječ, ali sam vidio iznenadno rumenilo na licu koje je požurila sakriti naglim saginjanjem glave nad sami crtež. A za nekoliko dana sve je izmijenila.

Jednog jutra donijela je obični komad spužve i krišom ga stavila na svoju stolicu... Taj trunčić nespozazuma vjerno me prati na posao, s posla, u postelji... Noću vodim najduže rasprave o nama. I zaključio sam da bi nas dvoje i narednih stotinu godina, sjedeći ovako okrenuti licem u lice, ostali potpuno isti, osim što bismo, eventualno, poprimiti neku sličnost od profesionalnih boleština prostate, kičme ili mozga, ovisno o tome dali bi naista zadesila. Sve drugo, međutim, bilo je isključeno...

Naglo sam odustao da je smušeno gledam. Mirna nije mogla da mi pomogne, potpuno sam se tresao. Snaga njenog prisustva iščivila je u mirisu paljevine, koji je, dok sam u nju zurio, uzagadio cijelu sobu. Nezadrživo je uranjao iz nosnica u dušnik i dalje, dražeći svaki nerv. Što sam više malaksavao, on me je sve brže nosio u neki drugi prostor traži od svake jave. Ili je to bio puki san sazdan od vatre ili obični požar, zvani moja sudba, sjećanje, možda, zapretano u kori malog mozga — ne znam... Šćepao me snažno u zgusnutoj tišini sobe

kad su svi drugi otišli na odmor, svi osim Mirne i mene...

... Otimao sam se a niko me nije čuo, razjareno šireći oči pred sljepilom ljudske duše...

Kroz zgusnutu pomrčinu, zaplašen i bunovan, opet gledam veliku vatru. Sablažnjivi ugarci nadvisuju krovnu konstrukciju u gluvo doba noći. Malen sam da im doskočim, premalen u stvari, ali uporno pokušavam mlatarajući rukama kroz dimnu zavjesu jer to nije obična kuća nego škola. Nisam ni svjestan da se sjaj plamena munjevito uvlači kroz uzana okna niskih kućarazbacanih iz raskvašenih seoskih njiava i budi zblanute ljude. Vjeter koji je danju mirisao na prvijutarnje, brzo se preobrazio u miris paljevine iznad pustog školskog dvorišta. Udišući ga, kroz vlastito grčanje i šum rasplamsavanja nagorjelih greda, s nevjericom razabirem glasove koji mahnitno traže krivca: učitelj-palikuću, blientu balavog, lopova...

Dolaze mi s leđa. A ispred mene se otvorili užareni zidovi, zasljepljuju me. Ne vidim ni učionicu, ni djecu — plamen proždire moje riječi o leptirima i njihove zadaće pisane kredom u samoj svijesti. I mene bi! Bi.

U zadnji čas bježim, opečen i garav, bježim ispred kolja koje mi prijete. Zašto? Kuda?

Kroz mrak, od nevoje dalje, od nesporazuma, u kotar podvornika Vice...

Stog slame smočio sam suzama dok sam se probudio. Nisam se ni oporavio a počeli su me učiti da crtam. S podbuhlim očima, opaljene kože, da crtam precizne i sitne linije, tačkice i kružice, jedan na prama stotinu, jedan naprama hiljadu,

a nisu ni slutili da ja jednako crtam jedan naprama ništa - svoj vlastiti omjer...

Od tada ulazim u ovu sobu, toplu i suvu, kako kažu. Ulazim i mislim bez prestanka: vatra je čisti život, proguta i kosti i meso kad nekom nezvana dođe. A ako je taj tek u začetku ljudskog vijeka, ondase do kraja života osjeća pepelom i plaši se svake žiške, svakog plamička pa makar bio i s običnog upaljača...

Tresak šablona škripuno je između prljavih zidova i stolova zatrpanih mapama i crtežima, užutjelim rolnama neispisanog papira, glomaznim i minijaturnim spravama za tehničko crtanje, odbio se od zamašćen pod i nestao u pretrpanim policama olinjalih ormara bez vrata. Tresak mu se razlegao poput sječiva u samu svijest, preduboko.

Kad je shvatio da je to bio pokret njegovih ruku, progledao je.

Mirna se ovlaštirgla i produžila da odmotava kiflu iz šuštavog bijelog papira. Zagrizla je rumeni vršak i glasno nastavila da mljacka jutarnju poslasticu. Užitek koji joj se čitao s lica prosto ga je dokrajčio.

Izbezumljen je poskočio sa stolice.

U neopeglanim pantalonama kratkonog i mršav, uspeo se nasto. Ciknuo je uglomjer pod izlzanim donovima slamajuć se u sitne komadiće, ali ga nije zburnio. Odupravio se okrenut licem prema crtačici, gotovo pomodrio.

Ludački je širio ruke instruktivno kriveći vrat da tjemenom ne zapne za strop i uzrujano zaviknuo: „Vidi kakav sam i koliko a nikad nisam gladan! Ti samo znaš da žvačeš i da se šepuriš sa tom svojom debljinom!“

Zastao joj je zalogaj u grlu od zaprepašćenja. On je i dalje skitao: „Oduvijek sam mrzio ovaj sprat i ovu đavolju rabotu! Samo si me ti zadržavala u ovoj rupi ali nećeš više, nećeš!“

Naglo je spustio ruke i krenuo prema prozoru. Imao je samo jednu želju: da izleti u nebesko plavetnilo poput leptira i da se zaustavi kad bude sasvim iscrpljen. Želio je ali trebalo je proći pokraj Mirne. I, gle! Čim je prešao na plohu njenog stola, crtačica se brzo digla i rukama napravila obruč oko njegovih nogu baš u visini koljena. Stezala ga je snažno privlačeći ga k sebi sve dok nije prislonila glavu na njego-

drhtav bedra. Umirila se u tom položaju poput djeteta koje se uželjeno dodira svojih najmilijih.

Ponovo, razdrmani pokretima, oni opojni mirisi s njenog tijela širili su se odozdo i direktno uvlačili u njego-va čula potiskujući miris paljevine. Još više ošamućen, skamenjen - šta li? - oborio je pogled do njene, obasjane suncem, svilenkaste kose i ostao tako cijelu vječnost. Krv mu je pojurila u lice, sputavala misli. Sagnuvši se polako do njenog vrelog daha, sramežljivo je odgurnuo tople, punačke ruke a potom skočio sastola. Zbunjeniji nego ikad, odmah se nije snašao. Prvo je napravio kratku šetnju po uzanoj sobi, a onda zasto kao da želi nešto reći. Zatim je naglo zgrabio konzervu punu opušaka i ponovo se vratio prozoru: „Gledaj!“ To sam trebao biti ja, Stevo Grozd, ludi crtač...

Beskrajno zapanjena i vruća kao žeravica, Mirna je ispratila pad konzerve niz žutu fasadu zgrade. Pepeo i opušci, na slabom vjetru, lelujali su se dugo nad krošnjama mladog drveća, neizvjesni koliko i ljudske sudbine. Kad se okrenula u unutrašnjost sobe čula je samo škripu poda i vidjela širok otvorena vrata.

Tu je mogao biti kraj priči o dva crtača, ali nije. Već tog ljeta Stevo Grozd, na otvorenom prostoru gradskih trgova, bez šablona i tuđih skica, nastavio je da crta nasvojni način. Raznobojnim kredama, povozdan, crtao je male i velike leptire svojih vizija, čudno lijepo i dopadljivo. Oko njega se okupljao svijet a naročito djeca koja su se vremenom svikla na njegovo vječito čutanje i osmijehne oči pravog zaljubljenika. Komunicirali su s njim dodavajući mu krede iz džepova po svom nahodanju i tako, svojom dječijom maštom, darivali neobične crteže. Njihova originalnost plijenila je simpatije uvijek nove publike što su dječaci najbolje cijevali po izgubljenom vremenu za prikupljanje sitniša kojeg su ostavljali ljudi na predivna betonska platna...

I crtačica Marina, ljepša nego ikad, u svakom slobodnom trenutku motrila ih je i prijekrajka. A ko je od njih mogao znati ili bar slutiti da je beskrajno zahvalna Stevi Grozdu što je tu i što joj je za ljubav ostavio makar i takvu mogućnost? Mi, koji smo ih slučajno poznavali, ponovo smo počeli vjerovati u dubini svoje duše, da vrijeme njihove mladosti, sigurno, nešto nosi za njih obadvoje...

POEZIJA ZA DJECU

Sunce na asfaltu

● Ismet Bekrić: *Skriveno oko, Glas, Banjaluka, 1984.*

Ismet Bekrić je u rustično-idiličnu orkestraciju bh. pjesme za djecu 70. godina unio disonantan, ali originalan zvuk. Njegova pjesma izvela je dijete iz arkadije zelenih bregova negdašnjosti po kojima su čobanovali i maštali neki davni dječaci na gradski pločnik, u dvorišta stiješnjena zidovima posivjelim od dima i smoga.

Buka automobilskih motora i zaduha benzinskih isparenja, hladna svjetlost neonskih reklama, vrtoglavica nebodera i betonska simfonija ulica postali su prepoznajni ambijent Bekrićevog „događanja djetinjstva“.

Od *Tate Mrghuda* nove zbirke su proširivale krug obuhvaćenih motiva: i sama socijalna motivistika postala je gipkija, elastičnija, obuhvatnija, vedrija i humanija. Čitav kozmos dječjeg življenja i doživljavanja: igra, svakidašnjica, briga, nemir, tjeskoba, ljubav, domovina, promišljanja o sebi i svijetu, o vječnom i efemernom, o zagonetkama stvari i tajnama bića naselili su Bekrićevu pjesmu, ispunili je vrevom djetinjstva i uzbuđenim otkucanjima srca.

Djeca su kod Bekrića u samoj žiži života, u bujicama događanja, u intenzitetima njegovih zanosa, radosti i poteškoća. Djetinjstvo za njega nije arkadija ni utopija već prostor „istinskih stvari“ u kojima pojave dobijaju vrijednost zahvaljujući čovjeku, njegovom naporu da svijet učini ljepšim i ljudskijim, zahvaljujući djeci od čijeg smijeha ulice postaju toplije i žubornije.

Skriveno oko sastoji se iz četiri ciklusa koji predstavljaju otvoreni lirski dijalog sa sadašnjošću i svagdašnjošću djetinjstva.

U prvom *Ulice izjelce*, pjesnik opjeva savremenu pošast urbanizacije koja remeti spokojstvo niskih kućeraka sa sakcijama na prozorima i uništava posljednje oaze igre na rijetkim poljanama zaostalim između zgrada. Poput nezasihtih svaštoždera ulice gutaju sve pred sobom, beščutne i neumoljive kao pipci sive hobotnice pred kojom izmiče ptice i nestaje drveće:

„Neboderi, kao krda već se penju i uz brda, zaklanjaju sunce rijeci i proplanke krađu djeci.“

„Skućena među zidovima djeca se ipak ne daju zatvoriti u „uske futrole“ stanova i balkona.“

„Mi djeca ipak znamo kad će da proljeće bane. Sva srca pootvaramo da više sunca stane.“

Isto sunce u srcu nosi i pjesnikova baka. *Kuća moje bake*, jedna od najljepših pjesama zbirke, lirski toplo i sugestivno opjeva posljednju idilu iz predgrađa, tihi kutak u kom starica,

U SVIJETU KNJIGE

izvan zaglušne buke mašina i motora, u svom svijetu pitomine i nježnosti, mazi cvjtove kao unuke, kao draga mala bića koja mirišu ljepotom i sjetom.

U drugom ciklusu pjesnik *Skrivenim okom* prodire iza fasada, prozora i vrata, u intimitet porodice, u zaštićena gnijezda u kojima ptici očekuju da im osnaže krila za buduće letove.

Bekrić zna da se za sreću treba boriti, da je njeno prisustvo posijano u nesabroju malih stvari, riječi i gestova iz kojih je izatkana svakodnevnica našeg života. *Dječakova sreća* jednostavna je pjesma o nježnosti kojom čovjek postaje jači, bogatiji za osmijeh, za poklonjenu blagost prvotnih sjećanja.

Majka Marija je apoteoza majčinske ljubavi i brižnosti, bajka o ljepoti i sačuvanom dječjem snu.

Među ovim pjesmama izdvaja se *Otlac klšobranom* koja u sebi ima najviše bekrićevske dušačnosti i optimizma. U njoj život nije pomjeren iza modre linije sna. On je sav u konkretnosti svojih potreba i moranja, nužde i nade. Pjesma ima socijalnu potku, ali je daleko od crno-bijele konstatacije zatečenog stanja. Iako nema ono što posjeduju djeca imućnijih roditelja, mali Bekrićev junak je bogatiji i srećniji od

njih. Umjesto materijalnog obilja, on je bogat nadom, ljubavlju koja grije njegove promrzle prstiče u toploj očevoj ruci: „A moji prsti odmah se uvuku u dobru, veliku očevu ruku, i tu osjete da ih grije ljubav mog oca koji se smije.“

U ovaj ciklus Bekrić je uvrstio neke od svojih najboljih pjesama, kao što su: *Dječje nebo, Dječji smijeh, Moć djece itd.* U *Nebeskim spavaćima* nalaze se pjesme starijeg datuma koje inspiracijski i oblički odslikavaju ranog Bekrića koji je tek započeo svoj lirski dijalog sa budućnošću.

Najzad, posljednji ciklus svojim simboličkim naslovom (*Otvoreni prozor*) izvodi dijete na ono metafizičko brdo sa kojeg se jednako vidi grad vječitog početka i naziru horizonti još nedosegnutih predjela sutrašnjeg postojanja. U tom ciklusu bujaju nemiri, rastu vrtoglavice, roje se pitanja, naslućuju se istine kojima tek treba dati pravo ime. Sva iz emocionalnih isijavanja Bekrićeva pjesma postaje zamislijenija, misaono prodornija. *Zrno u Cvijetu koji vene* nadnijeti su nad tajnama života, u njima su već pohvatani prvi konci opšteg smisla bića i egzistencije.

Zbirka *Skriveno oko* potvrđuje svojim najboljim stranicama da je Ismet Bekrić nesumnjivo „prvo pero“ mlade bosanskohercegovačke poezije za djecu.

Zorica TURJACANIN

Pjesma u odbrani ljepote

● Milan R. Marković: *Čuvarkuća, Svjetlost, Sarajevo, 1985.*

U izdanju sarajevske *Svjetlosti*, u poznatoj biblioteci za djecu *Bambi*, štampana je ove godine *Čuvarkuća*, knjiga pjesma Milana R. Markovića. Došla je u svijet mladih čitalaca kao drugo krilo njegove prve knjige *Pčela* u autobusu objavljene 1982. godine u Tuzli.

U tihoj tajanstvenosti svijeta oko nas Marković nalazi samoniklu ljepotu, otkriva pjesmu, čita je i zapisuje kao slikar kad stvara sliku. Koliko topline u tom doživljavanju svijeta! Sve u prirodi pjeva čovjeku i sve to brani samo sebe, čak i od čovjeka. Pjesnik pozdravlja i slavi tu samoniklost ljepote bilja. Brani je pjesmom.

Nježni sunčani maslačak nosi svoju pjesmu. Marković je zapisuje u samo četiri stiha:

„Prvo su maslačci
Zlačani dječaci.
Al brzo osijede
i postanu-djede.“

Ali djede maslačci nakon kratkog života ostavljaju potomstvo. Iza njih je vječita mladost novih maslačaka. Isto tako kratko i slikovito Marković pozdravlja *Odetljele laste*:

„Na krilima ste
Vi ljeto držale,
Pa sada, laste,
Svi za vama žale...“

I sva je pjesma tu. Odetljele laste će na krilima donijeti proljeće, plavim mahanjem zaplaviti nebo.

Tu su i *Cvjetovi bundeve*. Marković, pjesnik, vidi ih ovako:

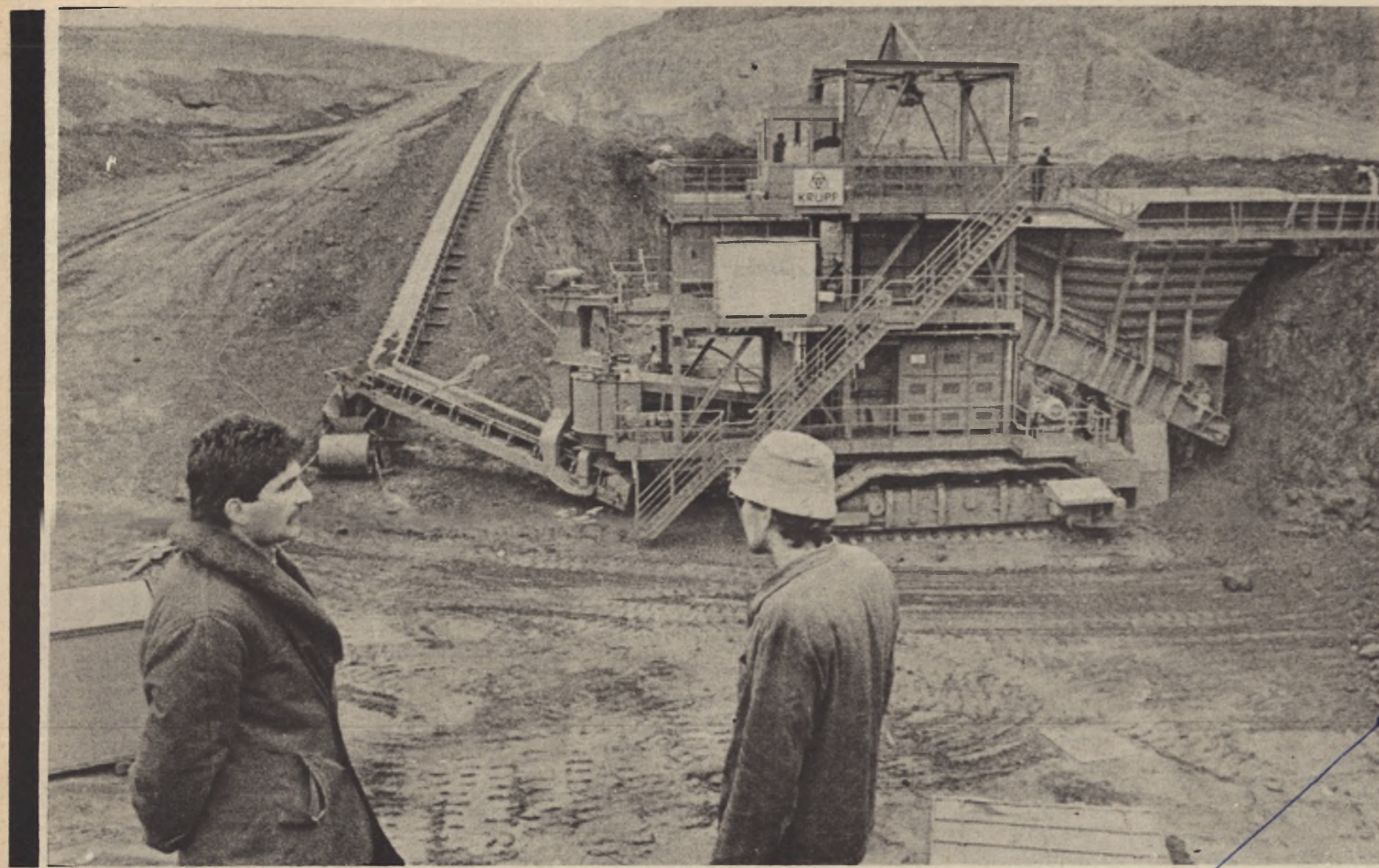
„Kao uši, ti cvjetovi žuti
U nebo su budno okrenuti.
Kakve li to osluškujaju tajne
Iz svemirske daljine beskrajne?
A klipovi kukuruza
... Zasuču guste brčine,
Kao u pjesmi junačine
Bivaju sve snažniji, veći,
Pa im je tijesno u odjeći.
Kao vojnici prse se, ače
I na megdan zovu berače.“

Pjesma uz pjesmu se niže kao divni derdan na grudima ljepotice prirode. Istinski su zanimljive i lijepe pjesme: *Požar kraj pruge, Bostanište, Živa ograda, Gradska breza, Betonirana livada, kako je Sunce pušilo, Čuvarkuća* po kojoj i zbirka nosi ime.

Markovićeve *Čuvarkuće* će istinski čuvati ljepotu koju pjesnik brani. Tu ljepotu je i ilustrator ove knjige Ratko Lalić snažno osjetio i raspjevao u svojim nadahnutim slikama.

Otkrivajući svu vrijednost i poruku ovih pjesama preporučio bih *Čuvarkuću* u svaku kuću. Ona će djeci donijeti rodostan šapat njihove pjesme, a i odrasli će tu naći svoju pjesmu.

Stanko RAKITA

Prva u zemlji: automatska drobilica u Omarkoj

OMARSKA, 1. novembra - U njedrima Potozjarja, na prostoru od oko 1500 hektara, nikao je rudnik gvozdene rude „Omarka“. Ispod žitkog mora žute glina, ogromni bageri ostavili su tragove zuba na crnom „zlatu“, na gvozdenoj rudači koje ovdje, ispod jalovine, ima vjekovima slagane i do dubine od preko 100 metara.

Stručnjaci su izračunali da ležište sadrži bogatstvo od 120 miliona tona gvozdene rude.

Naši, jugoslovenski kombinati, gradili su rudnik za svoje - jugoslovenske potrebe. Uštedjele su velike devizne pare, a grotla visokih peći u Zenici, Smederevu, Sisku i slovenačkim željezarama hranice se rudačom iz Omarke.

Šezdeset i šest domaćih i stranih učesnika ovog metalurškog poduhvata, načinio je rudnik „na dugme“. Sve je automatizovano. Pet kilometara „beskonačnih“ traka pronašle rudu od površinskog kopa do magnetne separacije, koja trenutno, radi na klasičan način odvajanja rude od jalovine.

Čekaju se magnetni izvoza, pa će ona najsišnija ruda uskoro moći da se odvoja iz koncentrata.

Duško Vlačina, inženjer u rudniku objašnjava:

— Rudnik, kao sistem za proizvodnju gvozdene rude, već je završen. Počela je proizvodnja u tri smjene. Za dvadeset i četiri časa ovdje se proizvodi 10.000 tona rude. Krajem novembra, trebalo bi da se završi sistem za odlaganje jalovine, kapaciteta oko 1000 kubnih metara čvrste materije na sat.

Prvi put u našoj zemlji ovdje je montirana samohodna drobilica na elektropogon, težine oko 420 tona. Ova mašina drobi rudu i jalovinu, mijenjajući izgled dnevnog kopa, neprekidno puni trake za transport.

Rajko Stjepić i Hamzo Keranović, rukovodnici drobilice, prilikom rednog dogovora sa inženjrom Duškom Vlačinom

RUDNIK ZAJEDNIŠTVA

Drugo „čudo“ u Omarkoj je automatski rotacioni bager. On melje zemlju ogromnim čeljustima. Po komandama kompjutera, u staju je da izvodi sedam komplikovanih operacija.

Za ove, i ostale mašine, ljudi iz centra za obrazovanje rudnika Ljubija obučili su raznolike stručnjake.

Oko sedam stotina zaposlenih, uglavnom su - mladi ljudi. Prosječna starost ovih, novih rudara ispod Kozare, je - 23 godine. Najstariji je Srđo Ignjatović, uskoro šezdesetogodišnjak, ali i penzioner. Čovjek koji je svoje ogromno rudarsko iskustvo, skupljeno po rudnicima Tuzle, Zenice i bosanskim metalurškim kolektivima, uspješno prenio na mlade stručnjake zaposlene u Omarkoj.

Ovo je i najbolja škola jugoslovenskog zajedništva. Ne samo po tome što su rudnik napravili metalurzi iz četiri republike. Ili polome što ovdje izvodi radove oko šezdesetak jugoslovenskih kolektiva.

Mladi stručnjaci iz Arilja u predahu između poslova u Omarkoj

Bratstvo i jedinstvo ovdje je kada Sveto Bosančić zvan Brko dvadesetjednogodišnjeg automehaničara Hasaga Crljenkovića iz Ljubijskih sela Bekovčana, za devedeset dana obučio za novo zanimanje - vozača „dempera“.

I, kada ovaj mladi čovjek poslije šest mjeseci dokazivanja, onog pravičnog, pokazuje da ga je Sveto, baš dobro spremio za rudarski život.

Hasaga će, evo, poslije, otvaranja rudnika zarađivati oko 60.000 dinara mjesečno.

Za majstora Brku on ima samo riječi hvale. Jer je Brko osim njega, naučio još nekolicinu momaka, ne samo da voze demper, već da zive rudarski.

A rudarski život je - život zajedništva. To ide jedno s drugim.

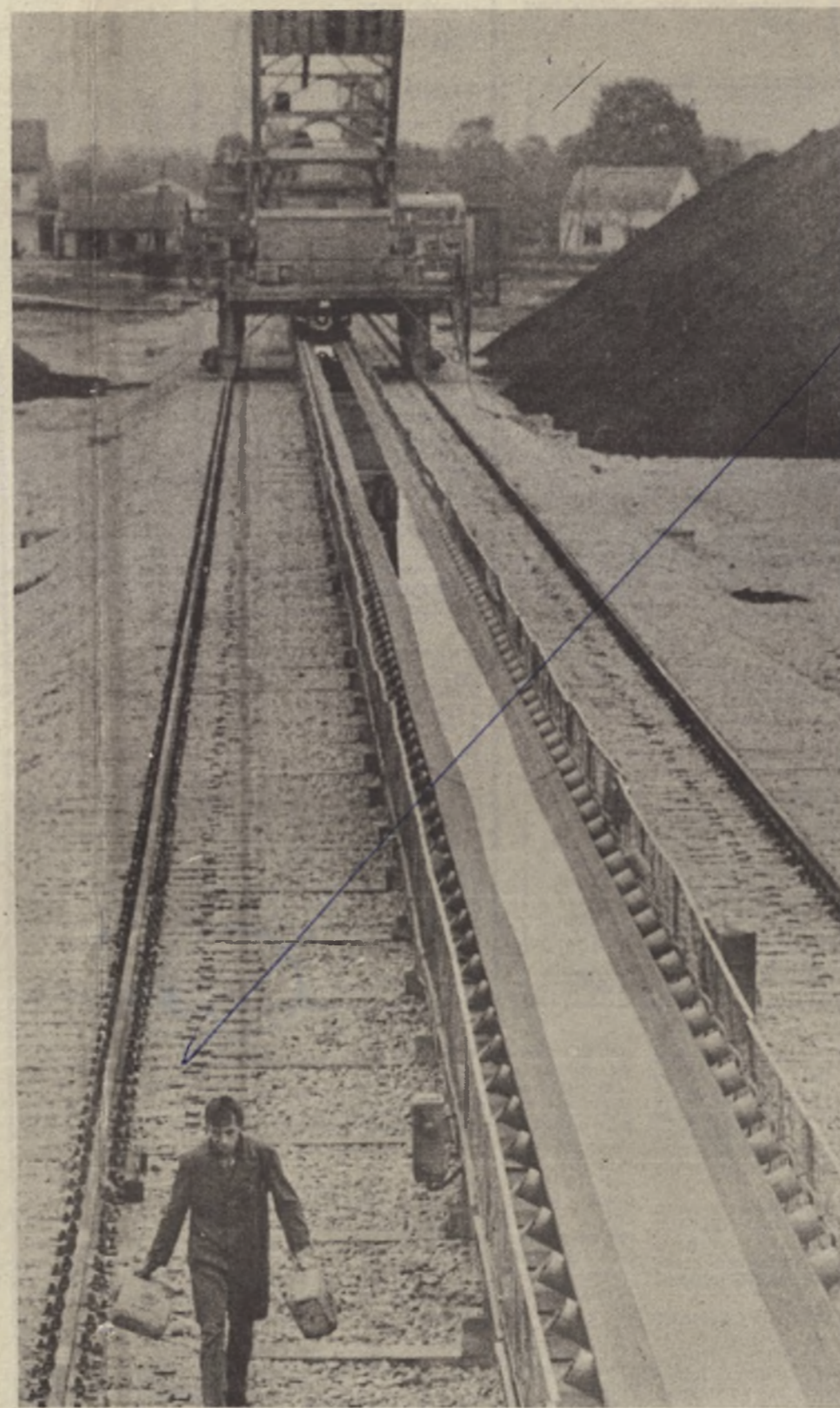
Tekst i snimci: Dušan KEČMAN

Pamtite majstora Brku: vozača „dempera“ Hasaga Crljenkovića

Pet kilometara „beskonačnih“ traka odvozi rudni koncentrat

Željezna ruda automatskim putem stiže do elektromagnetne separacije, gdje se vrlo fino odvajanje od ostatka jalovine. U neposrednoj blizini moćnih transportera magnetne filtracije nalazi se željeznička stanica, sa manevarskim prostorom, dovoljnim da ruda na najbrži način bude odvožena do željezara

KAMEROM MEĐU BALETANIMA

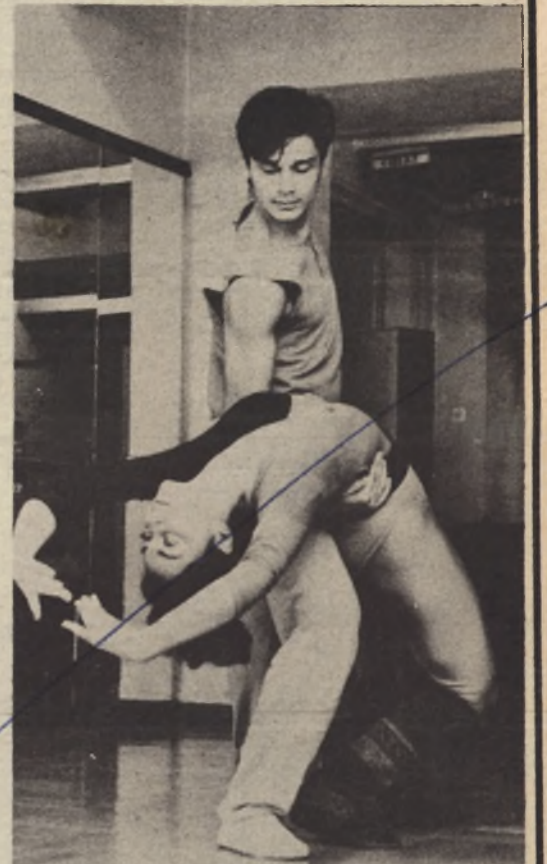
BANJALUČKA „SIMFONIJA LJUBAVI“

BANJALUKA, novembra — Bez mnogobuke i pompe „doselio“ se napokon balet u Banjaluku. Tečaj klasičnog sistema, koji je organizovao koreograf Viktor Orendi, u Domu kulture, pohađa 120 mladića i djevojčaka.

„Vita top danse“ je, kaže Orendi, ubrzani sistem rada, koji objedinjuje sve baletske pravce. Osnovnici su priprema mladog čovjeka za „šou biznis“. Kosu banjalučki baletani Mahom studenti i srednjoškolci, koji su napretac zaboravili brejkdens i aerobik.

A kako smo se i sami mogli uvjeriti „ubrzani sistem“ pokazuje dobre rezultate. Viktorovi baletani djeluju tek od marta ove godine, alisu već u junu dali svoju prvu (i upošte prvu banjalučku) predstavu. Sada u žurbano i uporno uvježbavamo novu „Simfoniju ljubavi II“, koja bi trebalo da se izvede tokom ovog mjeseca. Ostavljamo kritičarima da procijene koliko i kako uspješno će nastupiti. Zvijezde ovog programa su Ljilja Đurić, Blanka Lacković, Danijel Kober, Nataša Ubović, Džana Varjača, Aleksandar Srđić, Radenka Seva, Marinka Šeb, Jasna Jokić, Željko Stanić, Natalija Bisić, Irena Radojević. A pored njih ansambl ima još pedesetak članova.

„Simfoniju ljubavi II“ djelimično možemo odmjeravati kao pokaznu vježbu „Vita top danse“, kao nauk šta ovdje mogu naučiti glumci recimo ili manekeni. A da se baletan ipak postaje radom i samo radom, valja naglasiti, jer se u baletnoj sali Doma kulture praktično radi svakodnevno od 7 do 23 sata. I da ne preskočimo, poseban dio najnovijih plesačko-baletnih banjalučkih napora je škola koju pohađa dvadeset mališana. Orendi namjerava s njima raditi osam (školskih) godina i naučiti ih plesu koj abecedu. Hoće li od svega na kraju ostati samo „pačija škola“ zavisi prije svega od odluke treba li našem gradu nešto slično? A sudeći bar po interesu potencijalnih plesača i publike - treba.

Tekst i snimci: D. RELJIĆ

Blanka Lacković i Danijel Kober iz igre klasičnog „pas de deux-a“.

Ovi mališani u sljedećih osam godina treba da nauče azbuku klasičnog baleta. Sada daju svoj doprinos predstavi „Simfonije ljubavi II“ i uvježbavaju svoju malu koreografiju. Poneku grešku valja im oprostiti, jer ovo im je tek treći sat baleta.

Ove pokrete do predstave će ponoviti bezbroj puta. Pred publikom sve treba biti „pod konac“.

„LEPTIRI“, SRCA OD MEDA

Dečko, ajde oladi

Materijal za novi, treći album, a prvi u izdanju PGP RTB snimljen je tokom avgusta u Studiju 5 uz saradnju RAJKA DUJMIĆA, koji je ujedno i napravio aranžmane za svih deset kompozicija, čiji je autor NENAD RADULOVIĆ. Naslov ovog novog albuma je OPET PLOČA — SRCE OD MEDA. Ploča se upravo pojavila na tržištu, a jednu od pjesama sa albuma DEČKO, AJDE OLADI vrtoglavo je zasijala i zaposjela vodeće pozicije na svim top—listama širom naše zemlje.

Ansambli POSLEDNJA IGRA LEPTIRA je osnovan 1979. godine. Dvije godine grupa je svirala na akustičkim instrumentima da bi 1981. na lokalnoj manifestaciji (PALILULSKA OLIMPIJADA MUZIKE) osvojila prvo mjesto. U to vrijeme grupa je već nastupala po manjim klubovima u Beogradu. Saradnjom sa Dragomirskom Bulićem, novinarom, grupa mijenja stil i pre-

lazi na „čvršću“ muziku i počinje da priprema šou—programe. U isto vrijeme učestvuje na realizaciji kabare GUMENI EKSER koji doživljava preko 100 izvedbi, kao i u radu INDEKSOVOG RADIO—POZORIŠTA, Programa 202 Radio—Beograda. Juna 1982. godine LEPTIRI održavaju nekoliko uspješnih koncerata u Beogradu, nakon kojih slijedi potpisivanje ugovora za RTV Ljubljana i pripremanje i snimanje prvog albuma. Po izlasku albuma MAPOKON PLOČA (oktobar '82) pjesme NATASA i VRATISE postaju veliki beogradski hitovi, a promotivni koncert u Domu Sindikata rasprodat je za dva sata. Uz nastupe na radiju grupa učestvuje i u realizaciji kabare SEKSPLOZIJA (gdje je estetski nastupala i SUZANA MANČIĆ).

Potom slijedi niz koncerata u Novom Sadu, Kragujevcu, Nišu, a

posebno u Zagrebu, gdje osvajaju tamošnju publiku. Iako bez posebne reklame prvi album LEPTIRA doživljava tiraž od oko 50.000 primjeraka. Na radu za drugi album dolazi do neslaganja nekih članova sa koncepcijom, tako da nastupaju određene kadrovske promjene. Drugi album ide u nešto skromnijem tiražu i nosi naslov PONOVO PLOČA I DRUGE PRIČE, koji takođe ima dva hita — KIKS MIKS I SLIČUGE.

Aprila 1984. svi članovi grupe odlaze na odsluženje vojnog roka. Potom se organizuju dvije audicije za nove članove (BEOGRAD — ZAGREB) i LEPTIRI se odlučuju za novo ime — LIDIJU ASAMOVIĆ iz Zagreba, tako da grupasada nastupa u sljedećem sastavu: NENAD RADULOVIĆ, SAŠO BOGOJEVSKI, DRAGAN TODORVIĆ, SLOBODAN MITIĆ, DRAŠKO JANKOVIĆ i LIDIJA ASAMOVIĆ.

PISMO SUDU

U pismu pjesma

Iz Kazneno—popravnog doma u sud u Banjaluci stiglo je jedno pismo, a u pismu — pjesma.

Majka je, kaže, najveći prijatelj djetetu. R. Z. čitav svoj život žudi za tim prijateljstvom, odnosno majčinskom ljubavi koju nikad nije osjetio. Kad je napunio četrnaestu, roditelji su mu se razveli. Majka ga je napustila, a otac nije prihvatio. Živio je jedno vrijeme kod djeda i bake. Od njih je poslije izvjesnog vremena otišao da traži majku. Obišao je mnoge gradove naše zemlje i... našao ju je — daleko od Banjaluke. Kad ga je vidjela i prepoznala njegova „majka“ je htjela da zove miliciju. Razočaran, R. Z. se vraća u Banjaluku, počinje da krađe... Sada izdržava kaznu, žudi za majkom i porodicom, koju ođavno nema. Pokušava da piše pjesme, poput ove kojoj ustupamo prostor.

M. D.

MAJKA

Stoji dječak i nešto priča
na grobu svjete gori,
pridoh lagano jer htjedoh znati
što to dijete zbori.

Ja znam da tebe nema više
al' ipak sam ruže brao,
i umjesto tebi, najdraža majko,
drugoj ženi na poklon dao.

Rekla je ona meni hvala
i sa osmijehom primila cvijeće,
ali nije plakala kao što si ti znala
ona nikad plakat neće.

Čuješ li, majko, taj zov iz daljine
što moje srce slama,
mene više niko ne zove „sine“
jer tebe više nema, najdraža moja
mama.

ČITAOCIMA

Iz tehničkih razloga u ovom broju „Svijeta mladih“ nismo u stanju objaviti kupon za prijavu na „Smotru rok—stvaralaštva Banjaluka '85“. Oni koji se namjeravaju odazvati pozivu omladinaca iz Mejdana, neka se strpe do idućeg i narednih brojeva, do polovine decembra ima dovoljno vremena.

priprema za zimu (snimio: d. rejić)

GIMNAZIJSKI GALUP U „ORFEJU“

Šta znate o sidi

Posljednjih dana, u direktnoj vezi sa temama sa susjedne strane, u banjalučke škole (ali i u neke susjedne komune), osnovne i srednje, stigla su dva lista: „Osmoškolac“ i „Orfej“. Sa mnogo svježine ovi mediji svojim čitaocima nešto džabe, nešto za pare, donose niz novinarskih priloga, koji garantuju na banjalučko novinarsko ima dobar podmladak. Poneko od njih se već pojavio i u „Svijetu mladih“, biće prilike da se i dalje dokazuju kao ljudi od pera.

Ovom prilikom prenosimo dio istraživanja koje je proveo gimnazijski Galup, a objelodanio „Orfej“:

„Sida u Gimnaziji.
Kada bi saznao da se sida pojavila u našoj školi, kako bi reagovao?

To je naše sljedeće pitanje, mislimo opravdano, i po svemu sudeći preventivno. Odmah da kažemo da odgovorima nismo zadovoljni, jer nemaju naučnog osnova. To je čisti amaterizam! Evo i sami se uvjerite: 'Kako bih reagovao? Pa, bilo bi krajnje vrijeme da se dvoični raskrinkaju!' Ili: 'Kada bih čuo da se sida pojavila u našoj školi, savjetovao bih muškarce da se drži zida.' Ne znamo koliko je savjet praktičan, jer su nepredviđene situacije moguće. I na kraju: 'Ne bih se nimalo iznenadio jer bi ona bila normalna posljedica nehumanih odnosa između profesora i učenika.'

Gimnazijalcima želimo još produbljivanja istraživanja na najne očekivanija pitanja.

„Orfej“ iz Amerike

Prije neki dan, na naslovnoj strani lista koji svakodnevno izlazi u Denveru, slika i članak o autu „juga“. Pišu svašta o njemu — loše — dobre strane, i na kraju, nešto kao zaključak: „Tako niske cijene možete imati samo u komunističkoj zemlji“. Ovdje i inače mislim u školi, misle kako je Juga u istočnom bloku i komunistička zemlja. Šta možeš kad su neobrazovani.

Pošto svaki čas mijenjam učionicu i društvo u razredu mogu vam reći da nikad u životu nisam vidjela toliko bezveznih, ružnih, neprikladnih momaka! Bez zezanja! Grozni su! Pozdravljam vas sa porukom da neću ovdje ostati sretno udata!

Ksenija JAKŠIĆ

SAMO ZA MLADE

Ko pjeva „Doris“

Možda ste primijetili, a možda i ne, da smo u prošlom broju „Svijeta mladih“ preskočili našu redovnu nagradnu igru u kojoj za tačne odgovore zajedno sa Turističkom agencijom „Putnik“ dodjeljujemo ploče. Stalni čitaoci neće zbog toga biti uskraćeni za iduće nagradno kolo, koje dolazi na kraju mjeseca.

Ovog puta potrebno je da tačno odgovorite na pitanje: **Kako se zove poznati Banjalučanin koji je postigao veliki uspjeh pjesmom „Doris“?** Da pomognemo, živi i radi u Zagrebu, a kućni je prijatelj porodice Kalodera.

Odgovor:

Ime i prezime: _____

Tačna adresa: _____

PUTNIK

poslovnica Banjaluka
Budite putnik agencije Putnik

sanda (snimio: d. rejić)

TELEKS

● Po nekim neslužbenim podacima MIK DŽEGER je u ljubavnom životu rekorder među rokerima. Neki novinari su izračunali da je od početka karijere grupe ROLING STONS spavao sa 1.000 žena, a među kojima sa ženom nekadašnjeg premijera Kanade, MARGARET TRIDO. DAJANOM ROS i ANITOM PALENBERG. Madona nije na tom spisku.

● U 64. godini života u LOS ANDELESU je umro poznati aranžer, dirigenti trombonist NELSON RIDLI. Svoj put počeo je četrdesetih godina u plesnom orkestru, a proslavio se praveći aranžmane za neke albume FRENKA SINATRE u početku 50. godina.

● DETS VOT RENDS AR FOR naslov je pjesme koju su DAJANA VORVIK (pjesma je prvo bila namijenjena za njen novi album) STIV VONDER, ELTON DŽON i GLEDIS KNAJT, podarili u korist kampanje za prikupljanje sredstava za oboljele od SIDA.

● Sredinom decembra (14, 15. i 16.) će kod nas na tri koncerta u Beogradu, Zagrebu u Ljubljani nastu-

pati EDI GRANT, koji će nam doći u okviru svoje evropske turneje.

● Pjevač grupe GARI GARINČA, 60—godišnji MIODRAG NEČIĆ (učitelj muzike), čiji su zaštitni znak na bini sombrero i njegova žena MILICA, kaže da je po godinama najstariji rokovski pjevač na svijetu.

● Još jedan dokaz da jabuka ne pada daleko od drveta — kćerka CUNETIJA GOJKOVIĆA NATASA, koja u Francuskoj studira klavir, nastupa kao pjevačica i klavijaturista u grupi sa imenom FRANCUSKA SOBARICA.

● HAŠIM KUČUK — HOKI, koji sada živi u Americi, nakon devet godina nesnimanja, priprema novu ploču. Svi tekstovi na novoj ploči djelosu naših poznatih pisaca kao što su SANTIĆ, ZMAJ i drugi i predstavljaju svojevrsan presedan, bar kada je u pitanju sadašnja narodna (novokomponovana) muzika.

● Možda niste znali da je MARINKO ROKVIĆ rođen u Koluniću kod Bosanskog Petrovca 1954. godine (sad znate).

TOP LISTA

DOMAĆA:

1. BEZ TEBE — „VALENTINO“
2. GDJE SI DUŠO, GDJE SI RANO — Henda
3. UGASI ME — „PARNI VALJAK“
4. AZRA — Seid Memić Vajta
5. KOKUZNA VREMENA — „MERLIN“

STRANA:

1. TAKE ON ME — A — HA
2. FALL DOWN (SPIRIT OF LOVE) — Tramaine
3. EATEN ALIVE — Diana Ross
4. YOU ME — The Flirts
5. MIAMI VICE THEME — Jan Hammer

NARODNA:

1. ZAO MI JE — Sejo Pitić
2. ČASU MI TUGOM NALIJTE — Milena Plavšić
3. PIŠI MI — Milica Zdravković
4. JA NEĆU LJEPŠU — Mile Kitić
5. NAUČIO SIMEDATE VOLIM — Mersada Bećirević

PET NEZABORAVNIH:

1. HONKY TONK WOMEN — The Rolling Stones
2. HAPPY BIRTHDAY SWEET SIXTEEN — Neil Sedaka
3. DO WAH DIDDY DIDDY — Manfred Mann
4. UPTIGHT — Stevie Wonder
5. MAKE ME GOOD — The Stray Cats

RADIO—BANJALUKA

ZABAVNA:

1. DEČKO, AJDE OLADI — „POSLEDNJA IGRA LEPTIRA“
2. FALE MINOČAS, MOJARAJA — Henda
3. TARZAN BOY — Baltimore
4. ENA — „HAUSTOR“
5. MONEY FOR NOTHING — Dire Straits
6. DJEVOJKE KOJIMA MIRIŠE KOŽA — „ZABRANJENO PUŠENJE“
7. DANCING IN THE STREET — Mick Jager, David Bowie
8. RODE MOJ — Seid Memić Vajta
9. SRETNA SAM — Meri Cetinić
10. PART TIME LOVER — STIVE Wonder

NARODNA:

1. KAFANSKA NOĆ — Šaban Šaulić
2. ZAO MI JE — Sejo Pitić
3. IZADI MALA — Ferid Avdić
4. POBIJEDIĆE LJUBAV — Bahtijar Brulić
5. TI SI ME ČEKALA — Tozovac
6. DODIRNI ME — Senada Redžić
7. NOČAS VJETAR TAKO TUŽNO VIJE — Zekija Čuturić
8. SVE JE LIJEPO SAMO TEBE NEMA — Milena Plavšić
9. MAZO MOJA — Branka Sovrlić
10. JEDNA ŽENA OSTAJE ME — Meho Puzić

M. P.

HUMANI ODNOSI MEĐU POLOVIMA I ODGOVORNO RODITELJSTVO

ADOLESCENTI I RODITELJI

Zreo roditelj znači mir

Za ovaj period je karakteristično da se javljaju česti sukobi adolescenata i roditelja. Najčešći razlozi za njih su neposlušnost, kasno dolazanje kući, nemarnost, zaboravnost i slično. Međutim, sukobi nisu neminovni. Više od četvrtine mladih adolescenata izjavljuje da ne dolazi u sukobe s roditeljima. Stariji adolescenti u nešto manjem broju dolaze u sukob i to najčešće zbog sastajanja sa mladićem, odnosno djevojkom (ovaj razlog je učestaliji kod djevojaka), oblačenja, kasnog vraćanja kući, način vaspitanja roditelja, ograničavanje samostalnosti i inicijative, prihvatanje adolescenata kao još „nedoraslog“ čovjeka. Ako su sukobi u porodici česti, oni dovode do lošeg prilagođavanja adolescenata, ne samo u porodici nego i izvan porodičnog života. Adolescenti iz takvih porodica izjavljuju da se osjećaju nesrećnim upravo zbog loše porodične atmosfere.

● U razvoju ličnosti ogromnu ulogu ima odnos s roditeljima. Ukoliko je roditelj emocionalno zrela ličnost, njegov uticaj će značiti manje kriza i brže sazrijevanje, a ako on sam nije načisto sa svojim osjećanjima i dužnostima, može doći do mnogih ružnih sukoba, koji će se negativno odraziti na stasavanje njegovog djeteta

NISAM DIJETE

Najčešća tri razloga za sukobe između roditelja i adolescenata su u osjećaju adolescenata da se s njima postupa kao s djecom, a oni in-

timno misle da to više nisu, i da ih nepravredno kažnjavaju. Potom, mladi u ovom periodu imaju pretjerano kritične stavove prema porodici, majci, ocu, sestrama, braći...- Adolescent misli da se roditelji ne razumiju u njegove probleme, pa mu stoga ne mogu pomoći u njihovom rješavanju. Što su adolescenti stariji, to su roditelji tolerantniji, odnosno sve više pokazuju razumijevanje za njihove potrebe i postupke. Od porodice do porodice, odnos starijih prema mladim je različit, pa tako i njihov odgovor na to ponašanje. Ima roditelja koji su demokratični i prihvataju adolescenta, onakvim kakav je. Oni s njim razgovaraju o pojedinim pitanjima i

razumiju njegovu potrebu za nezavisnošću, što je veoma korisno za razvoj njihovog djeteta. Radi se tu o emocionalno zrelim roditeljima. Ne valja kada ta demokratičnost pređe u pretjeranu blagost i kada i roditelji postanu suviše blagi i popustljivi i onda kada to ne bi trebali biti. Ne valja kada ta blagost pređe u patološku popustljivost i prebrižnost. Takvi roditelji očito nemaju kriterija šta treba, a šta ne podržati i nisu u stanju da vode s adolescentom korisne razgovore. Krajnosti nikada ne valjaju. Kada stvari odu u suprotan smjer, kada su roditelji prestrogi prema svojoj djeci, bespotrebno ih kontrolišu, zabranjuju im i ono što ne treba da brane, kažnjavaju ih i sputavaju njihovu inicijativu, ne stvarajući atmosferu za pravilan razvoj i sazrijevanje ličnosti. I na kraju valja reći da ima jedna grupa roditelja, koja razumije sve ono što se tiče njihovog djeteta u dobu adolescencije, ali ga to ne zanima i ne želi da vodi brigu o njegovim problemima. Njega interesuje samo vlastiti komoditet i obično se pravda da je i sam prolazio bez pomoći kroz slične krize.

OPREZNO S ONANIJOM

SPORT, A NE SANJARENJE

● Onaniju treba posmatrati kao biološku, spontanu potrebu za zadovoljenjem polnog nagona, a ne kao ustaljen oblik seksualnog zadovoljenja ● Postoji opasnost, što je posebno izraženo kod dječaka, da ona postane navika koju je kasnije teško iskorijeniti

Polni nagon je veoma izražen u pubertetu i podstiče želju za nekim oblikom polne djelatnosti. Najčešće je to u ovom dobu samozadovoljavanje, onanija ili masturbacija. U svim civilizacijama i razdobljima ljudskog roda zapažena je i onanija. O njoj su postojala različita shvatanja, najčešće da je u pitanju nešto nenormalno i štetno za zdravlje. Učestala onanija, zaista, dovodi do dekoncentracije, a u nekim slučajevima i do preokupacije mislima o seksualnom donosu. Prije puberteta, kao i u toku, ovaj oblik seksualne aktivnosti, kod oba pola, najčešći je izbor polnog zadovoljavanja. Onaniju treba posmatrati kao biološku, spontanu potrebu za zadovoljenjem polnog nagona, a ne kao ustaljeni oblik seksualnog zadovoljenja. Postoji opasnost, što je posebno izraženo kod dječaka, da ona postane navika, koju je kasnije teško iskorijeniti. Potrebno je, stoga, oslobadati se sanjarenja i bespotrebno nadraživanja. Mladim adolescentima u periodu prepuberteta i puberteta se preporučuje da spavaju na tvrdoj podlozi, da se više kreću, bave sportom, da se uključuju u razne sekcije, da borave u mješovitom društvu vršnjaka, da se informišu o tome šta je polni nagon i koja je njegova uloga za zdravlje čovjeka i kakav značaj u rađanju djeteta.

S. Ms.

IDEALNI RODITELJI

Svi ovi stavovi roditelja djeluju različito na ličnost adolescenata. Ako su povoljni, oni mu olakšavaju i

ubrzavaju razvoj, a negativni prouzrokuju suprotna dejstva. Posebno je teško za adolescenta kada roditelj očekuje od njega da postigne ono što ne može i pri tome ne uzimaju u obzir njegove sposobnosti i interesovanja. Adolescenti najčešće mogu dobro da procijene svoje roditelje i njihove pozitivne i negativne odlike. Za njih je dobar roditelj, iskren, otvoren i pravedan roditelj koji želi da bude u društvu sa svojim djetetom, voli drugog roditelja, stvara prijatnu atmosferu u porodici, daje dovoljno slobode u vaspita-

REKLI SU ● NAPISALI SU postati bolji

Ja lično mislim da savršeno ljudsko biće ne može da postoji, pa čak ni da se zamisli, ali mislim da se ljudska bića mogu poboljšati daleko više no što to većina ljudi vjeruje. Kad je riječ o društvu, čini mi se da je to potpuno beznačajno, posebno s obzirom na činjenicu da je skoro nemoguće napraviti savršen brak, prijateljstvo ili odnos roditelj - dijete. Ako je čistu ljubav tako teško postići u paru, porodici i grupi, koliko je to tek puta teže kada je u pitanju 200 miliona ljudi ili 3 milijarde. Pa ipak je jasno da se parovi, grupe i društva, ako se večne mogu učiniti savršeni, mogu sasvim očigledno poboljšati i kretati od veoma dobrih do veoma rđavih.

abraham maslov

PRVI STIHovi

ON, ONA, ONO

On!
Ona!
Ono!

On i Ona!
To je kad se vole dvoje,
to je kad nisu usamljeni,
a onda ih bude troje.

Ono,
iz te ljubavi se javlja,
iz njene i njegove želje,
i još čvršće spaja

Gorana POPOVIĆ VIII d
OŠ „G. S. Rakovski“
Banjaluka

ZAPISANO U KNJIGAMA

ODA KASANDRI

Draga, hajdmo videt ružu ovu
što je jutros rascvetala novu
haljinu na suncu rumen boje,
zadrži li sada dan kad gasne
nabore svoje purpurne, jasne
i lik sjajan ko u tebe što je.

Ah, lepojko, vidiš li u trenu
kako sva krasota njena svenu,
gle, opala već po zemlji sva je!
O, prirod, maćeha opaka,
u tvom krilu zašto ruža svaka
od jutra do mraka samo traje!

Zato ako vjeruješ mi draga,
sve dok cveta tvoja mlada snaga
i svežinom lice ti se zžri,
uživaj dok traje mladost bajna,
jer ko ruži taj starost će vajna
da pomrači tvoje ljupke čari.

Pjer de Ronsar
(Preveo Vladeta R. Košutić)

PODVUČENO

„Na četiri područja Jugoslavije rađanje je nedovoljno, na jednom je prekomjerno, a svega se na tri područja visok natalitet smiruje onako kako se očekuje. Poremećajima u reprodukciji stanovništva obuhvaćeno je, na jedan ili drugi način, 70 odsto populacije Jugoslavije“.
Iz Savezne konferencije SSRNJ 1985. g. jug. savjetovanje o popul. pol. 5-6.VI 1985.

BIBERČE

Tekst i crtež: Miro MLAĐENović

Amra BAJRIĆ, III 4
Gimnazija Banjaluka

Obostrano uvažavanje

Arnautović: „Sve će se znati već nakon duela u Šapcu, gdje veće šanse imaju domaćini“. Bašić: „Borac po tradiciji dobro igra u dvorani „Zorka“ i pobjednik je neizvjestan“

Što se bliži duel prvog kola Kupa rukometnih šampiona između Metaloplastike i Borca, koji se, podsjetimo, igra u nedjelju sa početkom u 17 sati u Šapcu, to kulminacija neizvjesnosti svi više dolazi do izražaja u oba tabora. Prognoze se takođe iz sata u sat mijenjaju, tako da se više skoro i ne može reći ko ima veće šanse Metaloplastika ili Borac. Između ostalih to tvrde i sami akteri nedjeljnog dvoboja, reprezentativni čuvari mreža Mirko Bašić i Zlatan Arnautović, koji kao gosti „Glas“, odgovaraju na ista pitanja uoči ovog meča.

„Glas“: Vratimo se malo nazad, da li ste zadovoljni žrijebom prvog kola Kupa šampiona, odnosno protivnikom?

BAŠIĆ: Potajno smo priželjkivali gostovanje na Island bili nekog lakšeg protivnika, kako bi u prvom kolu mogli ići na „izlet“. Umjesto toga na opšte iznenađenje dobili smo Borca, čime smo normalno u prvi mah ili nezadovoljni. Pitanje je da li smo u ovom kolu mogli dobiti težeg protivnika.

ARNAUTOVIĆ: Da li treba reći nešto više od činjenice da je tim Šapčana aktuelni prvak Evrope, da brani titulu pobjednika Kupa šampiona. Da i ne govorimo o ostalim uspjesima Metaloplastike i njihovim brojnim članovima u selekciji Jugoslavije. Slično kao i naši naredni protivnici i mi smo očekivali ekipu sa Islanda, ali šta je, tu je...

„Glas“: Koji od sastava ima veće šanse za plasman u naredno kolo?

BAŠIĆ: Bilo bi neskromno ukoliko bi tvrdio da smo sigurni za naredno kolo. Svaka od ekipa ima dobre razloge da vjeruje u uspjeh. Mi ne zaboravljamo da je Borac nekada bio vlasnik titule prvaka Evrope, istotako da trenutno ima nekoliko izuzetnih igrača spremnih i za najveće podvige. Zbog svega toga ovom susretu prilazimo maksimalno ozbiljno. Dosta toga riješić prvi meč u Šapcu.

ARNAUTOVIĆ: Nije tajna, ako kažem da Metaloplastika ima veće izgleda u uspjeh. Na kraju krajeva, kao što sam rekao Šapčani brane ovu titulu, čime je sve rečeno. Međutim, i mi vidimo svoju šansu, prije svega već na parketu dvorane „Zorka“, gdje po tradiciji igramo dobro. U slučaju da ponovimo naše

Po ocjeni stručnjaka dvojica najboljih golmana svijeta su Mirko Bašić i Zlatan Arnautović

posljednje izdanje iz domaćeg kupa, kada smo slavili pobjedu, možemo se nadati najbolje.

„GLAS“: Šta će odlučiti konačnog pobjednika?

BAŠIĆ: Već sam rekao, prvi meč u Šapcu. Ukoliko zabilježimo makar i minimalnu pobjedu sigurno idemo dalje, jer po pravilu u posljednjih pet godina igramo bolje u Banjaluci.

ARNAUTOVIĆ: Dobrim dijelom slažem se sa Bašićem, s tom razlikom što bi nam poraz od jednog do dva gola razlike omogućio pravi revanš i uz podršku naših gledalaca, vjerujem da bi smo išli dalje.

„GLAS“: Protivnika dobro poznajete?

BAŠIĆ: To je tačno, ali u ovom slučaju to može biti samo hendikep, jer i protivnik dobro poznaje naše slabosti. Pogotovo reprezentativci. Dodao bi da će dosta toga odlučiti i golman Arnautović, koji često u Šapcu na čudesne načine zaustavlja šuteve Vujovića, Kuzmanovskog...

ARNAUTOVIĆ: Koliko god ja poznajem šutere Metaloplastike toliko i oni poznaju mene. Tako da nijedni ni drugi nemamo velikih prednosti. Isto važi i za golmana Bašića. Odlučić trenutak i onaj ko bude raspoloženiji za igru. Odbrana Borca mora popraviti igru, inače, uzaludno bi bilo i putovati u Šabac. Mislim da će pobjednika upravo odlučiti igra u odbrani.

„GLAS“: Na kraju?

BAŠIĆ: Bez obzira ko pobijedi i plasira se u naredno kolo, svi zajedno ostaćemo veliki prijatelji. Od srca kažem: neka pobijedi bolji.

ARNAUTOVIĆ: Šteta je što se kasnije nismo sreli sa Šapčanima. Ovako jedan od nas moraće iskreno čestitati drugom na uspjehu. U svakom slučaju pobijediće jugoslovenski rukomet i sigurno je bolji će ići dalje.

Razgovor vodio:
Uzeir PAŠALIĆ

Vrijeme leti poput uplašene ptice, koju nešto prepadne, pa prhne i onda se nada u bjekstvo, nekad pak, to isto vrijeme zna da mili poput gliste kojoj se nikad ne žuri, jer uvijek stigne (ukoliko je neko u međuvremenu ne zgazi!) tamo kud je, vučena instinktom samo njoj znanim, naumila. Čovjek se, međutim, osjeća dobro naročito onda kad i ne osjeća da li brzo ili sporo to vrijeme prolazi.

Zar su prošle već gotovo četiri decenije odonda kada su u jednom kutku današnjeg Gradskog stadiona vježbale grupe neumornih momaka, upijajući svaku riječ svog idola Ace Mastela? Željni fudbalskog znanja, urkivali su se ko će brže naučiti kako se lopta štopa ili kako se najbolje dribla; ko će savladati dropkik ili oksvord; kome će za nogom poći da snažnije ošine po lopti ili tačnije raznese već načetu, polutrulu mrežu na gol!

Kao da se ama baš ništa nije izmijenilo, a jeste, kako da nije, za ovih gotovo 40 godina. Ka stadionu opet svakog jutra ili predveče hitaju golobradi momčići, sa prvim, nakostrešenim dlačicama po licu, što muškost nagovještavaju. Baš kao nekad, i oni osluškuju šta će treneri — Hune, Neno, Zorka, Josip... reći za potez, varku, šut...

Prvi sumrak, siv i prljav uveliko je najavljavao gustu, jesenju noć, a mališani nisu

OKTOBARSKI ZAPIS

odustajali od namjere da po stoti put ponove uvježban pokret, da utvrde ono što već dobro znaju.

„Lišće žuto, već je po drveću...“

Zapisače besmrtni pjesnik na samrtnoj postelji, obrvan neizlječivom bolešću, jadan i mlad, bolan i svjestan da novo, zeleno i

razbukvalo lišće nikad više neće ugledati, makar i tamo gdje je umirao, u tuđini.

Žuto lišće zasipalo je tog dana i uzdanice Borca, buđeći sjetna sjećanja na pjesnika.

Zaokupljeni vježbama momčići nisu stizali da zapaze vjesnike pozne jeseni. Za lišće i njegovo nestajanje

oni danas nemaju vremena. Druge ih brige more! Fudbalske! Mladalačke! Dječeačke! Lijepa brige!

Na istom mjestu, u isto vrijeme dva simbola: smrti i rađanje, stvaranja novog, bogatijeg, mladog igračkog talasa. U fudbalskom hramu Krajine, lišće se otimalo od stabla i zasipalo odavno već-

iskopnjelu, zemlju željnu kiše, a Borčeve uzdanice se nisu predavale.

Tamo odakle su, prije petnaest godina, trnovitim fudbalskim stazama u slavu i popularnost krenuli Đula, Alid, Dževdo, Laza... sada su se zaputili, uz nečujno sašaptavanje lišća, momčići čija imena danas fud-

balskom svijetu ništa ne znače.

Hoće li uspjeti, kao što uspješne Agara, Neno, Kara, Bogić...?

Limun PAPIĆ

SPORT U
ANEGDOTI

Telegram

Među fudbalskim sudijama još se, u onim dugim, gotovo beskonačnim razgovorima, prepričava događaj od prije desetak, a možda i više godina Elem, sudija koji je u to vrijeme delegirao arbitre i, zbog toga, imao i određenih privilegija, adresirao je telegram i tekstom obavijestio sudiju u gradiću Bosanske krajine o njegovim obavezama. „U nedjelju prije podne sudiš u Banjaluci, a poslije podne u Novoj Topoli. Očekujem te. Možeš spavati kod mene“.

Telegram sa ovim podacima dao je jednom mladem sudiji, uz molbu da ga preda na Pošti. Međutim, ovaj je naznačeni tekst telegrama proširio i s novim „upustvom“, koje je glasilo:

„Sa sobom ponesi i 200 komada jaja. Stop!“
Za dva-tri dana, kada je iz gradića u Banjaluku stigao autobus, „recenzent“ telegrama jesae kao fudbalskog sudiju i, naravno, preuzeo 200 komada jaja.

IZ NEOBJAVLJENOG DNEVNIKA

Kasparov u Banjaluci

(Od 11. aprila do 5. maja 1979. godine na Međunarodnom šahovskom turniru u Banjaluci igrao je i Gari Kasparov koji danas nezadrživo grabi ka tituli prvaka svijeta

PROLJEĆE, 1979. GODINE, BANJALUKA...

11. april: danas počinje Međunarodni šahovski turnir „Banjaluka 79“. Utvrđena je lista učesnika: **Tigran Petrosjan**, velemajstor, rejting 2610, **Ulf Anderson**, velemajstor (2560), **Jan Smejkal**, velemajstor (2550), **Volter Braun**, velemajstor K (2540), **Andraš Adorjan**, velemajstor (2525), **Bojan Kurajica**, velemajstor (2515), **Srboljub Marjanović**, velemajstor (2505), **Roman Hernandez**, velemajstor (2500), **Milorad Knežević**, velemajstor (2500), **Galjermo Garsija**, velemajstor (2490), **Milan Vukić**, velemajstor (2485), **Dražen Marović**, velemajstor (2470), **Miljenko Sibarević**, majstor (2355) i **Gari Kasparov** (2200). Turnir ima desetu kategoriju FIDE.

U današnjem „Glasu“ objavljena je cijela strana najave turnira. Tekstove su specijalno napisali **Brana Petrović**, **Dušan Radović** i **Ranko Risojević**. Šahovska smotra se najavljuje kao prozredni događaj.

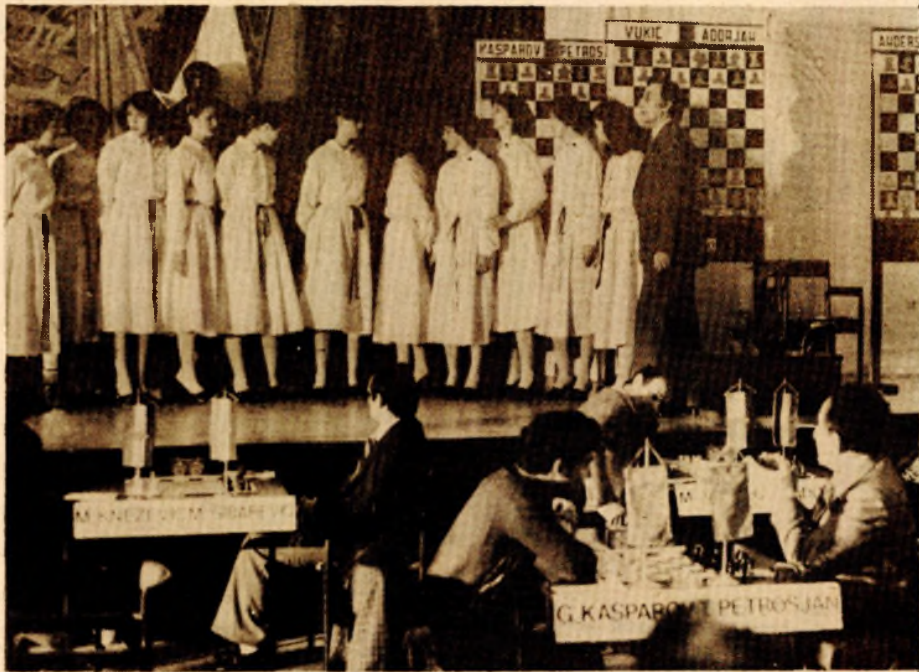
Uveče u velikoj sali Doma kulture, pred brojnim gostima, takmičenje je otvorio potpredsjednik Organizacionog odbora **Mišo Popović**, a prvi potez, na ploči Petrosjan — Kasparov povukla **Brana Trivić**, predsjednik OK SSRN Banjaluka.

Glavni sudija **dr Viljam Lipai** iz Ljubljane bio je na kraju prvog kola zadovoljan. Ni jedna partija nije prekinuta. Istina, jedan meč nije odigran, jer nije stigao Amerikanac **Braun**. Dok posjetioci napuštaju Dom kulturne, organizatorima javljaju:

— **Braun je, ipak, stigao, bio je štrajk na amsterdamskom aerodromu i zato je kasnio. Sutra će igrati drugo kolo.**

14. april: **Ibro Kapić**, šahovski majstor, koji izvještava za „Vjesnik“ kaže nam: „Ovaj mali, da Kasparov, igra strašno“. Kasparov je u Ševeninškoj varijanti Sicilijanske odbrane savladao **Sibarevića**. I to kao crni. Beogradska „Politika“ objavila je tu partiju. Izazvala je veliko zanimanje poklonika šaha.

20. april: U Domu kulture nema gdje igla da padne! Mečovima prisustvuje po hiljadu gledalaca. Sve oči su uprte u Kasparova. Pobjeđuje odreda. Nakon sedam kola sam je na čelu tabele sa šest poena.

Početak u Banjaluci 1979: Kasparov u očekivanju meča sa Petrosjanom dok traje ceremonija otvaranja turnira

Nakon što je brzo sklopio „remi“ sa Bukićem, odigrali samo 15 poteza, velemajstor **Knežević** je u pres-centru izjavio:

— **Sutra će Kasparov biti zaustavljen. (Avaj, sutra se Knežević proveo kao i njegovih prethodnici — glatko je izgovorio).** U Banjaluku su došli brojni šahovski stručnjaci. Tu su i novinari. **Branko Atanacković**, što nije baš običaj dok se turnir igra, objavljuje u „Politici“ reportažu, gotovo na trećini strane. Naslov sve govori: „Kasparov je fantastičan igrač“.

Uveče sa Kasparovim i Petrosjan sjedimo u bašti hotela „Bosna“. Petrosjan, koji je, inače, odlično govorio srpskohrvatski kaže Kasparovu:

4— **Samo o temi pišu jugoslovenske novine. Kažu da ovakva superiornost odavno nije zabilježena na nekom turniru.**

Petrosjan se nasmijao:
— **Mali tvoj je svijet! Ko će ti znati kraj.**
26. april: „Kasparov kao Fišer“. To je objavio poznati novinar **Dimitrije Bjelica**. Objavio je u „Vjesniku“ reportažu od blizu deset kartica. O banjalučkom turniru Kasparov je rekao:

— **Imaću na kraju 13 poena!**
(Nije ostvario taj naum — osvojio je 11,5)

Išli smo danas sa Kasparovom u šetnju. Posjeta Robnoj kući „Boska“. Najviše se zadržao na štandu gdje se prodaju košulje. Kupio ih je nekoliko komada. Brojni kupci i osoblje „Boske“ ga je prepoznalo. Svima se osmjehuje. Društvo mu je pravio i **Dževdo Delić**, direktor „Boske“.

Iz „Boske“ odlazimo na Šehitluke. Ta-

da prvi put govori opširnije o sebi:

Zapisujemo:

„**Odlučar sam učenik. Uskoro ću postati student. Šah je naporna igra, čak izuzetno teška, ali se ne kajem što sam postao šahista. Volim da trčim. Kod kuće to činim nekoliko puta nedjeljno. Tako održavam fizičku kondiciju. Kod šahista cijeni volju za borbu. Volim taktičku igru. Pred važne susrete spopadne me trena, ali čim sjednem za sto, nje nestane. Već sam dva puta igrao u inostranstvu na kadetskim prvenstvima Evrope. Zauzimao sam treća mjesta. Volim hokej i fudbal. Mnogo čitam. Posebno memoare. Pročitao sam sjećanja De Gola, maršala Žukova, Čerčila...**“

O trenerima:

„**Prvi „pravi“ trener u Domu pionira bio mi je majstor „Privorotski. Pod njegovim nadzorom, kada sam imao deset godina postao sam majstorski kandidat, a sa četrnaest godina majstor. Sada me priprema majstor Šakarov. On me redovno obavještava o značajnim teoretskim novostima. To evidentiram u ličnu kartoteku. Tokom godine u više navrata me posjeti majstor Nikitin iz Moskve. Tada analiziramo interesantne partije.**“

Taj šetluci razgovor objavili smo kasnije u „Glasu“.

5. maj Kasparov je, kao pobjednik napustio Banjaluku. Rejting mu je porastao za cijelih 400 poena...

Ovog petka oko 13 sati iz Moskve je stigao Tanjugov komentar prekinute posljednje partije Karpov — Kasparov. Kasparov stoji bolje. U meču vodi 11:9. Od titule ga dijeli 1,5 poena.

Tomo MARIĆ

IZ MOG UGLA

Ispisnice putuju, kartoni nestaju

(U boks nova moda: umjesto predsjednika ili sekretara kluba ispisnice takmičara potpisuju treneri)

Izjava selektora **Gojka Radunovića**, koji je ujedno i predsjednik registracione komisije Bokserskog saveza Crne Gore — da su šestorica Ivangradana nezakonito prešli u beogradski Radnički, pa prema tome da su njihove registracije nevažeće, odjeknula je kao prava bomba. Valjevci su odmah poslije te izjave i nedjeljnog meča protiv Radničkog uložili žalbu. Hrabri selektor je kolektivni prelazak proglasio ilegalnim iz prostog razloga jer o prelasku nije obaviješten matični bokserski savez (BS Crne Gore) kako to propisi nalažu, niti je iko tražio njihove kartone koji su obavezni uz ispisnicu. **Gojko Radunović** nije znao još nešto: da je saglasnost za prelazak potpisao u ime kluba trener **Baco Milović** iako to smije da uradi samo predsjednik i sekretar.

Izdavanje ispisnica sa potpisom trenera umjesto predsjednika i sekretara nije izum trenera iz Ivangrada. U prometu je ove jeseni bilo najmanje desetak takvih, nezakonitih akata i dopisa. Trener **Partizana** iz Peći na ovaj način je ekspedovao nekoliko svojih pesnica za šabačku Mačvu, pa je nedavna afera otkrivena, jer su Pečanci već boksovali u ovoj sezoni za matični klub ali u drugom rangu takmičenja. Da su Šapčani kojim slučajem učinili onako kako bokserski zakon kaže, iako bi iz kartona vidjeli da im je neko podvalio. Ovako će vjerovatno izgubiti status drugoligaša jer će i drugi meč biti registrovan sa 20:0 (par forle).

Može li se konačno stati na put antidatiranja datuma na ispisnicama, falš poštanskim potvrđama, raznim mučkama i falsifikatima koji su preplavili boksersko tržište naročito u posljednjem prelaznom roku.

Predsjednik Komisije za zaštitu propisa BSJ **Bora Nikšić** već pet godina uporno dokazuje da se registracije obavljaju mimo bokserskog zakona, da u kancelariji BSJ još uvijek ne postoji kompletna kartoteka...

Na njegov zahtjev Predsjedništvo BSJ postavilo je nekoliko rokova za sredi vanje situacije, ali sve do sada, nije poslata iz republičkih i pokrajinskih saveza ni polovina kartona prvoinigaša. Poslije svakog roka sljedovalo je novo upozorenje — bez kartona niko ne može ući u ring! A bar polovina bokserskih prvoinigaša svake nedjelje je u ringu. Bez ikvih posljedica, naravno.

Sjajni pravnik i tvorac svih bokserskih pravila **Bora Nikšić** ne zna kako da objasni nemilu pojavu protiv koje je sam nemoćan da se bori.

Zar je tu potrebno objašnjenje za zaštitnik bokserskih propisa ne vidi? Ja to mnogim administracijama i mučnim radima ne bi odgovaralo.

Tada bi prestale mahinacije.

Toma HLADNI

DRUGA SAVEZA FUDBALSKA LIGA — BANJALUKA: Borac — OFK Kikinda, nedjelja u 13.30.

REPUBLIČKA FUDBALSKA LIGA BiH — BOSANSKA GRADIŠKA: Kozara — Krajišnik, subota u 13.45. JAJCE: Elektrobosna — Borac (T), subota u 13.45.

REGIONALNA FUDBALSKA LIGA „ZAPAD“ — SANSKI MOST: Podgrmeč — Borac (BD), nedjelja u 14.00. PRNJAVOR: Ljubčić — Mladost, nedjelja u 14.00. TITOV DRVAR: Borac — Bratstvo, nedjelja u 14.00. VRNOGRAČ: Mladost — BSK, nedjelja u 14.00. BOSANSKO GRAHOVO: Grahovo — Laktaši, nedjelja u 14.00. BOSANSKI NOVI: Sloboda — Vrbas, nedjelja u 14.00. BOSANSKA KRUPA: Željezničar — Prijedor, nedjelja u 14.00.

MEĐUOPŠTINSKA FUDBALSKA LIGA BANJALUKA — GORNJA SANICA: Omladinac — „Rade Ličina“, nedjelja u 13.30. BANJALUKA: Naprijed — Omarska, nedjelja u 11.00. STARA TOPOLA: Lijevče — Trgoprodaja, nedjelja u 13.30. KOTOR—VAROŠ: Mladost — Obradovac, nedjelja u 13.30. GORNJI PODGRADCI: Sloga — Sloboda, nedjelja u 13.30. ŽERAVICA: Jedinstvo — Šator, nedjelja u 13.30. KLJUČ: Bratstvo — Radnički, nedjelja u 13.30.

MEĐUOPŠTINSKA FUDBALSKA LIGA BIHAC — KULEN VAKUF: Una — Ostrvica, nedjelja u 13.30. ŽELJAVA: Krila krajine — Radnički, nedjelja u 11.00. STIJENA: Gomila — Ljutoc, nedjelja u 13.30. BOSANSKA OTOKA: Sloga — Borik, nedjelja u 13.30. BOSANSKA KRUPA: Jasenica — Radnički, subota u 13.30. POKOJ: Gornje prekounje — Radnički (R), nedjelja u 13.30. BOSANSKI PETROVAC:

Mladost — Sloga (K), nedjelja u 13.30.

GRUPNA LIGA „VRBAS“ — BUDŽAK: Omladinac — Progres, nedjelja u 11.00. VRBANJA: Jedinstvo — Sloboda, nedjelja u 14.00. ZALUŽANI: Mladost — Krajišnik, nedjelja u 11.00. BORIK: Jelšingrad — Udarnik, nedjelja u 14.00. ČESMA: Bratstvo — Gorica, nedjelja u 14.00. IVANJSKA: Sloga — Polet, nedjelja u 14.00. PISKAVICA: Sloboda — Progres, nedjelja u 11.00.

GRUPNA LIGA „SANA“ — KOPRIVNA: Kiseljak — Grmeč, nedjelja u 13.30. KOZARUŠA: Gomjenica — Knežopoljac, nedjelja u 10.00. LJUBIJA: Ljubija — Gomjenica, nedjelja u 13.30. SANSKI MOST: Sloboda — Potkozarje, nedjelja u 13.30. BOSANSKA DUBICA: Krivdića Brdo — Jedinstvo, nedjelja u 13.30. KOZARAC: Bratstvo — Aginci, nedjelja u 13.30. KAMENGRAD: Rudar — Rakovčani 79, nedjelja u 13.30.

GRUPNA LIGA „LIJEVČE“ — BAJINCI: Mladost — Bratstvo (P), nedjelja u 13.30. MILOSAVCI: Župra — Sloga (S), nedjelja u 13.30. BOK JANKOVAC: Veterani — Vihor, nedjelja u 13.30. LEPENICA: Mladost — Potkozarje (BA), nedjelja u 13.30. MRČEVCI: Termal — Sloga (S), nedjelja u 13.30. BOK JANKOVAC: Potkozarje — Dubrave, nedjelja u 11.00. OPŠTINSKA FUDBALSKA LIGA BOSANSKE GRADIŠKE — MAČKOVAC: Mačkovac — Bosna, subota u 14.30. BRESTOVČINA: Omladinac — 13 skojevki, subota u 14.30. CEROVLJANI: Torpedo — Prošara, subota u 14.30. GORNJI KARAJZOVCI: Napredak — Sloboda, subota u 14.30. VRBAŠKA: Vrbaška — Mašinski servis, nedjelja u 14.30. KOZINCI: Bratstvo — Zadruga,

nedjelja u 14.30. ČATRANJA: Biseri — Plantže kalenji, nedjelja u 14.30.

REGIONALNA ŠAHOVSKA LIGA „ZAPAD“ — LJUBIJA: Rudar — „Rade Ličina“, nedjelja u 10.00. BANJALUKA: „Petar Mečava“ — Željezničar, nedjelja u 10.00. JAJCE: Jajce — „Braća Mažar“, nedjelja u 10.00. BANJALUKA: Jelšingrad — „Rudi Čajavec“, nedjelja u 10.00. KLJUČ: Pobjeda — Borac, nedjelja u 10.00. BIHAČ: Bratstvo — Mladost, nedjelja u 10.00.

MEĐUOPŠTINSKA ŠAHOVSKA LIGA BANJALUKE — BOSANSKA GRADIŠKA: Kozara — Progres, nedjelja u 10.00. PRNJAVOR: „Mladen Stojanović“ — Partizan (BI), nedjelja u 10.00. KOTOR—VAROŠ: Mladost — Željezničar, nedjelja u 10.00. VRBANJA: Partizan — Mladost, nedjelja u 10.00. ZALUŽANI: Mladost — POSK, nedjelja u 10.00.

PRVA SAVEZNA BOKSERSKA LIGA — BANJALUKA: Slavija — Metalac, sportska dvorana „Borik“, nedjelja u 11.00.

PRVA SAVEZNA KOŠARKAŠKA LIGA — ŽENE — BANJALUKA: Mladi Krajišnik — Voždovac, sportska dvorana „Borik“, subota u 18.30.

DRUGA SAVEZNA KOŠARKAŠKA LIGA — ŽENE — BANJALUKA: „Rudi Čajavec“ — Topolčanka, sportska dvorana „Mejdan“, subota u 20.00.

REPUBLIČKA KOŠARKAŠKA LIGA — MUŠKARCI: BANJALUKA: Borac Incel — Leotar, sportska dvorana „Borik“, nedjelja u 19.00.

HODOLJUBLJE — Start učesnika je između 10.00 i 11.00 ispred tvornice obuće „Bosna“.

ŠAHOVSKI ZADATAK

BROJ 996
Priprema: Nikola LAKIĆ,
šahovski majstor

Bijeli: Kg1, Df7, Te1, TKd5, La2, Se5, pješaci a4, b2, f2, g2, h2 (11 Crni: Kh8, Dc7, Td8, Td8, Te8, Sa5, Ld7, pješaci a6, b7, g7, h7 (10)

Bijeli vuče i dobija!
Pozicija je uzeta iz partije Udovičić — Sabadoš (Ciri, 1952) u kojoj je bijeli na efektnan način matirao protivnika nakon tri poteza.

Rješenje prošlog zadatka:
1...Sd6 2.Ka7 Kc7 3.Ka8 Sc8
4.a7 Sb6 mat!

ČETIRI DEцениJE OD KOLONIZACIJE:

KUDA SU IŠLI VOZOV I BEZ VOZNOG REDA?

PIŠE
JELENKO
SLATINACPrvi
izbori
— pa
pokret

Nove kuće na sve strane — detalj iz Elemira

● I danas se Stana Repija, ratna i poratna omladinka, skojevka i član Partije, sjeća vremena agitovanja za kolonizaciju i prve grupe kolonista koja je krenula iz Rašinovca kod Bosanskog Petrovca. „Danas smo glasali, bili su to prvi izbori u novoj Jugoslaviji, a sutradan krenuli pešice na Oštrelj, da bismo posle dugog puta stigli ovde u Elemir“ — kaže Stana Repija

Rašinovčani koji su ostajali plakali su kad su polazili kolonisti. Prvo se pjevalo, a onda rastanak, duga, duga apraštanja. Pa od Rašinovca pješice do Oštrelja. Onda vozom osam punih dana do Elemira.

U kolonističkom vozu je bila i omladinka Stana Repija sa ocem. Jedva su je pustili da krene. Bila je rukovodilac, omladinski, pa skojevka, pa član Partije. Ali, valjalo je ići, tamo u Elemiru čekao je krov, kuća, a u Rašinovcu od kuće je ostalo samo zgariste.

Sve se znalo

Stana Repija je danas penzioner u Elemiru. U kuću u Ulici Zdravka Čelara, na broju 14, žive njih dvoje: Stana i suprug Lazo. On je kolonista, ali je stigao nešto kasnije, iz Armije, direktno iz Sarajeva u Elemir. — Bio je oktobar 1945. godine. Taman smo glasali, bili su to prvi izbori u slobodnoj zemlji i sutradan krenuli na put. Ovamo, u Elemir. Ne, nikad se nisam pokajala — priča Stana.

Tokom ratnih godina Stana je u Rašinovcu vodila kulturno-prosvjetno društvo, pjevački hor, bila je aktivna. Čak je i u vrijeme priprema za kolonizaciju išla na konferencije i objašnjavala značaj kolonizacije.

— Nije to bilo samo ekonomsko i socijalno pitanje. Kolonizacija je bila ogromno političko pitanje u ono vreme. To je bilo stvarno vreme pravog rada i aktivnosti. Valjalo je ljude pokrenuti, makar i sa zgarista kuća. Teško su se oni od toga odvajali. Da politička akcija nije bila dobra, sigurna sam da ni kolonizacija ne bi uspjela tako kako je uspjela. Iстина, bilo je i zabluda u svemu tome — priča Stana.

Kad spominje zabludu, onda ne propušta da naglasi da su svi mislili da se u ovom kraju neće dijeliti, da

će svi živjeti zajedno i imati svi jednako. Naravno, govorilo se da će jednako i raditi.

— Ne treba zamerati. To je bila naša vizija budućeg društva — komunizma, kako se tada govorilo. I bilo je tako u početku. Ljudi su zajedno radili, živeli. Bilo je porodica koje su živile u uljostojku. Komisija za podjelu imovine ovde u Elemiru radila je pošteno, nije bilo žalbi i pričužbi — sjeća se starica.

Blíže komunizmu

Kad elemirski kolonisti objašnjavaju to svoje viđenje komunizma u to vrijeme, ne propuštaju da kažu da su u selu bile i dvije vrste seljačkih radnih zadruga. U njoj je zemlja bila bez međa. Znao se ko ima koliko jutara, ali se nije znalo gdje je čija parcela. Zajednički se radilo i dijelilo. S pjesmom se išlo na posao.

— Prvih dana kad smo krenuli na njive, mi Krajišnici smo išli s pjesmom, da se šorovi tresu. A meštani se smiju i kažu: „Čekaj dok po jednu vrstu okopate pretašte i pjesma“. Tako je i bilo, njive duge, a ljudi još izmučeni od rata, pa kad se krene s motikom uz redak, nikad kraja. A niko ne staje, sramota je bilo zabušavati — kaže Stana.

Pa kad u priči odmakne, Stana se sjeti dolaska, prvih dana, kad je „voz bez voznog reda“ stigao u stanicu Elemir:

— Na putu smo proveli osam dana. Putovalo se, stajalo, kretalo, opet stajalo. Potrgana pruga, lokomotiva stara. Uglavnom, stiglo se. Meštani priredili doček, pesma, veselje, pa na kazan. Vruća čorba.

Nikad je neću zaboraviti. Posle toliko dana putovanja i suve hrane, tek toliko da se preživi. Raj, istinski — objašnjava Stana Repija.

Poslije prvih susreta došla je podjela kuća i imovine. Sve po redu. Svima prema broju članova domaćinstva. Bez imalo protekcije. U komisiji za kolonizaciju bio je tada i Dane Čelar, iskusani i pošten čovjek.

— Elemir je imao jaku partijsku organizaciju. Omladinska organizacija je takođe bila veoma dobra, a AFŽ je prednjačio u akcijama. Brzo smo postali jedno, radili zajedno sa meštanima, nismo se razlikovali, a ni danas nema nikakvih razlika između nas koji smo doselili i meštana — dodaje Lazo Repija.

Ponijeli i razboje

Kad se iz Rašinovca kretalo ljudi su ponijeli sve što su mogli. Povelu su krave, koze, ovce, a mnoge žene su ponijele razboje.

„Tkacemo i tamo biljce i lanene gaće i košulje“.

Tako su govorile, a ti razboji su kasnije i tkali u novom kraju, učile su i Banačanke na njima da tkaju čilime.

— To je bio pametan potez. Ti stari razboji iz Krajine doskora su veoma dobro služili. Naravno, ovde smo dobili i stoku, deljene su nam krave — sjeća se Stana Repija.

Kad su stigli i smjestili se, živjeli su na zajedničkom kazanu. Od

oktobra te 1945. godine do proljeća 1946. godine djelovala je u Elemiru zajednička kuhinja, koju su popularno zvali „komunistički kazan“.

Privikavale su se Lale na Krajišnike, a Krajišnici na Lale. Živjelo se u miru i slozi, saradivalo, komšija komšiji pomagao.

— Bilo je to teško, ali prelepo vreme. Rado se sećam tog vremena, revolucionarnog zanosa, udarništa. Utrke ko će više i bolje uraditi. Zajedničkih vrsidbi, gde se pevalo i radilo po cell dan. Mi smo, istina, ovde i učili. Sreli smo se prvi put sa savremenim mašinama za obradu njiva — sjeća se Stana.

U sjećanjima su i dani kad je Nikola Čelar, kolonista, najbolji zadrugar, pred brigadom nosio zastavu, počast za vrijedne zadrugare.

Žene na kuresve

Nije prošlo mnogo vremena od kad su ljuti Krajišnici „šljegli“ u ravnici, a počelo je školovanje djece i kursevi za odrasle. Kolonisti su preko dana radili, a uveče išli na kurseve opismenjanja.

Teže je govorili su, baratati olovkom, nego raditi po cijeli dan. Ali, rezultati nisu izostajali, nema nepismenih među kolonistima.

— Žene su krenule na kurseve kuvanja. Meštanke su mislile da mi nismo baš vešte kuhinji, pa je AFŽ organizovao kurseve. I učile smo prilježno, ali su i Elemirke puno toga od nas naučile. Bilo je to mesto razmene kuvarskih recepata. Mi

smo mnogo naučile od njih, ali su i one bile zadovoljne onim što su naučile od nas — sjeća se Stana Repija.

Elemir je bogato selo. Uređeno, lijepo, „kao kutija“. Tako o njemu govore njegovi stanovnici. Široki šorovi, a cvijeće ispred kuća. Uatarima nepregledna polja kukuruza kao šuma. Ne razlikuje se kolonistička njiva od njiva mještana.

— Nije bilo lako, da znaš. Sećam se kad je trebalo prihvatiti pšenicu talijanku. Bilo je otpora, ali je bilo i ljudi koji su to odmah prihvatili. Prve godine su bile teške, a dogođine su već sve njive bile pod talijankom. Ovo je inače selo veoma vrednih i poštenih ljudi. Sećam se da je za uvođenje talijanke agitovao Nikola Čelar, bio je najglasniji. Govorio je kako novo treba prihvatiti — priča Lazo Repija

O podjeli zemlje i imovine tek na kraju razgovora. Pošto Repije ispriča da je sve išlo pošteno i kako treba nije ni bilo razloga da se o tome mnogo priča. Uostalom, Uprava narodnih dobara je vodila ozbiljnu brigu o imovini koju je trebalo dijeliti kolonistima.

— Na dva člana domaćinstva dolazilo je osam jutara, a broj jutara je povećavan prema broju stanovnika. Tako je dijeljena i stoka. Bilo je pravde i poštenja, iskrenog revolucionarnog poštenja — sjeća se Stana.

Stana Repija je u Elemir stigla sa ocem. Bila je djevojka, aktivista, vatra živa. A onda se jednog dana pojavio mlad oficir Nikola Repija, došao je direktno iz Sarajeva, demobilisao se.

Uz sve kolonističke probleme dvoje mladih su jednog dana stali pred maričara. Rekli su „da“, nije bilo sviraca i velikog veselja, ali je bilo pjesme i čestitanja. Formirane su nove porodice. rasli su novi narastaji. Dvije kćerke su stekli Stana i Lazo. Školovali ih i danas rade u Beogradu. U kući u Ulici Zdravka Čelara 14 danas živesami. Obojesu penzioneri. Stana je kasnije, kad je nestalo seljačkih radnih zadruga, radila kao trgovac, da napuni staž za penziju, a Lazo je radni vijek završio u Zemljoradničkoj zadruci.

Ispred kuće cvilječe i šimšir, bašta — redna, kuća blista, stara, ali renovirana, uređena. Vidi se da o njoj brine vrijedna domaćinska ruka.

U sljedećem broju:

IZ LOVČENCA U
NAKOVO

Šabana vatrenim bičevima žudnje dona Dolores dođe jedne noći na svjetionik. Bio je zornjak-pirovali su đavoljičiji strasti. Munjevito je potrgala tanku haljinu na sebi i ostala gola pred Jevremovim i pred hiljadu nebesnih očiju. Njene vatrom nadute dojke upiše mjesecinu i pretvorile se u dvije žive zvijezde. Pritrčala je i grčevito se obavila oko Jevremovog vrata. Sapet zakletvom, hladan kao glečer, on je pogledao i u njenim očima vidio žudni zodijski bljesak, znak žene koja ovog trena somom muškosti mora nadopjiti svoje „črevo“ ko umrijeti. I baš je, nesretnica, izabrala njega, čovjeka s dva crna nura na srcu, Jevrema, koji se sam sebi čini ko drvo sasječenih grana. Dona Dolores, potom strga košulju s njegovih ramena-zaboli ga kao da mu kožu zguli. — Uzmi me... Poludjeću... — dahla je, preklinjala, stežući ga onom silnom snagom koju samo žena u trenu slatkog zamiruća. Jevrem potrnu od glave do pete, prvo mu se njen glas pričinio glasom bivše žene, pa glasom Medicinske Sestre. Dok ga jedona Dolores grizla, ujedala i pržila usnama i jezikom iz njegovog su se srca ko iz mravinjaka širili trnci, potkožni mravi. Vidio je njeno celo osuto grašćima znojka koji su na mjesecini blještali kao svici. Osjetio kako mu ona toplom rukom stiže zamrti, ledeni ud. Znao je da u ovom sudnjem času Dolorine žedi nema ni zrnca peščanika za objašnjenje svog tjelesnog posta. Dvomi se; izbaciti je ili „zagasiti“ tek koliko da se spusti s ružičastih nebesa kako bi joj pripovijedio svoju muku. Izbaciti je nije mogao; značilo bi to da svoje srčane prištevne sveti na nevinoj ženi. I uzo je, ne imade snage i soma za potpuno utoljenje njene amazonske žedi, ali je orosi i posljednjom kapljom rastopljenog srebra. Kad poslije grčevitog potopa dođe sebi, kad se spusti s dionizjskih nebesa i upitomi ekstatične munje svog tijela, ispriča joj sve. I reče joj jedno: da više nikad, za živu glavu, ne dolazi zbog žedi noćasnje. Dona Dolores je zaplakala, okrenula se i otišla. Od te noći

ROMAN UNASTAVCIMA

Milenko
STOJČIĆ

3

Uštapi

ona je u Jevremovim grudima sahranila boga svoje starosti.

SESILIJA... Sesilija... Sesilija... Zatekao je jednog dana Jevrem Kon u kući done Dolores mladu ženu imenom Sesilija. Sesilija Alba Vinjente. Prihvatio je i nježno poljubio njenu bijelu, nježnu, skoro providnu ruku, a grudi mu je zapalio vatran uzdah kojeg je posljednji put osjetio prije nekoliko godina mirišući, slijep, kosu mladice Medicinske Sestre, i za kojeg je mislio da mu se više nikad neće povratiti. Zapaljen uzdahom, pogledao je krhku ženu u oči i u njima vidio: melanholičnu maglu, uvisnicu, osame, suzu čežnje, viliman patnje. U njenim očima kao u ogledalu vidio je svoje oči...

„Bože, budi li se ovo August u meni?!“, pitao se, strahujući. Toga sube blagoslovljenog dana u kući done Dolores iz dvije melanholične magle, uvisnice osame, čežnjive suze i dva vilimana patnje stopili i srasli Jevrem i Sesilija.

„Ko je to zavolio Sesiliju? August ili Ja?“, pitao se on.

TOLIKO su dvije bivše žene Jevremovog života ostavile krvavog traga u duši i masnicu na srcu da se, u sinagogi svoje misli, sam sebi zakleo da više nijednu ženu, makar i sveticu, neće puštati u predvorje srca a kamoli uzimati na nišan uda, proklet da je. Zakletva je pala još onog trena pred pragom bludne majke, kad je poslije toga, u noći, is-

palio ona dva metka u zvijezde ljubavi, sjeo u travu, i, pijući i plačući, dočekao bijelu pjenu na usnama zore. Te daleke noći posvećenja spalio je slatke srsi u svom tijelu, krematorijumu, u srcu, urni u grudima. Znao je da ga čeka mučna askeza, paklenpost.

Hrabrila ga je samovjera; polago je nadu u silovni prsak misli kadar da smoći krita žarptice strasti i umukne dahtav glas tijela. U trezvenost svoje misli uvjerio se za vrijeme robovanja sljepoći, zloj spahinici. Žilavo se boreći, ni jednom ne potkleknu pred ritmom damara na žili kucavici. Svjetionik, svijetli samostan njegove novovjere, — kleo se amarant mjesecu i zvijezdama — neće ukaljati bogohulna ženska noga. Noćim u jednookoj bogomolji uvijenog oreolom mjesecine Jevremovo se srce otvaralo dvjema ljubavima: sinu i svjetioničkom oku.

A onda pljnu sam sebi u brk. Noć s donom Dolores okrvavi, obrani njegovo zakletvu, pomuti krv novovjere. Ublažio je skvrnavnu noć mislju da pogana vatra doninog tijela, ipak, ne prijede prag srca, a sve što se desi, dese se izvan njega. Ta vatra — hula kako — tako prođe. Ali, pred Sesilijom popuče strune zakletve, asketska mreža se raščini. Misao ga izda, predade se i pade u ognjište ljubavi mlade žene.

„Da nije to Augustovo maslo?“, sumnjao je. I po treći put na um mu pade sveživotni psalam o srastu Čovjeka i Žene. Zustio je da preko suvih usana, uplašeni i toliko puta prevareni, pretoči te rodne riječi, svečano kao kapi ambrozije, ali se trže rukom začepi usta. Usne ostaše poluotvorene i nijeme. Dvaput je dosad porađao na usnama ajet ljubavi i oba mu puta bi varljiv znak: i oreola i flor ljubavi. Bolovao je, ožiljci i sad trnu, u kolijevci pomajke-Antinomije, gušio se, grcao u krvi dvojnje. A prestravile su ga i riječi izabranog:

„Gdje su psalmi — tu su i prokletstva!“
Divna snaga Sesilijine ljubvi, empirijsami, zanese ga i on na njenim grudima, na mihrabu tijela, ko u magnovenju, prošaputa: „Čovjek je Čovjek tek kad ga Žena napravi

Čovjekom!!!“

Svete riječi urodiše plodom. Prvog predvečerja kitio joj je kose amarantom. Drugog predvečerja pramčiocima njenog lica i usana sadio je runolist sa svog srca. (Smijala se, ljubila ga.)

Teceg predvečerja, predvečerja otkrovenja, dražio je i rasplamsivao joj potkožne zvijezde, žeravice ploti.

U ozor, zagrljeni i nadvijeni nad maslinovom grančicom koju zasadiše da raste i svjedoči, vjenčaše se pred nebesnim svatima: mjesecom i zvijezdama. Prinesoše jedno drugom sva svoja djevičanstva tu, na južnom dijelu rta, gdje žezlo božje otvorivrata od utrobe Amaranti, djevici, kćerci staroga ribara.

Jevremove usne zamirisaše usnama Sesilijinim. Damari njihovih žila kucavica postade damari-blizanci. Jevrem Kon vaskrsnu iz grča rodnicke ljubavi.

„U mojoj krvi vaskrslo je bar jedno krvno zrce Augustovo...“, nije moglo da ne pomisli.

JEVREM raširenih ruku dočekuje mornare, suncem opaljene potukače vodom, i do ludila ih napaja u dugim noćima terevenki. Zauzvrat, oni ga daruju amajlijama i talismanima sa sdev četiri strane svijeta. Vračajući se vodi, mamurni od slatke malage i još stadih djevojačkih rosa, mašu mu s pučine amarantnim vijencima kao da, ublažavajući rastanak, govore: idemo da bi smo se vratili... Žozeo Vinsento Riko, od drugova mornara zvani „De Gamak“, poklonio je Jevremu i sinu dvije sitnim rezom ukrašene „paunove flaute“ napravljene od tankih stabljika kafe odsječenih negdje na širokim poljima Minas Zeraiša. Njihov se orfejski zvuk, kako je Žozeo rekao, najviše čuje u vrijeme vrućih, orgijaško-egzotičnih katarznih brazilskih karnevala...

(Nastavlja se)

AZB(R)UKA NOVIH ZANIMANJA

N

NARKOMAN

Proslave i zborovi najviše mu gode: živi od govora i kisele vode.

Sopstvene ga riječi opijaju snažno, da li neko sluša — najmanje je važno

Miloš APRILSKI

Milenko KOSANOVIĆ

POSTSKRIPTUM

ŠEF

U nastojanju da se uštedi, na autobuskoj stanici u Banjaluci su, umjesto radnika koji je kontrolisao peronske karte, postavljeni automati. No, unatoč tome uz automat i dalje stoji jedan radnik koji kontrolise promet na relaciji čekaonica — peron.

Radnik mu u ovom slučaju dođe kao šef automatu.

POBOLJŠANJE

Na području Kotor-Varoša u toku su pripreme za gradnju TV-pretvara na Obodničkom brdu koji će omogućiti bolju TV-sliku.

TV-program će i dalje ostati isti!

NADANJE

U Prnjavoru je ovih dana rad počela pionirska škola fudbala za koju vlada veliko zanimanje ovdašnjih dječaka. Već na prvom treningu okupilo se čak oko stotinu mališana.

Neće, valjda, i oni koji završe ovu školu biti na evidenciji Zavoda za zapošljavanje.

Himzo SKORUPAN

HUMORESKA

TELEFON

U istoriji čovječanstva bilo je mnogo velikih ljudi. Teško je izdvojiti najvećeg, ali po mišljenju moje žene i većine njenih prijateljica prvo mjesto na listi genija ubjedljivo drži Bel, pronalazač telefona. Prosto je nevjerojatno koliko ona vremena može da provede uz taj aparat koji ima počasno mjesto u kući i sa koliko pažnje i ljubavi svakodnevno čisti s njega i najsitnije čestice prašine. Telefon je postavila na mali hrastov stolić, kupljen specijalno za njega i okružila ga sa dve kristalne vase uvijek pune svježeg cvijeća, a pored njega je postavila najudobniju fotelju koju imam.

Po mom mišljenju mnogo je veći genije bio onaj čovjek koji je izmislio čekić, koji mi se prošle godine našao pri ruci kada me je zvonjava telefona po osmi put probudila iz popodnevnog sna i koji sam u trenutku nervnog rastrojstva iskoristio da se sadistički izživim nad tom genijalnom spravom.

— Evotii! Evotii! — vikao sam izbezumljeno i sa užitkom udarao, sve jače i jače. Kada sam se malo izduvao, prkosno sam pogledao ženu očekujući njenu histeričnu reakciju, ali ona je sa začuđenim mirom uzela metlu i pokupila ostatke, svoga ljubimca.

— Dobro — rekla je — ionako nam je već trebao novi.

Sufradan, kada sam se vratio sa posla, dočekala me je sa blistavim osmijehom na usnama i ponosno mi pokazala stolić. Na njemu se šepurio novi jarko crveni telefon svemirskog izgleda, a kako sam kasnije otkrio ispuštao je i neke svemirske zvukove umjesto staromodne zvonjave, a cijena mu je, uskladu s tim, bila astronomska. Onda sam dobro pazio da mi čekić ne bude pri ruci da mi slučajno ne bi palo na pamet da razbijem tako skupocjenu stvar. S novim telefonom žena je provodila još više vremena a ja sam noćima sanjao male zelene Marsovcve.

Prije izvjesnog vremena sreo sam jednu svoju staru poznanicu koju ovaj put nisam uspio da izbjegnem. Morao sam da stanem i saslušam beskraje tračeve o poznatim i nepoznatim ljudima. Pokušao sam da se polako odmaknem od nje i ugrabim priliku da se izgubim, ali uzalud. Primijetila je moju namjeru i odlučila da mi ne dozvoli da je ostvarim. Polako sam gubio strpljenje, skočio mi je pritisak, a onda mi je odjednom, sinula genijalna ideja u glavi.

— Moram nešto da ti kažem — prekinuo sam je — ali strogo povjerljivo.

Pogledala me je zbunjeno. Htjela je da se naljuti što je prekidam ali radoznalost je bila jača. — približio sam se i šapnuo joj.

— Ozbiljno? — upitala je u nevjerici.

— Najozbiljnije.

— Moram to da zapišem da ne zaboravim.

Izvadila je mali notes, zapišala, brzo se pozdravila i odjurila da traži novu žrtvu. Gledao sam za njom trljajući ruke od zadovoljstva i tiho se cerekajući. Jednim udarcem dvije muhe, pomislio sam; riješio sam se poznanice, a uskoro, kada ona to što sam joj rekao razglasila po gradu, riješio se još jedne velike napaсти. Telefona.

Idućeg dana kada sam se vratio zatekao sam ljutitu i zapanjenu ženu.

— Zamisli šta mi se desilo — rekla je srdito — maloprije je nazvao neki manijak i, nećeš vjerovati, čim sam se javila počeo je da psuje.

— Ma nemoj — zapanjio sam se — svako danas ima telefon.

Tog popodneva svemirski zvuk me je trgnuo iz sna nekoliko puta i svaki put bi nakon toga žena ulazila u sobu sve crvenija i crvenija.

— Šta je ovo — vikala je — cijeli dan me neko zivka i psuje me. I to svaki put drugi glas. Poludjeću od toga.

— Očito se neko šali s tobom — rekao sam mirno — idući put kad zazvoni ti nemoj čekati nego opsjur prva i odmah spusti slušalicu.

Poslušala je i te večeri sam imao priliku nekoliko puta da je čujem na djelu. Uživao sam slušajući je, a pomalo sam se zabrinuo jer nisam znao da ima tako bogat repertoar psovki.

Iz dana u dan bilo je sve gore i gore. Telefonske psovke skoro da i nisu prestajale i moja žena je pala u potpuno očajanje. Više nijes mje-la prva da napadne jer joj se, desilo nekoliko puta da su je nazvale neke njene prijateljice a ona ih je, misleći da su to ovi prostaci, dobro ispsovala što joj one nikako nisu mogle oprostiti. Mjesec dana kasnije dogodilo se ono što sam cijelo vrijeme i očekivao. Vrativši se kući zatekao sam ženu sa čekićem u ruci ispred gomile ostataka nekadašnjeg svemirskog telefona.

— Prokleti aparat — tiho je promrmrljala — nikada više neće ući u ovu kuću.

Zadovoljno sam se smijeo. Bilo je tako jednostavno. Samo sam svojoj poznanici koja voli da širi novosti šapnuo da sam konačno saznao broj telefona gradske toplane i dao joj svoj broj.

Dragan KESIĆ

Dorđe LAZAREVIĆ

Najbolje bi bilo, da sve tačke dnevnog reda stavimo pod razno ionako stalno iz šupljeg presipamo u prazno.

xxx

Svi se dobro drže i oni što sjede u hladu i na suncu prže.

Luka AREŽINA

ŠARENICA

TRESLA SE GORA GODINAMA SE TRUBILO O IZBORU ŠKRTOM A NA KRAJU DOBISMO MLIJEKO SA CRTOM!

DAR

POZNATI SMO KAO NAROD KOJI IMA DARA DA ZA ONO ŠTO MU TREBA NIKAD NEMA PARA!

ZLO I NAOPAKO DEŽURNI KRITIČARI OTIŠLI U KRAJNOST „ZLI JEZICI“, IM POSTALI SINONIM ZA JAVNOST!

MAŽNJAVANJE DOBRO ZNAJU DRŽAVNI LOPOVI DA INFLACIJA SMANJUJE KAZNU PA ZBOG TOGA NASTOJE DA ŠTO VIŠE MAZNU!

EPIGRAMI

MISAO

Ko je mogao misliti Da će trebati hrpa novca Dok za školu opremite Novog osnovca.

SITNOSLOVARICA

Znali su da je moćan I da uživa u dobroti To što je državu krao Sitno piše u fus noti.

BIĆE BOLJE

- Nismo ostali praznih šaka. Držimo mačka za rep!
- Gornjem naslovu otkucava se bez proreda!
- Mnogi bi se oslonili na svoju pamet, ali ne mogu uspostaviti vezu s mozgom!
- U ratu ste se ispucali, a u miru — ispromašivali!
- Sve su dali za našu stvar, a i njima je dosta ostalo!

- Šuplji govori više šušte u rukama govornika!
- Samo uspravan čovjek može dubiti na glavi!
- Kad se duboko zabrazdi, lako je posijati sumnju!
- Na našem putu razvoja svaki papak misli, da je baš on ostavio najdublji trag!
- Najšira je linija nezamjeranja!

Borislav MITROVIĆ

MISAONI RESTLOVI

- Neras su izmislili neradnici kako bi i rad imao svoju opoziciju.
- Niko se nije naučen rodio pa su nas kasnije učili onome što su htjeli.
- Gledao je istini u oči, a ona ga je za to vrijeme lagala.
- Našim zemljoradnicima smeta kiša, suša, hladnoća i toplota. Izgleda da su to neke osjetljive, pjesničke duše.
- Sve u privredi ne ide naniže. Eto, na primjer, raste privredni kriminal.
- Ima ih koji odlično uočavaju naše deformacije jer su ih i sami pravili.
- Bill su istomišljenici. Nijedan nije ništa mislio.

Slobodan JANKOVIĆ

CRVČAK I LJETO

po uzoru na Lafontenovu basnu CVRČAK I MRAV

Cvrčak, što godišnji je odmor na Jadranu proveo, nepromišljenim postupkom tim sebe je u nepriliku doveo. Kad sjevecar dunu mu u lice cvrčak jadni bez zimnice pokuca na vrata svog sindikata: — Drugovi, para nemam, a idezima, dohodak moj tako se klima. Zimnicu na rate želio bih da mi date! — Pitamo te sada brate Cvrčko gdje si bio kad bijaše ljeto?! — U moru sam se, znate, brčk'o i po rivi kratko šet'o.

— Nije trebalo da ideš na jug — primjedbu stavi jedan drug. — Zdravlju svome vraćao sam dug — skrušeno cvrčak reče. — Sad razmisli šta je za zdravlje preče: Da l' dinar čuvat' za period krizni, il' ga ulagat u turizam koji je ionako devizni?! Konstataciju tu cvrčak dočeka kao neočekivanu plimu: — Zar kriv sam što moje životno ljeto ima i zimu?! —

Alija KAPIDŽIĆ AIKAP

Milan ALAŠEVIĆ

STROGA NJEŽNOST

Kad je čovjek oženjen ljepoticom, često ga hvata jeza pri pomisli koliko je pranje posuda štetno kao ugrožavajući činilac, s obzirom na divnu nježnost njenih ruku. Iz tog razloga, za prvu godišnjicu braka, muž je kupio ženi mašinu za pranje tanjira.

Žena je zadivljeno pogledala novu mašinu, a zatim uzela prospekt da prouči način rukovanja. Kad je pročitala da je kapacitet mašine stotinu tanjira odjednom, ženica je naglo problijedila i istrogim glasom obratila se mužu:

— Dragi moj, neću biti zadovoljna dok mi ne kupiš tri tuceta većih i tri tuceta manjih tanjira!

— Zar su toliki tanjiri potrebni za nas dvoje?

— Pa zar nisi toliko inteligentan da shvatiš da ja nemam šta stavljati u ovu divnu mašinu. Valjda znaš da imamo u kući samo šest tanjira!

— Mogu ti obećati, draga moja, da ću tvojim želji udovoljiti čim otplatim glavnicu i kamate kredita koji sam koristio za nabavku ove mašine.

— A kad će to biti, dragi mužiču? — glas domaćice opet je postao umiljat.

— Otprilike, početkom iduće decenije!

Milan BOROVNICA

ATLAS

NOVEMBARSKI IZLETI

BLED

IZLETI:
TARVISIO (ITALIJA)

FILAH (AUSTRIJA)
CIJENA: 8.200. — 9.200. DINARA
28. 11 — 01. 12. 1985.

BUDIMPEŠTA

TRI DANA
U PROGRAMU „ČARDA“
SA VINOM I CIGANSKOM MUZIKOM

CIJENA: 17.500. — DINARA
28 — 30. 11. 1985.
ROK PRIJAVA 11. 11. 1985.

ATLAS ISTAMBUL

AUTOBUSOM PET DANA

18 — 22. 11. 1985.

CIJENA: 18.000. — DINARA
PRIJAVE DO 11. 11. 85.

AUTO—MOTO DRUŠTVO „MRKONJIĆ—GRAD“

MRKONJIĆ—GRAD

Komisija za radne odnose Auto—moto društva „M. Grad“ raspisuje

OGLAS

Za prijem u radni odnos na neodređeno vrijeme—pripravnik sledećeg zanimanja:

1. KV auto—limar 1 izvršilac.
Oglas ostaje otvoren 8 (osam) dana od dana objavljivanja u dnevnom listu „GLAS“ Banjaluka.
Prijave sa potrebnim dokumentima slati na adresu Auto—moto Društvo „M. Grad“.

SOUR AIPK „BOSANSKA KRAJINA“ —
RADNA ORGANIZACIJA „METAL“ BANJALUKA, NA OSNOVU ODLUKE KOMISIJE ZA RADNE ODNOSI,

**RASPISUJE
OGLAS**

za obavljanje poslova i radnih zadataka na neodređeno i određeno vrijeme

A/ NA NEODREĐENO VRIJEME

1. Poslovi spremanja, slaganja, istovar i utovar robe NK u poslovnici 113/3 grane — 1 izvršilac

USLOV: završena osnovna škola.

B/ NA ODREĐENO VRIJEME

1. Poslovi spremanja, slaganja, istovar i utovar robe NK u poslovnici grane 117/1 — 1 izvršilac

USLOV: završena osnovna škola.

Kandidati su dužni da uz prijavu na oglas dostave svjedočanstvo o završenoj školi.

Prijave kandidata koji ne ispunjavaju uslove oglasa, prijave uz koje nije priložen traženi dokument kao i neblagovremene prijave neće se uzeti u razmatranje.

Oglas ostaje otvoren 8 dana od dana objavljivanja, a prijave sa dokumentima slati na adresu: SOUR AIPK „BOSANSKA KRAJINA“ RO „METAL“ Banjaluka, Ive Mažara 18.

VESELINA MASLEŠE 13

RADNO VRIJEME
OD 7.00 DO 15.00

34-448

**PRODAJA
AUTOMOBILI**

PRODAJEM kamion FAP 13 auto—cisterna, a može i bez cisterne, pripremljen za registraciju, gume odlične. Takođe prodajem dva džipa, u jednom ugrađen Mercedesov dizel motor 180 D, a u drugom plin, informacije na telefon broj 078/33—393 od 17,00 do 22,00 sata, Banjaluka.
1—2 063147

PRODAJEM automobil fiat 124 u dijelovima, telefon broj 49—223, Ulica Rade Kondića broj 11, Banjaluka.
063159

KUĆE
PRODAJEM nedovršenu kuću, Petraš Drago, Ulica Vlade Vitićuka broj 78, telefon broj 31—557, Banjaluka.
063135

PRODAJEM hitno vikendicu s najljepšim pogledom panorama Banjaluke, nalazi se ispod brda Šehitluci, sa svim komunalijama, na sprat, vrlo jeftino, informacije fotograf Nedžo Tatić, kod Kastela, Banjaluka.
063142

PRODAJEM kuću novogradnja u Ulici Davida Štrpca kod broja 88—B, telefon broj 059/27—838 iza 20,00 sati, Šibenik.
063148

PRODAJEM vikend kuću selo Glamočani, zaselak Tatići, Laktaši, veličine 6 x 4,65 metara i sagrađenu garažu sa strujom i vodom, ukupno 1.000 kvadratnih metara zemlje s voćem i baštom. Informacije na telefon broj 079/24—410 i telefon broj 25—410, Zdravko Aleksić, Prijedor.
063150

PRODAJEM nedovršenu kuću u naselju Starčevica, Banjaluka, telefon broj 078/862—841, Prnjavor.
063157

ZEMLJIŠTE

PRODAJEM plac s vikendicom u Priječanima, upitati na telefon broj 54—842, Banjaluka.
063153

PRODAJEM dvije gume za automobil golf i plinsku grijalicu, telefon broj 23—388, Banjaluka.
063162

PRODAJEM garažu u Ulici Ive Mažara za SUP—aveličine 5 x 3 metra građena tvrdim materijalom s razvedenim svjetlom, obratiti se na telefon broj 079/24—410 i telefon broj 25—410, Zdravko Aleksić, Prijedor.
063151

PRODAJEM hitno šestokanalni razglas engleske firme castum 300 vati sa zvučnicima gitarsko pojačalo, orange 100 vati i preadlu sa efektima za gitaru, orgulje japanske firme roland juno 106 i SH 101, informacije na telefon broj 52—245, Banjaluka.
063156

STANOVİ /PONUDE/

IZDAJEM jednosoban stan s kupatilom u Ulici Rade Kondića broj 23, Banjaluka.
063137

IZDAJEM komforan dvosoban ili jednosoban stan prazan ili polunamješten poseban ulaz, plaćanje unaprijed po dogovoru, bliži centar u Ulici Duška Košćice broj 45, Banjaluka.
063149

SOBE /PONUDE/

IZDAJEM namještenu sobu s centralnim grijanjem i upotrebom kuhinje, primaju se ženske osobe nepušači u Ulici Franje Kluzza broj 29, Banjaluka.
063143

IZDAJEM namještenu dvokrevetnu sobu s centralnim grijanjem, telefon broj 55—241 poslije 15,00 sati, Banjaluka.
063145

IZDAJEM praznu sobu u obzir dolaze ženske osobe, telefon broj 54—842, Banjaluka.
063152

IZDAJEM namještenu sobu za mladića koji radi. Velinka Mišić, Ulica maršala Tita broj 7.78000 Banjaluka.
063154

IZDAJEM ležaj jednoj studentici u namještenoj dvokrevetnoj sobi sa centralnim grijanjem i upotrebom kupatila u Ulici Nurije Pozderca broj 36, prizemlje, Banjaluka.
063131

IZDAJEM namještenu dvokrevetnu sobu, poseban ulaz i kupatilo u Ulici Petra Mečave broj 2, Banjaluka.
063114

IZDAJEM namještenu dvokrevetnu sobu studentima—dacima muškarcima sa centralnim grijanjem, upotrebom kuhinje, televizora u boji, kupatila, upitati na telefon broj 55—558, Banjaluka.
063124

STANOVİ /POTRAŽNJA/

Dvije djevojke traže namješten jednosoban stan s grijanjem, telefon broj 39—282 od 18,00 do 23,00 sata, Banjaluka.
063160

Mladi bračni par bez djece traži prazan jednosoban stan po mogućnosti u zgradi ili kući bolje izgrađene, javiti na telefon broj 147—882 svaki dan od 16 sati, Banjaluka.
063120

Mladi bračni par traži jednosoban stan, po mogućnosti s grijanjem, ponude dostaviti na telefon broj 41—649, Banjaluka.
063133

STANOVİ /ZAMJENA/

MIJENJAM trosoban stan u Boriku za odgovarajući u nekom drugom dijelu grada javiti na telefon broj 34—517 od 16,00 sati, Banjaluka.
063141

MIJENJAM jednosoban stan 42 kvadratna metra u Novoj varoši, centralno grijanje, za dvosoban ili veći uz dogovor, telefon broj 37—813 od 16,00 sati, Banjaluka.
063138

MIJENJAM veliki dvosoban stan sa velikom baštom, zasebna kuća u društvenom vlasništvu, u Budžaku I, za jednosoban stan bliži centru grada, pitati na telefon broj 42—600, Banjaluka.
063134

MIJENJAM jednosoban stan u naselju Ante Jakića za dvosoban ili jednospoban stan, telefon broj 48—339, Banjaluka.
063158

BOSANSKA GRADIŠKA—BANJALUKA

MIJENJAM jednosoban stan u Bosanskoj Gradišci za dvosoban stan u Banjaluci nazvati na telefon broj 55—720 svaki dan od 15,00 do 21,00 sat, Banjaluka.
063144

TUZLA—BANJALUKA

MIJENJAM u centru Tuzle—Statina dvosoban stan 58 kvadratnih metara V sprat, lift, telefon, grijanje za odgovarajući stan u Banjaluci. Telefon broj 078/47—711, Banjaluka.
063139

1—2

MIJENJAM trosoban stan u centru grada za dvosoban i jednosoban stan, telefon broj 24—603, Banjaluka.
063127

MIJENJAM dvosoban stan na Starčevici, III sprat, za odgovarajući ili veći jednosoban stan na Hisešima prvi sprat, telefon broj 23—385 od 16 do 19 sati, Banjaluka.
063117

SARAJEVO—BANJALUKA

MIJENJAM veći dvosoban stan sa centralnim grijanjem, telefonom, u Sarajevu za odgovarajući stan u užem centru grada Banjaluke. Telefon broj 48—360, Banjaluka.
063112

TUZLA—BANJALUKA

MIJENJAM veći dvosoban stan u Tuzli za odgovarajući stan u Banjaluci. Upitati na telefon broj 075/221—631, Tuzla.
063118

RADNA MJESTA

Samostalna ugostiteljska radnja bife „Borik“, vlasništvo Senada Begovića, u Ulici Slaviše Vajnera Čiče broj 11, telefon broj 30—742 traži dvije konobarice—konobara i dvije kuharice za rad u kuhinji na neodređeno vrijeme oglas je otvoren do popune radnog mjesta, Banjaluka.
063136

Obučarsko—galanterijski salon „DMB“ Ključ, vlasništvo Dauta Hadžića, traži jednog heriktera, posao na neodređeno vrijeme, id po dogovoru, stan obezbijeden, informacije na telefon broj 079/77—879, Ključ.
063126

KUPOVINA

KUPUJEM autogeni aparat, telefon broj 49—432 ili telefon broj 48—202, Banjaluka.
063119

**PODUKE
INSTRUKCIJE**

Studenti i svi ostali ako želite da naučite engleski, javite se profesoru Lukiću na telefon broj 52—723 prije podne, Banjaluka.
063100

RAZNO

Izdajem poslovni prostor za zanatsku radnju, dobro razrađena, u Boriku, zvati na telefon broj 35—046, Banjaluka.
063115

Na osnovu odluke Radničkog savjeta UNIS TURIST SARAJEVO, poslovnica UNIS RENT A CAR BANJALUKA, objavljuje

LICITACIJU

rabljenih vozila

Početna cijena

R. br.	Marka i tip	G. pr.	Reg. br. vozila	Početna cijena
1.	VW Golf GLD 1983.	BL 111—743	680.000	
2.	VW Golf GLD 1983.	BL 111—728	650.000	

Licitacija će se održati dana 5. 11. 1985. g. prostorijama UNIS TURIST BANJALUKA, B. Kidriča 3—3a, sa početkom u 11 časova.

Vozila se prodaju u viđenom stanju, bez prava kupca na naknadno reklamiranje.

Vozila se mogu pogledati na dan licitacije u vremenu od 10 do 11 časova.

Pravo učešća na licitaciju imaju sva pravna i fizička lica, ako na blagajnu poslovnice polože kauciju od 20% od početne cijene vozila.

Troškove prenosa vlasništva, taksu i porez snosi kupac.

Kupljeno vozilo mora se preuzeti i platiti u roku od tri dana, u protivnom smatraće se da je kupac odustao od kupovine, bez prava na povrat kaucije.

Danom prodaje prestaje kasko i obavezno osiguranje prodato vozila.

KOMUNALNA RADNA ORGANIZACIJA „VODOVOD I KANALIZACIJA“ BANJALUKA

Na osnovu člana 9. Pravilnika o radnim odnosima i odluke Radničkog savjeta na sjednici održanoj 29. 10. 1985. god. raspisuje se

OGLAS

za prijem radnika na neodređeno vrijeme

IRJ „IZGRADNJA I ODRŽAVANJE“

1. **Monsterski poslovi 2 izvršioca na neodređeno vrijeme—pripravnik**

USLOVI

I/1. KV vodoinstalatler

Oglas ostaje otvoren 8 dana od prvog narednog dana od dana objavljivanja.

Lični dohodak prema odredbama Pravilnika o osnovama i mjerilima za raspodjelu sredstava za lične dohotke radnika RO.

Stan nije obezbijeden.

Prijave sa potrebnim dokazima o ispunjavanju traženih uslova dostaviti na adresu:

KOMUNALNA RADNA ORGANIZACIJA „VODOVOD I KANALIZACIJA“ BANJALUKA, ULICA 22, APRILA BROJ 2.

Nepotpune i neblagovremene prijave neće se uzimati u razmatranje

Dana 3. novembra 1985. godine navršava se četrdeset tužnih dana otkako nas vječno napusti naša draga i nikad neprežaljena majka, supruga, sestra i snaha

DARINKA DARA STOJNIĆ

Toga dana u 11 sati posjetićemo njenu vječnu kuću, zaliti suzama i položiti cvijeće.

Vječno ožalošćena porodica
STOJNIĆ
063129

Tužnim srcem javljamo svoj rodbini, prijateljima i poznanicima da je naš dragi i nikad neprežaljeni

MIRKO (TRIVUNA) PAJIĆ

nakon kratke i iznenadne bolesti preminuo 31.10. 1985. godine u 24. godini života Sahrana će se obaviti u subotu, 2.11. 1985. god. u 14 sati na groblju Pavlovac, a povorka kreće ispred kuće žalosni Vlačićka 19.

OŽALOŠĆENI:
otac Trivun; majka Danica; braća: Vukan i Vidosav; sestre: Nada, Radojka i Mirosava; baba Jagoda; zetovi: Ilija, Đorđe i Mile; snaha Vidala; ostala mnogobrojna rodbina, prijatelji i drugovi.
063176

Dana 3. novembra 1985. godine navršava se četrdeset tužnih dana od prerane smrti naše drage kćerke, supruge, majke, sestre

**MIRSADE ARIFOVIĆ,
rođena BEGOVIĆ**

Obavještavamo da ćemo toga dana posjetiti njen grob, položiti cvijeće i odati dužno poštovanje. Hvala svima koji su je zadržali u lijepom sjećanju.

OŽALOŠĆENA PORODICA:
OTAC, MAJKA, SUPRUG, SIN, KĆERKA, SESTRE,
BRAT i mnogobrojna porodica
063146

Dana 2. novembra 1985. godine navršava se godina dana od smrti našeg dragog

PETRA MATIĆA

Toga dana ćemo u 12 sati posjetiti njegovu vječnu kuću i položiti cvijeće.
OŽALOŠĆENA PORODICA
063132

Dana, 2. novembra 1985. godine navršavaju se tri tužne godine od iznenadne i prerane smrti naše drage

**DOBRILE (rođ. RAIČEVIĆ)
ŠNJEGOTA
iz Srpcu**

Toga dana obitci ćemo njenu vječnu kuću na groblju u Malom Razboju, okititi cvijećem i zaliti suzama.

Vječno će mo je voljeti i žaliti.
NJENI NAJMILIJ
074715

**RO „PROTIVGRADNA ODBRANA“
BOSANSKA GRADIŠKA**

Na osnovu odluke Zbora radnika o potrebi zasnivanja radnog-odnosa, RO „Protivgradna odbrana“ Bosanska Gradiška objavljuje

OGLAS

Za zasnivanje radnog odnosa na određeno vrijeme u trajanju od 5 mjeseci - jedan izvršilac.

Osim opštih uslova predviđenih zakonom, kandidati treba da ispunjavaju i sljedeće uslove:

- osnovno obrazovanje - NK radnik,
- bez radnog iskustva,
- regulisana vojna obaveza i mogućnost dobijanja odobrenja za nošenje vatrenog oružja.

Prijave se podnose u roku od 8 dana od dana objavljivanja oglasa na adresu:

RO „PROTIVGRADNA ODBRANA“ Bosanska Gradiška, Ul. kozarskih brigad bb.

Nepotpune i neblagovremene prijave neće se uzimati u razmatranje.

**RO „KRAJINAPREMJER“ BANJALUKA
Ulica V kozarske brigade br. 18**

Na osnovu odluke Radničkog savjeta broj: 02-1296-5/85. od 28. 10. 1985. raspisuje

KONKURS

za dodjelu stipendija:

1. dvije stipendije za studente četvrte godine geodetskog fakulteta do završetka studija,
2. jedna stipendija za studente treće godine geodetskog fakulteta do završetka studija,
3. tri stipendije za studente više geodetske škole - završne godine.

Visina stipendije za studente četvrte godine geodetskog fakulteta određuje se u visini od 10.000 dinara, a za studente treće godine geodetskog fakulteta i više geodetske škole u visini od 8.000 dinara.

Kandidati su dužni uz molbu za dodjelu stipendija priložiti uvjerenje više škole ili fakulteta, o uspjehu i uvjerenje o imovnom stanju, odnosno prosjeku primanja po članu domaćinstva.

Molbe na konkurs, sa dokazom o ispunjavanju traženih uslova, dostaviti na navedenu adresu u roku 15 dana od dana objavljivanja konkursa, Nepotpune i neblagovremene prijave neće se uzimati u razmatranje.

**RO AUTO—ŠKOLA SERVIS I PROMET
„KRAJINA“ BANJALUKA, Ul. Vase Pelagića
20**

LICITACIJU

za prodaju osnovnih sredstava i to:

Marka i tip vozila	reg. broj	G. proiz.	Početna cijena
1. zastava 750	BL 108-511	1983.	160.000 dinara
2. zastava 750	BL 108-512	1983.	160.000 dinara
3. zastava 750	BL 108-516	1983.	130.000 dinara
4. zastava 750	BL 108-517	1983.	160.000 dinara
5. zastava 750	BL 115-556	1984.	160.000 dinara
6. zastava 101 C	BL 968-58	1981.	200.000 dinara
7. zastava 101 C	BL 987-40	1981.	137.034 dinara
8. zastava 128	BL 117-987	1985.	670.000 dinara
9. školjka Z-128			140.000 dinara
10. ford tranzit	BL 111-991	1975.	550.000 dinara

Licitacija će se održati dana 8.11. 1985. godine sa početkom u 8 sati u prostorijama RO. Ukoliko se vozila ne prodaju na prvoj licitaciji, druga će se održati dana 11.11.1985. godine sa početkom u 9 sati.

Pravo na licitaciju imaju sva pravna i fizička li-

čena. Komisija za prodaju osnovnih sredstava, rabljenih i havarisanih vozila i auto-dijelova vrši stalnu komisiju prodaju vozila i auto-dijelova i ujedno objavljuje javnu

LICITACIJU

ca koja na dan licitacije polože učešće od 10% na licitacionu vrijednost.

Porez na promet plaća kupac a kupljeno vozilo dužan je preuzeti u roku od 8 dana od dana kupovine. Vozila se mogu pogledati svaki dan od 8 do 14 sati.

**EI RO ZA OBAVLJANJE
SERVISNIH USLUGA
„BEOGRAD“
BEOGRAD, M. Bondžulića br. 1**

OGLAŠAVA

SLOBODNO RADNO MJESTO
U TEHNIČKOM SERVISU — BANJALUKA,
Zmaj Jovina b.b.
za poslove — radne zadatke:

— **POPRAVLJAČ, 1 izvršilac na ODREĐENO VRIJEME od 4 mjeseca**, zbog privremenog povećanja obima rada u TS Banjaluka, sa ili bez radnog iskustva u struci, sa obavezno položenim vozačkim ispitom „B“ kategorije, III, IV ili V stepena stručnosti — tehničkog smjera i obaveznom testiranjem prijavljenih kandidata koji ispunjavaju uslove oglasa. Popravljivač u servisu samostalno i kvalitetno vrši

popravke svih vrsta RTV prijemnika i drugih elektrotehničkih proizvoda iz djelatnosti RO. Rad se odvija u radionici TS, stanu korisnika usluga i na cjelokupnom terenu koji obuhvata Tehnički servis Banjaluka.

Lični dohodak određuje se po Pravilniku o osnovama i mjerilima raspodjele sredstava za lične dohotke EI RO ZOSU „BEOGRAD“.

Rok za podnošenje molbi je 8 dana od dana oglašavanja (isticanja na oglasnu tablu) u SIZ-u zapošljavanja Banjaluka.

Molbe sa kraćom biografijom i odgovarajućom dokumentacijom (foto-kopijom diplome o položenom završnom ispitu, vozačke dozvole, a za nezaposlena lica obavezno bodovnom listom SIZ-a zapošljavanja) dostavljaju se na adresu: EI RO ZA OBAVLJANJE SERVISNIH USLUGA „BEOGRAD“, sa sjedištem u BEOGRADU, Ulica N. H. Milorada Bondžulića br.1, sa znakom za Odjeljenje kadrovskih poslova.

Nepotpune i neblagovremene molbe neće se uzeti u razmatranje.

IZJAVITE ZA ŠTAMPU

BANJALUKA: DA LI STE ŠTEDIŠA?

VISOKE KAMATE

Ljubinka Popović, domaćica:
- Prije desetak godina počela sam štedjeti. Primanja su dosta niska pa su i mjesečne uštede skromne. Štednja je vrlo korisna, kako za pojedinca, tako i društvo. Osim toga, kamate na uštedevinu su visoke, što je razlog više da novac ulažem u banku.

TREĆINA PLATE

Marinko Blagojević, službenik u OPŽ:
- Štediša sam već duže vrijeme. Trećinu ličnog dohotka stavljam na štednu knjižicu. Moram priznati da je sveskupo i da je vrlo teško izdvojiti od plate novac za uštedu. Neću se pokolebati, nego ću i dalje štedjeti.

ŠTEDE RODITELJI

Mirko Jović, učenik Elektro škole:
- Teško je štedjeti jer je sve skupo. Naravno, trebalo bi da svi ulažemo na štednu knjižicu onoliko koliko možemo. Tako, na primjer, moji roditelji od svake plate uštede pomalo, onoliko koliko ih neće dovesti u situaciju da oskudijevaju.

SVI U AKCIJU

Atif Šipo, električar u penziji:
- Mislim da smo svi uključili u akciju štednje. Naravno, tome su doprinijele visoke kamate. Oni koji do sada nisu štedjeli uključili su se u ovu akciju. U svakom slučaju najbolje proleze radnici privremeno zaposleni u inostranstvu jer kamate na devize su prilično visoke.

snimci: R. OSTOJIC

ZANIMLJIVOSTI

AUTOMOBILI NISU SKUPI

Svim zaljubljenim u automobile (a i onima koji se u njih već zaljubljuju) sigurno je poznato ono najvažnije - cijena. Tako, zna se da je popularni „stojadin“ oko 800 000 dinara, još popularniji „golf“ oko 1.8 miliona, „prosječan“ BMW oko 5 miliona (pola u devizama), čuveni „senator“ oko 11 miliona itd, itd.
No, malo je onih koji poznaju kolike su cijene rasnih konjanica onih ispod „haube“ automobila, već pravih konja. Ima i tu prave trgovine. Jedni su slabiji i jeftiniji, drugi su kvalitetniji i skuplji. Tako, prosječan konj na šumske radove („štrapar“) košta oko 1 milion dinara.

Medutim, situacija oko trkaćih junaka sasvim je drugačija. Na nedavno završenoj četvrtoj izložbi stočarstva i sajmu stoke, održanim na Palama kod Sarajeva, prvo mjesto u svojoj konkurenciji osvojio je pastuh Sabin iz ergele „Borike“. Ovaj rasni konj bio je prava zvijezda programa, a vrijedan je više od 10 miliona dinara (novih, naravno).

Pa ko onda može da kaže da su „konji“, koji se kriju negdje u automobilskom motoru, skupi. Ne, automobil zaista nije skup!

D.T.

LASER ZAMJENJUJE SKALPEL

Blještava koncentracija energije lasera sve češće zamjenjuje skalpel prilikom liječenja „ženskih“ oboljenja. Najnovija metoda je endometrioza.
Hirurzi naklonjeni laseru kažu da on u ovoj oblasti nudi brojna preimućstva. To su brzina, malo ili nikakvo krvarenje, a dospijeva i lako do tkiva koja se ni najveći stručnjaci ne bi usudili da dodirnu nožem. To je i predio zahvaćen endometrioizom, gdje bi bilo opasno primijeniti neki drugi metod, kao što je na primjer spaljivanje. Inače, endometrioza je naziv za stanje kada se tkivo koje matericu pojavljuju i van materične šupljine, raste preko jajnika, usmina i raznih

drugih tkiva u trbušnoj šupljini. Taj nenormalan višak tkiva obilno krvari za vrijeme menstruacije, izaziva bolove tokom odnosa i može da prouzrokuje zarastanje ili začepljenje drugih organa, kao što su jajovodi, a što za krajnji ishod ima sterilitet. Računa se da između 6 i 8 miliona žena pati od ovog oboljenja, od čega su između 30 i 40 odsto postale neplodne.

- Laser je dar za ove pacijente - kaže dr Jozef Belina, jedan od direktora Omega in-situta, istraživačkog centra za liječenje neplodnosti u bolnici Bonabel u NJu Orleansu (Luizijana, SAD).

D.T.

U ZATVOR ZBOG TV FILMA

Japanski televizijski reditelj Cutomu Nakagava uhapšen je za vrijeme snimanja jednog dokumentarnog filma i odveden pravo u zatvor, gdje očekuje suđenje. Reditelj je uhapšen zato što je želio da jedna scena za njegov dokumentarac bude što autentičnija, pa je zaista u tome i pretjerao.

Za potrebe Televizije u Tokiju, Nakagava je počeo snimanje dokumentarnog filma o maloljetničkoj delikvenciji nasilju mladih. Da bi uspio da kamerom uhvati zaista autentično nasilje, Nakagava je platio dvije nezaposlene žene da napadnu i isprebijaju jednu grupu od pet učenica koje su bile na izletu.

RADIO-PROGRAM

SUBOTA, 2. NOVEMBRA I NEDJELJA 3. NOVEMBRA

BANJALUKA

SUBOTA, 2. NOVEMBRA

- 7.00 - Početak programa
- 7.05 - MUZIKA - NOVOSTI - MUZIKA (VIJESTI u 7.30. Oglasi i obavještenja u 7.45)
- 8.00 - Mi predložimo - vi birate
- 9.00 - GOST PROGRAMA
- 10.00 - Hit programa
- 10.10 - Rezervisano vrijeme
- 10.20 - Magazin sedam
- 11.00 - SPORTSKI ŽURNAL
- 11.20 - Uključite svoje magnetofone
- 12.00 - Završetak programa

OD 12.00 do 07.00 - PRVI PROGRAM RADIO-SARAJEVA

NEDJELJA, 3. NOVEMBRA

- 7.00 - Početak programa
- 7.05 - MUZIKA - NOVOSTI - MUZIKA (VIJESTI u 7.30. Oglasi i obavještenja u 7.45)
- 8.00 - NA ZELENOTALASIMA
- 8.30 - Poželjeli ste - izvodimo
- 10.00 - IRONIKA KOTOR-VAROŠA
- 10.20 - Magazin sedam
- 11.00 - Muzika za nedjeljno raspoloženje
- 11.30 - STRANA NARODNA MUZIKA
- 12.00 - Završetak programa

OD 12.00 do 01.00 - PRVI PROGRAM RADIO-SARAJEVA

BOSANSKA GRADIŠKA

SUBOTA

- 8.00 - Početak i najava programa
- 8.05 - Muzika - informacije - muzika
- 8.50 - Oglasi i obavještenja
- 9.00 - Odabrali smo za diskofile
- 9.30 - Vijesti i sportska hronika
- 9.40 - Narodna muzika
- 10.00 - „Omladinski studio“
- 12.00 - Odljava i završetak programa Radio-Bosanske Gradiške
- 12.00 do 14.00 - Zajednički program radio-stanica BiH (Susret na talasima)

NEDJELJA

- 7.55 - Početak i najava programa
- 8.00 - Muzika - informacije - muzika
- 8.05 - Oglasi i obavještenja
- 9.00 - Oglasi i obavještenja
- 9.10 - Želite, čestitate, pozdravljate, I dio
- 9.20 - Oglasi i obavještenja
- 9.30 - Želite, čestitate, pozdravljate, II dio
- 9.40 - Vezani mostovi, emisija za djecu
- 10.00 - Humoristički radio-talas
- 10.10 - Želite, čestitate, pozdravljate - do kraja programa (I 12.00 Vijesti)

PRNJAVOR

Program emituje na srednjim talasima 1341 kiloherc i UKT 983, megaherca

SUBOTA, 2. NOVEMBRA

- 9.00 - Najava Subotnjeg revijalnog programa Radio-Prnjavora
- 9.05 - Muzika - informacije - muzika, reklamne poruke i oglasi iz radnih kolektiva
- 10.00 - Tema subotnjeg revijalnog programa (izbori u Socijalističkom savezu radnog naroda, gost programa: Živojin Cvijanović, predsjednik SSRN Prnjavor)
- 12.00 - Zajednički program radio-stanica BiH
- 14.00 - „Pomak“ - prnjavorske omladinske aktuelnosti
- 16.00 - Odljava programa

NEDJELJA, 3. NOVEMBRA

- 8.00 - Najava nedjeljnog aktualno-informativnog i zabavnog programa Radio-Prnjavora
- 8.05 - Vase želje čestitke i pozdravi - emisija narodne i zabavne muzike
- 9.00 - Emisija za selo
- 10.00 - Vijesti, informacije, osvrti, komentari iz sata usat i muzika iz programa „Vase želje, čestitke i pozdravi“
- 16.00 - Odljava programa

SRBAC

NEDJELJA

- 8.00 - Nedjeljni program Radio-Srpsca (muzika, FPP, oglasi, nedjeljom za selo, MPK na talasima, reportaža, želje...)
- 12.00 - Odljava i završetak emitovanja

BOSANSKA DUBICA

SUBOTA

- 11.00 - Najava i pregled programa
- 11.05 - Prijepodnevni magazin
- 12.00 - Susret na talasu
- 14.00 - Kombinal na talasima
- 14.30 - Vijesti
- 14.35 - Sad smo mi na redu - omladinski program
- 15.30 - Protekle sedmice u bosansko-dubičkoj komunni
- 15.40 - Obavještenja i oglasi
- 16.00 - Odljava programa

NEDJELJOM I NE EMITUJE MO RADIO-PROGRAMI

JAJCE

SUBOTA

- 9.00 - Najava programa
- 9.10 - Vijesti
- 9.15 - Kontakt emisija
- 10.00 - Revija želja, čestitki i pozdrava...
- 11.00 - Odljava programa

NEDJELJA

- 9.00 - Najava programa
- 9.15 - EPP
- 9.30 - Reportaže, zapisi...
- 10.00 - Nedjeljni žurnal
- 10.30 - Putokaz - omladinska emisija
- 11.00 - Revija želja, čestitki i pozdrava...
- 12.00 - 13.00 - Odljava programa

BOSANSKI NOVI

- 9.00 - I danas smo zajedno
- 9.10 - Želje slušalaca
- 10.00 - Emisija za selo
- 10.30 - Nastavak ispunjavanja vaših želja
- 11.00 - Hronika šest radio-dana
- 11.15 - EP-prospekt
- 11.30 - Rezervisano vrijeme
- 12.00 do 14.00 - Zajednički program RS BiH
- 14.00 - Odljava programa i najava ponovnog susreta

NEDJELJOM I NE EMITUJE MO RADIO-PROGRAMI

KLUČ

NEDJELJA

- 10.00 - Najava programa i vijesti
- 10.30 - Nedjeljna hronika Radio-Ključa
- 11.00 - Poruke, želje i pozdravi slušalaca
- 12.00 - Emisija za selo i MPK na talasima
- 13.00 - Nedjeljom za mlade i odljava programa
- 14.00 - Prenos Prvog programa Radio-Sarajeva

PRIJEDOR

- 9.00 - Najava programa
- 9.05 - Noviteti disk-produkcije
- 9.30 - Ingotom-ekspres
- 10.00 - Subotom zajedno
- 11.00 - Čestitke, želje, pozdravi
- 13.00 - Odljava programa

NEDJELJOM I NE EMITUJE MO RADIO-PROGRAMI

INFORMATOR

BANJALUKA

KOZARA - Antikazanova (domaći komedija) u 11, 16, 18 i 20 sati.
VRBAS - Posljednji horor film (američki film strave) u 16, 18 i 20 sati.
PALAS (velika sala) - Djevojački internat (američki) u 10, 16, 18 i 20 u 22 sata Okrutni Kaligula (američki); mala sala Šest dana juna (domaći) u 16, 30, 18, 30 i 20, 30, a u 10 sati Gušćar Matija (mađarski film).

DJEČJE POZORIŠTE

U subotu 2. novembra u 19 sati premijera u Narodnom pozorištu „Svemirski zmaj“.
U nedjelju u 11 sati repriza „Svemirskog zmaja“ u Narodnom pozorištu.

DOM KULTURE

U nedjelju u 11 sati film za djecu i omladinu Kameni cvijet.

UMJETNIČKA GALERIJA

Stalna postavka.

STALNA POSTAVKA SPOMEN-ZBIRKE DRAGINJE I VOJE TERZIC nalazi se u Ulici Vladimira Nazora 19

MUZEJ BOSANSKE KRAJINE

Stalna izložbena postavka Muzeja je otvorena svakog dana sem ponedjeljka od 9 do 15 sati. Subotom, nedjeljom i praznikom od 9 do 13 sati.

BIBLIOTEKA

Odjeljenja u Domu radničke solidarnosti rade svaki dan, osim subote i nedjelje, od 7,30 do 19 sati.

Odjeljenje u Mejdanu radi svaki dan, osim subote i nedjelje, od 7,30 do 19 sati.

Odjeljenje u Budžaku radi ponedjeljkom i utorkom od 15 do 19, srijedom, četvrtkom i petkom od 10 do 15 sati.

DEŽURNA APOTEKA

Noćno dežurstvo ima Centralna apoteka u Ulici Veselina Masleše br. 18, telefon 35-306.

VAŽNIJI TELEFONI:

- SUP 92
 - Vatrogasni 93
 - Hitna pomoć 94
 - Bolnica 33-725 (stara lokacija) i 38-111 (Paprikovac).
 - Autobuska stanica 45-355
 - Željeznička stanica 31-229
 - Taksi-stanica 22-222
 - Inspekcija 32-100
 - Dežurna inspekcija 32-354
 - Elektrobanjaluka 42-555
 - Servis za hitne popravke stanova 45-404
 - Atlas 31-995
 - Inex-turist 21-261
 - Putnik 43-900
 - Turist-biro 35-082
 - Slavnik Koper 31-113
 - Mladost BiH 39-835
- Centar za obavještenja 985.

Služba za interventne kvarove „Vodovoda i kanalizacije“ tel. 40-811 i 40-815

POĽASCI VOZOVA

Za Sarajevo: 0,56 (brzi), 02,00 (brzi) 06,07 (olimpik), 9,26 (brzi), 13,15 (brzi), 16,05 (brzi) i 18,10 (poslovni).
Za Zagreb: 01,11, 03,13, 04,12, 09,57 (poslovni), 15,06 i 16,22.
Za Beograd: 06,53 (poslovni, a od Rume se odvaja za Novi Sad), 10,01 (putnički do Doboja, iz Doboja brzi u 14,00), 14,50 (putnički do Doboja, iz Doboja u 17,32), 22,45 putnički do Doboja, iz Doboja u 01,38.

DOLASCI VOZOVA

Iz Sarajeva: 01,08, 03,00 (brzi), 09,55 (poslovni), 15,04 (brzi), 16,16 (brzi), 20,10 (poslovni).
Iz Zagreba: 00,42, 01,52, 13,12, 16,02 (brzi), 18,08 (poslovni), 21,42 (ubrzani).
Iz Beograda: 05,35, 08,25, 13,28, 16,16, 19,05, 21,57.

VANREDNI VOZOVI

Svake nedjelje BANJALUKA - MARIBOR u 13,25 i DOBOJ - BANJALUKA - LJUBLJANA u 14,01...

POLASCI AUTOBUSA IZ BANJALUKE

Za ZAGREB: 01,20, 02,00, 03,00, 05,30, 06,00, 07,45, 08,30, 09,30, 11,00, 12,00, 12,40, 13,15, 14,30, 15,10, 15,20, 17,00, 18,15, 19,24, 20,00.

Za BEOGRAD: 05,00, 06,00, 09,30, 15,00, 17,00, 23,30
Za LJUBLJANU: 01,20, 08,20, 12,00, 13,15, 15,10, 19,25.

Za SARAJEVO: 00,30, 08,00, 12,00, 00,45 (u prolazu u 10,00, 13,35 i 15,15).

Za KRANJSKU GORU: 13,15.
Za TUZLU 05,35 i 15,45

Za DUBROVNIK: 20,20, 22,00, 24,00 (polasci u prolazu)
Za MOSTAR: 06,00, 13,00 (preko Bugojna, Prozora i Jablanice) 11,26 (u prolazu) 22,00.

Za BIJE LJINU: u 11,00 (iz Prnjavora u 12,15 i Dervente a 14,40 sati).

Za NOVI SAD: u 13,00 (u 14,05 iz Prnjavora, iz Dervente u 14,40).
Za DERVENTU: u 12,00 sati.

Za PRIJEDOR: u 4,45 sati.
Za KUKOLJE I SRBAC: u 6,15 a povratak iz Srpsca u 11 sati.

Za SRBAC: u 17,15.
AUTOBUS NA RELACIJI BANJALUKA - LUŠCI-PALANKA u povratku saobraća preko PRIJEDORA umjesto BRONZANOG MAJ-DANA sa polaskom iz LUŠCI-PALANKE u 5,45, SANSKOG MGSTA 6,35 i PRIJEDORA u 7,10 sati.

Za ROVINJ: 7,45, 19,45
Za RIJEKU: 6,00, 7,45, 22,00.
Za UMAG: 6,00.
Za SPLIT: 6,40, 21,15, 8,30 (u prolazu)
Za ŠIBENIK: 7,30, 22,30.

BOSANSKA GRADIŠKA

U Domu kulture u 20 sati prikazuje se film DESET ZAPOVJEDI, II dio.

NARODNA BIBLIOTEKA u gradskom Domu kulture otvorena je ponedjeljkom i srijedom od 20 do 17 sati, a utorkom, četvrtkom i petkom od 10 do 14 sati. GRADSKA ČITAONICA u Bosanskoj Gradišci radi od 10 do 18 sati, a subotom od 7 do 13 sati. Odjeljenje biblioteke u Novoj Topoli (u zgradi SUBNOR-a) radi ponedjeljkom, srijedom i petkom od 12 do 15 sati. Istim danima knjige se izdaju i u odjeljenju biblioteke u Orahovi (Domu kulture) od 17 do 20 sati.

Stalna izložba „Putevi pobjede“ otvorena je od 10 do 13 u Radničkom domu. U Spomen-domu „Lepa Radić“ u Gornjim Podgradcima postavljena je izložba „Revolucionarna prošlost Gornjih Podgradaca“.

APOTEKA u Ulici maršala Tita broj 11 (telefon 813-130) radi od 7 do 19 sati. Otvara se i u 21 sat za hitne slučajeve. Apoteka kod bolnice radi od 7 do 14 sati. Nedjeljom i praznikom apoteka radi od 9 do 11 sati, otvara se i u 13, 16, 19 i 21 sat.

Medicinski centar u Bosanskoj Gradišci - 813-433.
Autobuska stanica u Bosanskoj Gradišci - 813-500.
Turist-biro 813-080.
Taksi - stanica 811-716
„Elektro - Bosanska Gradiška“ 813-344.

ČELINAC

U Domu kulture 2. novembra nema kino-predstave, a 3. novembra u 19,30 BOMBARDIER.

Dežurna apoteka Doma zdravlja radi od 7 do 15 sati, osim subote, telefon 850-047. Hitna pomoć Doma zdravlja radi od 15 do 07. Dom zdravlja radi od 7 do 15 sati svaki dan osim nedjelje i državnih praznika. Telefon 850-015 - Narodna biblioteka „Ivo Andrić“ radi svaki dan od 7 do 15 sati, osim nedjelje i državnih praznika. Telefon 850-013. Autobuska stanica 850-139.

KOTOR - VAROŠ
Apoteka radi od 7 do 19 sati, a subotom od 7 do 24 sati. Hitna pomoć Doma zdravlja 880-001. Dežurna vatrogasna služba 880-104. Biblioteka radi od 7 do 19 sati.

LAKTAŠI

Nema kino-predstave.

Narodna biblioteka „Veselin Masleša“ radi od 7 do 15 sati, a nedjeljom ne radi. Hitna pomoć Doma zdravlja, telefon broj 830-250. Apoteka radi od 7 do 19 sati, subotom od 7 do 14 sati, telefon 830-030. Dobrovoljno vatrogasno društvo 830-006.

SKENDER-VAKUF

Nema kino-predstave.
Biblioteka, pozajmno odjeljenje, radi svaki dan od 7,30 do 15,30 sati, a ponedjeljkom od 10 do 16 sati. Dom zdravlja radi od 7,30 do 15,30 sati, telefon 890-611. Opštinski centar za obavještenje radi od 00 do 24 sata, telefon 890-620.

SRBAC

Apoteka 840-003. Dobrovoljno vatrogasno društvo 840-150. Biblioteka 840-038.

PRNJAVOR

U Domu kulture prikazuje se film DJEVOJKI PONI.
Stanica za hitnu pomoć 860-190. SUP 860-001. Autobuska stanica 860-462.

ОКРУГЛИ СТО У НОВОМ САДУ

О ПОЛИТИЦИ НЕСВРСТАНОСТИ

НОВИ САД, 1. новембра (Танјуг) — Политика и покрет несврстаности, упркос тешкоћама, увијек изнова потврђују своју историјску виталност, као носиоци једине политичке алтернативе за излазак свијета из хорсока у који су га довеле међународне конфронтиције. То је изјавио секретар Председништва ЦК СКЈ Димче Беловски који је данас отворио Трећи међународни округли сто несврстаности у Новом Саду. Овај значајан међународни скуп, који ће трајати од 1. до 3. новембра, окупио је осамдесетак југословенских и иностраних научних радника, политичара и стручњака који ће дискутовати о централној теми: „Политика и покрет несврстаности — нове тенденције“.

ШАХ — МЕЧ У МОСКВИ

КАСПАРОВ — КАРПОВ РЕМИ

МОСКВА, 1. новембра (Танјуг) — Двадесет прва партија шаховског меча између Гарија Каспарова и Анатолија Карпова завршена је у наставку неријешено у 44. потезу. Резултат представља изненађење јер се са великом сигурношћу очекивало да ће Каспаров успјети да искористи своју позициону предност. Изгледа да је био изненађен анализама противника и за свој 44. потез је размишљао 25 минута и потом предложио примирје.

Каспаров води у мечу са 11,5:9,5.

МОСКВА

НОВИ СТАТУТ КПСС

МОСКВА, 1. новембра (Танјуг) — У Москви је данас објављен нови Статут Комунистичке партије Совјетског Савеза који послије јавне дискусије и усвајања на предстојећем конгресу треба да замјени партијски статут из 1961. године.

НИКОЗИЈА

РАСПУШТЕН КИПАРСКИ ПАРЛАМЕНТ

НИКОЗИЈА, 1. новембра (Танјуг) — Чланови кипарског Парламента једногласно су данас усвојили приједлог три водеће партије о распуштању Парламента и одржавању ванредних парламентарних избора 8. децембра.

У ФСЈ

КВОРУМ ОДЛОЖИО „СЛУЧАЈ ЗЈАЈО“

БЕОГРАД, 1. новембра (Танјуг) — Састанци Комисије за самоуправна и општа акта и Председништва Фудбалског савеза Југославије, који су данас требали да се одрже у Београду, поводом жалбе Војводине на играње Миралема Зјаје у дресу Црвене звезде, одложени су пошто оба тијела нису имала кворум.

Делегати из три републике и покрајине Косово, нису могли да допутују у главни град, због отежаних услова петења.

ВРИЈЕМЕ

ИЗВЈЕШТАЈ РЕПУБЛИЧКОГ
ХИДРОМЕТЕОРОЛОШКОГ
ЗАВОДА БИХ

ПОГОРШАЊЕ

ЗА БОСАНСКУ КРАЈИНУ: Ново погоршање које ће захватити западне крајеве, прошириће се на цијелу земљу, са кишом у нижим предјелима а на планинама снијег. У недељу престанак падавина и пад температуре.

ЗА БАЊАЛУКУ: Промјенљиво облачно са slabим падавинама

ЗА НАРЕДНА ДВА — ТРИ ДАНА: Очекује се облачно вријеме са повременим кишом, а на планинама је могућ слаб снијег. Температура у мањем паду.

ВОДОСТАЈ: Уна-Бихаћ 3 цм, бистра, температура воде 8,4 степена. Сана - Сански Мост 112 цм, бистра, температура воде 7 степени. Врбас - Бањалука 64 цм, бистар, температура воде 9,8 степени.

АКЦИЈА „ГЛАСА“ — ИЗБОР СПОРТИСТЕ 1985. ГОДИНЕ

По 31. пут: Са конституирајуће сједнице Организационог одбора

Конституисан Организациони одбор

БАЊАЛУКА, 1. новембра - Данас је одржана конституирајућа сједница Организационог одбора за избор спортисте 1985. године. Ријеч је о најстаријој акцији нашег листа која ће се ове године одржати 31. пут.

За председника Организационог одбора изабран је Исмет Хрпе, друштвено-

спортски радник из Цазина.

На сједници су изабране финансијска, програмска и пропагандна комисија.

Завршна свечаност избора најбољих спортиста Босанске крајине одржаће се у Спортској дворани „Борик“ крајем децембра.

ВЕЛИКИ ПОЖАР НА ФАРМИ У ЕЛЕЗОВИЦИМА КОД ВЕЛИКЕ КЛАДУШЕ

ШТЕТА 33 МИЛИОНА ДИНАРА

ВЕЛИКА КЛАДУША, 1. новембра - На новоизграђеној фарми у Елезовицима недалеко од Велике Кладуше, из састава великокладушког „Агрокомерца“, дошло је до пожара у једној хали. Ватра је избила у тренутку када је загријавана хала у коју је требало да се усели 13.000 пилића. Према првим информацијама до пожара је дошло због квара на апарату за загријавање ваздуха, такозваном термогету. Пожар је причинио штету од 33 милиона динара. Истрагу о пожару води истражни судија Општинског суда у Великој Кладуши Дулага Алибеговић.

Д. М.

СРБАЧКА ПРИВРЕДА У ПРВИХ ДЕВЕТ МЈЕСЕЦИ

ГУБИЦИ У ПОРАСТУ

СРБАЦ, 1. новембра - И поред отежаних услова привређивања, већина организација удруженог рада у србачкој општини успјешно је завршила деветомјесечно пословање. Укупан приход у деветомјесечном периоду ове године већи је за 89 посто него у истом прошлогодишњем раздобљу, док је доходак растао за 33 процента. Привреда ове комуне остварила је акумулацију у износу 256 милиона 689 хиљада динара, што је за пет одсто више него за девет мјесеци прошле године.

Међутим, упоредо са растом ових финансијских показатеља порасли су и губици. Негативан финансијски резултат забиљежиле су РО „Живинопродукт“ у износу 341 милион 657 хиљада и „Слога“ 23 милиона 715 хиљада динара. У односу на деветомјесечни период прошле године губици су повећани чак за 70 пута.

Ж. Ш.

КУРС У ДИНАРИМА

ОСНОВНА
БАНКА
„БАЊАЛУКА“
КУРСНА
ЛИСТА

(формирана
1. новембра
1985. године)

Земље	Валута	Куповни курси		
		за ефикативу	за девизе	продајни за девизе
Аустрија	100 шиллинга	1559,00	1610,53	1615,36
Белгија	100 франака	535,58	554,64	556,31
Данска	100 круна	3013,25	3126,00	3135,39
Француска	100 франака	3584,97	3714,77	3725,93
Холандија	100 флорина	9682,19	10048,62	10078,81
Италија	100 лира	16,77	16,77	16,82
Норвешка	100 круна	3642,76	3770,46	3781,79
СР Њемачка	100 марака	10954,98	11332,48	11366,53
Швајцарска	100 франака	13361,83	13807,13	13848,61
Шведска	100 круна	3638,16	3770,46	3781,79
Јапан	100 јена	132,85	140,10	140,52
В. Британија	1 фунта	411,18	425,74	427,02
Канада	1 долар	207,21	217,50	218,16
САД	1 долар	288,14	296,29	297,18
Аустралија	1 долар	198,27	208,42	209,05

Куповни и продајни курсеви за девизе примјењују се од 14 сати 1. новембра 1985. године, а курсеви за ефикативу од 29. октобра 1985. године.

ТВ

СУБОТА, 2. новембра
ПРВИ ПРОГРАМ

14,00 - Преглед програма
14,05 - ПУТ У СРЕДИШТЕ ЗНАЊА - КВИЗ-РЕПРИЗА
15,10 - Критична точка
15,40 - Актуелности
16,10 - Народна музика
18,40 - Дневник 1
17,00 - ПЈ у кошарци: РАБОТНИЧКИ — ПАРТИЗАН, 1 полуријеме
17,50 - Кошарка: 2. полуријеме
18,25 - 22. октобарски сусрети писца
19,10 - Цртани филм
19,30 - Дневник 2
19,55 - ТВ спот
20,00 - Неспретни детектив - амерички играни филм
21,35 - Вијести
21,40 - Седам сајетских дана
21,50 - Од нашег дописника - Лондон - викенд-програм
23,20 - Преглед програма за недељу

ДРУГИ ПРОГРАМ

13,15 - Преглед програма
13,20 - „Харт Брејкерс“ - западноњемачки играни филм
15,10 - Бијенале југословенског луткарства - „Бугојно 85“: „Био једном један лав“ - луткарска сцена „Феникс“ из Ниша
15,50 - „Ако је вјеровати Лоптухину“ - совјетски играни филм за дјецу
17,00 - Црвени коњ - домаћа серија ТВ Скопље, реприза
18,00 - Легенде и стварност - емисија народне музике и обичаја
18,30 - Купари: ватерполо - полуфинале Купа европских првака ЈУГ - БВЦЦ - пренос
19,30 - Дневник
20,00 - У друштву са Серђом Ендригом - забавна музика
20,30 - 125 година Хрватског народног казалишта у Загребу
21,15 - Студио 2
21,25 - Спортска субота
21,45 - Шаховски коментар меча Карпов - Каспаров
22,05 - Фројд - серијски филм
23,05 - Преглед програма за недељу

НЕДЈЕЉА, 3. новембра

ПРВИ ПРОГРАМ

10,15 - Преглед програма
10,20 - Вијести
10,30 - Недељно приједноне за дјецу
12,00 - Зелена панорама - емисија за пољопривреднике
13,00 - Знање - имање
14,00 - Мали концерт
14,15 - Обале - грузијски ТВ-филм
15,25 - Понекад недељом
17,20 - Слободна жена - италијански играни филм
18,55 - Скуби Ду - цртана серија
19,30 - Дневник 2
19,55 - ТВ-спот
20,00 - „Варљиво љето 68“ - домаћа серија
20,50 - Спортски преглед
21,40 - „Београдска“ - репортажа
22,10 - Дневник 3
22,30 - Стереовизија - забавна емисија

ДРУГИ ПРОГРАМ

8,50 - Преглед програма
8,55 - Вијести
9,00 - Дозволите да се обратимо - емисија намињена припадницима ЈНА (у оквиру емисије - домаћи играни филм „ПОВРАТАК ОТПИСАНИХ“)
12,30 - Из концертних дворана: концерт Ксеније Јанковић и Наде Кеџман
14,15 - Преглед програма
14,20 - ПЈ у одбојци (Ж): „Палома-Браник“ - Црвена звезда, снимак
15,20 - Музичко поподне: БУДИМПЕШТА: снимак Гапа-концерт за поводом европског културног форума
18,05 - Црногорска културна ризница: „Задужбине на Скадарском језеру“ - емисија из културе
18,40 - ПЈ у фудбалу: САРАЈЕВО — ЖЕЉЕ-ЗНИЧАР, репортажа
19,10 - Прометни круг - образовна серија
19,30 - Дневник
20,00 - Градован - ГЛАЗГОВ Р.Д. ПЕНГА — канадска документарна серија
22,45 - Студио 2
21,05 - ТВ-кинотека: „Лопис Адриана Месинџера“ - амерички играни филм
22,40 - Преглед програма за понедељак

Мирко Младеновић
ДАВИД ШТРЕБАЦ

ГЛАС

РЕДАКЦИЈА Улица АВНОЈ-а 93. Телефон: директор и одговорни уредник 34-417. Редакција 37-979, 37-977, дактилографи 34-449. Огласно у Улици Веселина Маслеше 13, телефон 34-448. Телекс 45-208 УУ ГЛАС, ООУР Новинска дјелатност Бањалука, жиро-рачун број: 10500-603-4106 код СДК Бањалука. Претплата за СФРЈ: једномјесечна 800 динара,

тримјесечна 2.400 динара, полугодишња 4.800 динара, годишња 9.600 динара, само за „Недељни Глас“ 1.660 динара годишње. Претплата за иностранство: једномјесечна 1.600 динара, тримјесечна 4.800 динара, полугодишња 9.600 динара, годишња 19.200 динара, само на „Недељни Глас“ 3.320 динара. Уплате на девизни рачун број: 10500-620-71000-552 код Привредне банке Сарајево, Основне банке Бањалука. Рјешењем Републичког комитета за образовање, науку, културу и физичку културу СР БиХ број 02-4153/82 „Глас“ је ослобођен плаћања пореза на промет.